

## Täysistunto

**Tiistai 12.11.2019 klo 14.01—20.37**

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 20.37.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen (14.01—16.00), toinen varapuhemies Juho Eerola (16.00—16.58 ja 18.57—20.37) ja puhemies Matti Vanhanen (16.58—18.57).

### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

### 2. Jaana Pelkosen vapautuspyyntö Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 13/2019 vp

*Ainoa käsittely*

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan tiistaina 19.11.2019 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 19.11.2019 kello 11.

### 3. Hallituksen esitys eduskunnalle aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 80/2019 vp

*Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

*Keskustelu*

14.02 **Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Meillä on tässä käsittelyssä hallituksen ehdotus, jossa ehdotetaan pääministeri Antti Rinteen hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kumottavaksi työttömyysturvan niin kutsutun aktiivimallin leikkurit ja velvoitteet. [Vasemmalta: Vihdoin! — Oi-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

kein!]] Tässä tarkoituksessa esitetään kumottavaksi 1.1.2018 voimaan tulleet työttömyysturvalain kuudennen luvun 3 a § ja seitsemännen luvun 5 a § ja samalla ehdotetaan tehtäväksi aktiivimallin leikkureiden kumoamisesta johtuvat muutokset työttömyysturvan rahoitusta koskeviin säännöksiin.

Aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoaminen johtaisi siihen, että jatkossa työttömyysetuuden säilyminen normaalin suuruisena ei enää edellyttäisi sitä, että työttömyysturvan saaja onnistuu mallissa edellytetyllä tavalla työllistymään palkkatyössä tai yritystoiminnassa tai että hän onnistuu pääsemään työllistämistä edistävään palveluun tai työllistymistä tukevaan toimintaan vähintään viideksi päiväksi. Muutokset tulisivat voimaan 1.1.2020 ja koskisivat etuutta, jota maksetaan ajalta voimaantulosta lukien.

Muilta osin työttömyysetuuksia saavien työnhakijoiden velvoitteet säilyvät ennallaan. Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on siis jatkossakin hakea työtä ja koulutusta. Samoin säilyy velvollisuus osallistua työnhakijan haastatteluihin sekä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja tarkastamiseen, ja työtön työnhakija, jonka kanssa on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma, on jatkossakin velvollinen toteuttamaan suunnitelmaansa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkina-avalmiuksiaan ja työllistymistään.

Hallituksen keskeisiä tavoitteita ovat työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja eriarvoisuuden vähentäminen. Aktiivimallin seurauksena työttömyysetuutta on alennettu keskimäärin yli kolmanneksella työttömyysetuuden saajista, ja lisäksi työttömyysetuuden määrän alentaminen kohdentuu erityisesti tiettyihin etuudensaajaryhmiin, kuten ikääntyviin ja pitkään työttömänä olleisiin työttömyysetuuden saajiin. Aktiivimalli ei palkitse aktiivisesta työn hakemisesta, jos hakeminen ei johda työllistymiseen. Se ei myöskään palkitse aktiivisesta yrityksestä päästä osallistujaksi työllistymistä edistävään palveluun tai sitä tukevaan toimintaan, jos osallistumispaikkaa ei yrityksestä huolimatta saada.

VATTin tutkimusta varten saatujen vastausten perusteella enemmistö työ- ja elinkeinotoimistojen työntekijöistä katsoo, että aktiivimalli ei ole työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukainen keino edistää työllisyyttä. Aktiivimallista muotoutui työttömyysetuuden hakijan kannalta vaikeasti ennustettava malli, jonka toimeenpanosta aiheutuu merkittävästikin työ määrää lisääviä tulkintaan ja neuvontaan liittyviä töitä työttömyysturvan maksajille ja työ- ja elinkeinotoimistoille. Aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskeva hallituksen esitys liittyykin hallitusohjelman mukaiseen tavoitteeseen vähentää syrjäytymiselle altistavaa köyhyyttä ja riippuvaisuutta perustoimeentulotuesta. Samoin esitys liittyy hallitusohjelman mukaiseen periaatteeseen sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta ja sosiaaliturvajärjestelmän luotettavuudesta, kannattavuudesta ja myöskin ymmärrettävyydestä. Hallitusohjelmassa hallitus on sitoutunut työllisyyden edistämiseen todeten, että hallituksen päätöksillä eriarvoisuus vähenee ja tuloerot pienenevät ja että työllisyyttä vahvistavissa toimenpiteissä kiinnitetään erityistä huomiota niiden kustannustehokkuuteen, vaikuttavuuteen ja sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. VATTin selvityksen mukaan mallin voimassaolon aikana kasvoi erityisesti osallistuminen työllistämistä edistaviin palveluihin. Tämä koskee sekä Kelan työttömyysturvaetuuksia saavia työttömiä että työttömyyskassojen maksamaa ansiopäivärahaa saavia työttömiä.

Vaikka aktiivimallin tavoite ei ollutkaan palveluihin osallistumisen lisääminen vaan työllisyyden kasvu, palveluihin osallistumisessa tapahtunut myönteinen muutos on hyvä asia. Nämä palvelut osaltaan tukevat myöskin työllisyystavoitetta. Toisaalta VATTin sel-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

vityksen mukaan TE-toimistojen henkilöstö arvioi, että malli on myöskin lisännyt näennäisaktiivisuutta, jossa tavoitteena on aktiivimallin ehtojen täyttäminen palveluihin osallistumalla, ilman että se edistää työmarkkinoille siirtymistä.

Aktiivisella työvoimapolitiikalla on edelleen mahdollista ylläpitää korkeaa osallistumista työllistymistä tukeviin palveluihin, minkä lisäksi palveluita kehitettäessä on tärkeää kiinnittää huomiota niiden vaikuttavuuteen ja asiakaslähtöisyyteen. VATTin aktiivimallia koskevassa loppuraportissa todettiin, että työllisyysvaikutusten osalta nopeasti muuttunut suhdannetilanne ja sopivien verrokkiryhmien puute tekivät arviointitehtävästä vaikean ja tuloksista epävarmoja. Edelleen VATTin loppuraportin mukaan Kelan etuuksia saaneiden työttömien työllistyminen ei ole lisääntynyt. Ansiosidonnaista päivärahaa saavien työttömien työllistyminen on kasvanut vuoden 2018 alun jälkeen, mutta kyse näyttäisi osittain olevan jo vuoden 2017 puolella alkaneesta trendistä.

Kaiken kaikkiaan tutkimuksessa ei pystytty arvioimaan aktiivimallin työllisyysvaikutuksia luotettavasti. Osittaisen työllistymisen kannusteiden kannalta on keskeistä, että osittain työllistyneille maksetaan työttömyysetuutta soviteltuna. Hallitusohjelman mukaisesti työttömyysetuuden sovittelua pyritään kehittämään siten, että se olisi nykyistä neutraalimpi työmarkkinoiden muutoksen ja työn osittaisuuden syyn suhteen. Näitä kannusteita on myöskin mahdollisuus parantaa.

Arvoisa puhemies! Aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista koskeva hallituksen esitys on vain yksi hallitusohjelman mukaisista ja hallitusohjelmaan perustuvista säädös- ja kehittämishankkeista. Parhaillaan työskentelevän työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän ja sen alatyöryhmien tehtävänä on muun muassa uudistaa työttömien työnhakijoiden palveluita työllisyyttä tukevaksi.

Hallitus on budjettiriihessä sitoutunut 25-kohtaiseen työllisyyttä koskevaan keinovalikoimaan, joiden joukossa ovat muun muassa työllisyyspalveluiden alueelliset kuntakokeilut, joilla lisätään palvelujen asiakaslähtöisyyttä ja tavoitellaan hallinnonalat ylittäviä ratkaisuja työllisyyden edistämisessä, sekä palkkatuen uudistaminen niin, että osaamistarpeiden tunnistaminen, osaamisen kehittäminen ja muut palvelut kytketään tiiviimmin osaksi palkkatukea. STM:n hallinnonalalla keskeisiä hankkeita ovat esimerkiksi työkykyohjelma, jolla tuetaan osatyökykyisiä työmarkkinoille, sekä sosiaaliturvan kokonaisuudistus, jonka parlamentaarinen valmistelu käynnistyy pian. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Täällä on etukäteen puheenvuoroja jo nottaneita kolme. Otetaan ne puheenvuorot ensin ja käydään sitten debatti.

**14.11 Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Pitkähkön oppositiokauden jälkeen minäkin olen joutunut opettelemaan hallituksen esitysten kehumista, ja tässä tapauksessa se ei ole edes vaikeaa. [Naurua] Päinvastoin nyt kun aktiivimalli leikkauksineen saatellaan kelvottomien lakien hautausmaalle, on syytä tyytyväisyyteen. Toivotan omasta, vasemmistoliiton ja koko hallituksen puolesta aktiivimallille hauskat hautajaiset.

Kaikki ne kriittiset ennustukset, joita aktiivimallia luotaessa esitettiin, toteutuivat, ja sangen lyhyessä aikaa. Puheet siitä, että aktiivimallin vaikutuksia pitäisi tutkia enemmän ja kokeilua jatkaa, kertovat kovista asenteista ja uskosta rangaistuksen voimaan. Kuitenkin työttömyysturvalaissa on jo nyt pykälät, jotka epäävät työttömyysturvan määräämättömäksi ajaksi siinä tapauksessa, jos työtön omalla toiminnallaan, kieltäytymällä palvelusta tai työstä, osoittaa, ettei ole työmarkkinoitten käytettävissä. Epäilen, että monet aktiivimallin

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

puolustajista eivät tätä ole edes tienneet. Voiko kovempaa rangaistusta enää olla, ja mitä lisäarvoa aktiivimalli tässä suhteessa tuo? [Arto Satosen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Aktiivimalli rankaisee massamittaisesti työttömiä. Pahimmillaan tarkastelujakson aikana leikkauksen kohteeksi joutui yli 100 000 työtöntä. Aktiivimalli-leikkuri on purrut voimakkaimmin työmarkkinatukea saavia. Kelan selvityksen mukaan alennettua työmarkkinatukea saavista 42 prosenttia sai myös toimeentulotukea. Aktiivimalli on työttömyysturvan leikkausmalli ilman aitoa kytkentää työttömän tilanteeseen. Se valikoi leikkauksen kohteeksi useimmiten syrjässä asuvan, heikommin koulutetun, pitkäaikaistyöttömän, iäkkään miehen eli sen, jolle satunnaisetkin työpaikat tai työhallinnon palveluitten saatavuus ovat mahdollisimman kaukana — malli valikoi sekä alueellisesti että sosiaalisesti. Kiivaimmat aktiivimallin puolustajat näyttävät uskovan, että jo puheella aktiivimallista ennen sen voimaan tulemistä oli niin suuri pelotevaikutus, että työttömien työllistyminen sai vauhtia jo paljon, jopa vuosia aikaisemmin kuin malli astui voimaan.

Jotkut leimaavat mielellään lähes kaikki työhallinnon toimenpiteet tempputyöllistämiseksi, mutta puolustaessaan aktiivimallia he sanovat, että leikkurin voi välttää osallistumalla työhallinnon toimenpiteisiin. Eli henkilön työmarkkinavalmiudet eivät parane, jos hän osallistuu toimenpiteisiin vapaaehtoisesti, mutta jos osallistuu aktiivimallin pakottamana, henkilön asema työmarkkinoilla onkin jo aivan toinen. Sopii kysyä: missä logiikka? On kaksi aivan eri asiaa mitata, kuinka moni perusturvaetuudella elänyt työtön vältti lyhyillä työpätkillä leikkauksen ja kuinka monen kohdalla se johti kokonaan työttömyys-etuudelta poistumiseen.

Arvoisa puhemies! Jos halutaan, että harjoitetulla työllisyyspolitiikalla on todellista vaikutusta työttömyyteen ja työllisyyden tasoon, sen pitää olla aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Valitettavasti siitä on luovuttu Suomessakin monin osin, toisin kuin muissa Pohjoismaissa. Aktiivinen työllisyyspolitiikka ottaa huomioon elinkeinorakenteen ja työttömyyden alueelliset erot vähintään seutukuntatasolla. Työvoimapalveluissa se tarkoittaa asiakkaan tilanteen perusteellista kartoitusta heti ensimmäisestä asiakaskontaktista lähtien. Vaikeassakin tilanteessa elävä työtön osallistuu oman elämänsä rakentamiseen innokkaammin silloin, jos hänelle voidaan tarjota toivoa, ei pelkästään rangaistuksia.

Kun palvelutarve ja elämäntilanne on kartoitettu, tulee työhallinnolla olla konkreettinen valikoima toimenpiteitä, joiden tarjoamiseen myös viranomaisen pitää sitoutua. Ei ole mitään järkeä rakentaa esimerkiksi koulutuspolkua, jos ei ole mitään takeita koulutukseen pääsystä. Palkkatuettu työ on oiva työkalu silloin, kun nuoren pitää päästä työelämään ensimmäinen kerran tai silloin kun pitkäaikaistyöttömyys pitää katkaista tai työmarkkinavalmiuksia parantaa. Työsuhteisissa toimenpiteissä on se iso etu, että henkilö kartuttaa aitoa työkokemusta, pääsee näyttämään itseään työnantajalle ja vakauttaa toimeentuloaan myös työsuhteen jälkeen. Työhallinnon henkilöstönkin antama karu palaute osoittaa, ettei aktiivimallilla näihin haasteisiin vastata.

**14.16 Terhi Koulumies kok:** Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta otti jo kantaa aktiivimalliin, kun se käsitteli lausuntoa hallituksen budjettiesitykseen. Me kokoomuslaiset valiokunnan jäsenet emme vastustaneet aktiivimallin leikkurin poistoa. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ottaa aktiivimalliin omalta osaltaan kantaa ihan lähiaikoina, kun kokoomus julkistaa ehdotuksensa vaihtoehtobudjetiksi.

Henkilökohtaisesti olen tosi iloinen, että aktiivimallin leikkuri poistuu — en ole koskaan kannattanut sitä. Työttömyyshän johtuu siitä, että työpaikkoja ei ole tarpeeksi kaikil-

le työhaluisille, eikä siitä, että ihmiset olisivat laiskoja. Leikkuri on purrut pahasti varsin-kin ikääntyviin työttömiin, jotka eivät ole saaneet töitä, vaikka ovat hakeneet niitä ihan epätoivoisesti. Työmarkkinoilla on paljon ikään ja muuhun liittyvää syrjintää. Toivoisin-kin, että myös työnantajat tarkistaisivat asenteitaan ja palkkaisivat ihmisiä töihin vähän en-nakkoluulottomammin. Rekrytoijien pitäisi ymmärtää, että työttömyys ei tee ihmisestä yh-tään sen huonompaa työntekijäkandidaattia. Myös esimerkiksi ikääntyvillä työnhakijoilla voi olla todella hyvä kunto ja arvokasta osaamista ja kokemusta. Perheenperustamisiässä olevasta naisesta voi saada ihan huipputehokkaan ja sitoutuneen, ahkeran työntekijän.

Kun hallituksen esittämiä, melko olemattomia työllisyystoimia käsiteltiin budjetin yh-teydessä työelämävaliokunnassa, kokoomus jätti valiokunnan lausuntoon eriyvän mielipi-teen. Totesimme, että hallituksen esittämät toimet eivät lisää työllisyyttä vaan voivat jopa heikentää sitä. Vaadimme hallitusta välittömästi tuomaan eduskuntaan aktiivimallin kor-vaavia esityksiä työllisyyttä lisääviksi toimiksi. Vai onko niitä luvattuja korvaavia toimia edes tulossa?

Hallituksen toistaiseksi julkistamat työllisyystoimet eivät tule lisäämään talouden imua ja tuomaan uusia työpaikkoja, vaan ne ovat pelkkää näpertelyä. Niin kuin tässä kuultiin, hallitus luottaa lähes sokeasti palkkatukeen, vaikka sillä ei ole asiantuntijoiden mukaan mi-tään työllisyyttä lisääviä vaikutuksia. [Vasemmalta: Kyllä!] Se voi auttaa yksilötasolla joi-tain ihmisiä saamaan töitä, mutta kyseinen työpaikka menee silloin sivu suun joltain toisel-ta työnhakijalta. Palkkatuella on asiantuntijalausuntojen mukaan siis syrjäyttämisaiku-tus. Se kohdistaa työpaikat toisella tavalla [Paavo Arhinmäen välihuuto] kuin aiemmin, eri henkilöille, jotka muuten olisivat saaneet töitä. Se ei siis lisää työpaikkojen kokonaismää-rää. Jotta palkkatuessa olisi mitään järkeä ja oikeudenmukaisuutta edes yksilötasolla, se pi-täisikin kohdistaa erityisesti osatyökykyisiin.

Lisäksi työttömien työnhakijoiden henkilökohtaisia palveluja pitäisi vahvistaa aktiivi-mallin korvikkeeksi. TE-keskusten lisämäärärahat on kohdistettava työttömien työnhaun tukemisen ja erityisesti henkilökohtaisten tapaamisten lisäämiseen. [Anneli Kiljusen väli-huuto] Jotta yritysten mahdollisuudet palkata lisää työntekijöitä paranisivat, paikallista so-pimista pitää edistää. Hallituksen pitää tehdä myös perhevapaaudistus. Siis missä se vii-pyy? Päivähoitomaksuja täytyy alentaa, ja täytyy korottaa ulosoton suojaosuutta. Myös esimerkiksi työperäisen maahanmuuton lupakäytäntöjä pitäisi nopeuttaa nykyisestä.

No, mitä muuta aktiivimallin korvikkeeksi? Hallitus luottaa tällä hetkellä liikaa työllisyyden kuntakokeiluun, niin kuin äskenkin ministeriesittelystä kuultiin. Ikävä kyllä työ- ja elinkeinoministeriö näyttää sössineen kokeilun käynnistämisen. Kaupungeilla olisi var-masti halukkuutta ottaa isompi vastuu työllistamisestä, mutta niille pitää turvata riittävät resurssit sitä varten. Ministeriö on nyt pyytänyt kunnilta sitovaa tietoa siitä, osallistuvatko ne työllisyyskokeiluun. Siihen on kuitenkin kuntien mahdotonta ottaa varmuudella kantaa, koska ministeriö ei ole määritellyt kokeilun yksityiskohtia riittävän tarkasti. Kunnilla ei ole edes varmuutta siitä, saavatko ne tarvittavat resurssit kokeilun toteuttamiseen. [Antti Lin-dtmanin välihuuto] Rinteen hallituksella on muutenkin näköjään taipumus vyöryttää kun-nille lisää tehtäviä ilman rahoitusta lisääntyneiden vastuiden kattamiseksi, niin kuin teh-dään esimerkiksi hoitotakuun ja vanhuspalvelujen desimaalienkin osalta.

Mutta tästä kuntakokeilusta vielä: Helsingin kaupunginhallituksen elinkeinojaosto tote-si juuri eilen illalla, että saatavilla olevan tiedon pohjalta se ei voi ottaa sitovaa kantaa, läh-teekö se mukaan hallituksen työkokeiluun vai ei. Kaupunki on periaatteessa kiinnostunut kokeilusta mutta ei valitettavasti ole saanut riittävää tietoa kokeilun sisällöstä tai varmuut-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

ta valtiolta kaupungille siirtyvistä henkilöresursseista. Helsinki joutui siis antamaan TEMin kyselyyn vastauksen ehdollisena, vaikka ministeriö pyysi sitä sitovana. Onkohan näin muissakin kaupungeissa? [Vasemmalta: Ei ole!] Tämä on tosi paha kömmähdys työ- ja elinkeinoministeriöltä. Harmi, että ministeri Harakka ajoi nyt näin pahasti karille tämän sinänsä lupaavan kokeilun käynnistämisen todella huonon valmistelun vuoksi.

Arvoisa puhemies! Paras tapa lisätä työpaikkoja olisi huolehtia terveestä taloudesta. Edellinen hallitus onnistui siinä hyvin ja sai aikaan ainakin 45 000 uutta työpaikkaa. Kun talous vetää ja suomalaisten yritysten tuotteet ja palvelut menevät kaupaksi maailmalla, niin yrityksille tulee tarve palkata uusia työntekijöitä, ja siten syntyy uusia työpaikkoja. Valitettavasti juuri tämä on Rinteen hallituksen pahin kompastuskivi. Hallitus on ryhtynyt lisäämään menoja holtittomasti ilman tietoa siitä, miten ne rahoitetaan, ja hallitus on esimerkiksi kiristänyt verotusta. Veronmaksajain Keskusliiton mukaan verotus kiristyy jo 2 300 euroa kuukaudessa ansaitsevilta työntekijöiltä. Tällä menolla työllisyys ei tule paranemaan, vaan se tulee ehkä jopa vähenemään. Pelkäämkin, että Rinteen pikavippihallitus ajaa Suomen vielä konkurssiin.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Vielä edustaja Kivelä, ja sen jälkeen käydään debattiin.

14.22 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Aktiivimalli on ollut epäoikeudenmukainen ja epätarkoituksenmukainen, ja on hyvä, jos tämä viesti kuuluu täältä nyt laajemminkin. Vasemmistoliitolle aktiivimallin poistaminen oli kynnyskysymys hallitusneuvotteluissa. Me olemme todella tyytyväisiä siihen, että ministeri Pekonen ryhtyi saman tien työhön ja nyt voimme täällä eduskunnassa hoitaa tämän homman maaliin. [Mika Kari: Hyvä, Rinteen hallitus!] Moni edellisen hallituksen aikaansaannos oli huono, mutta aktiivimalli oli suorastaan luokaton. Sen ongelmat olivat nähtävissä heti, ja me vasemmistossa vastustimme mallia alusta asti. Emme voineet hyväksyä sitä, että työtä vailla olevia rangaistiin mekaanisella leikkurilla, joka ei huomioi ihmisten yksilöllisiä tilanteita.

Aktiivimalli on erityisen epäoikeudenmukainen pitkäaikaistyöttömille ja ikääntyneille työttömille. Alusta asti oli myös tiedossa, että aktiivimallin piiriin joutuvat esimerkiksi sairauspäivärahan maksimikeston ylittäneet henkilöt, joilla ei ole työkyvyn puutteiden takia tosiasiallisia mahdollisuuksia täyttää velvoitteita. Tällainen on todella kohtuutonta. Ei ihme, että epäreilu ja kovaa politiikkaa edustava aktiivimalli suututti suomalaiset laajasti. Myös työvoimahallinnossa nähtiin, ettei malli toimi. Kyselytutkimuksen mukaan enemmistö TE-toimistojen henkilöstöstä pitää aktiivimallia epätarkoituksenmukaisena eikä usko mallin ehtojen täyttämisen parantavan työttömän työllistymismahdollisuuksia.

Nyt aktiivimallin vaikutuksia arvioinut raportti toteaa, kuten ministeri Pekonen esitteli, ettei työllisyysvaikutuksia pystytä todistamaan. [Ben Zyskowicz: Mutta niitä on ollut!] Aktiivimalli on siis todellakin ollut juuri sitä, mitä pelättiin: työttömyysturvaleikkuri, joka on kurittanut muutoinkin heikoimmassa asemassa olevia työttömiä.

On käsittämätöntä, että edelleen on ihmisiä, esimerkiksi EK:ssa ja kokoomuksessa, jotka liputtavat aktiivimallin jatkon puolesta, [Timo Heinonen: Ei ainakaan kokoomus!] vaikka näyttöä työllisyysvaikutuksista ei ole löytynyt. — Hyvä, jos on niin. [Eduskunnasta: Väärää todistusta lähimmäisistä!] Ihmiskäsityksen on oltava karu, kun pelkkä rankaisuautoomaatti... [Välihuuto] — Ainakin tähän asti on ollut, mutta toivotaan, että se muuttuu. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** No niin, nyt puheenvuoro on edustaja Kivelällä.

Arvoisa puhemies! Tutkimustulokset osoittavat, ettei aktiivimallin tilalle tarvita korvaavia toimenpiteitä, joilla myös usein tunnutaan tarkoittavan uusia sanktioita. Työttömyysturvan leikkausten ja työttömien rankaisemisen sijaan hallitus valmistelee uusia työllisyystoimia 75 prosentin työllisyysastetavoitteen saavuttamiseksi. [Sari Sarkomaa: Niitä odotellessa!] Syksyn budjettiriihessä hallitus linjasi jo 25-kohtaisen listan työllisyystoimista. [Ben Zyskiewicz: Työllisyysvaikutukset näkyy jo!] Me haluamme tehdä aktiivista työvoimapolitiikkaa ja vahvistaa osallistumista työllistymistä tukeviin, tarkoituksenmukaisiin palveluihin, emme rangaistusten uhalla vaan tarjoamalla kunnollisia, yksilöllisten tarpeiden mukaisia palveluita. [Oikealta: Niitä odotellessa!] Myös työttömyysturvajärjestelmän karensseja haluamme kohtuullistaa. Tästä voidaan odottaa hallituksen esitystä ensi vuoden aikana.

Me uskomme, että tehokasta ja reilua työllisyyspolitiikkaa tehdään panostamalla osamiseen, työkykyyn ja palkkatukeen. Tehottoman rankaisulinjan sijaan haluamme uudistaa sosiaaliturvaa niin, että saadaan raivattua esteitä työllistymisen tieltä.

Lopuksi haluan todeta, että vaikka väitteet aktiivimallista toimivana ja tehokkaana työllisyyttä vahvistavana konstina on nyt tutkitusti ammuttu alas, meille vasemmistossa aktiivimallin purkamisessa ei ole kyse työllisyydestä vaan heikossa taloudellisessa asemassa olevien kansalaisten toimeentulosta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja nyt käydään debattiin. Ne edustajat, jotka haluavat käyttää puheenvuoroja, voivat nousta seisomaan ja painaa V-painiketta.

**14.27 Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan todeta sen, että on totta, että tästä työllisyysvaikutuksesta ei ole nyt riittävää näyttöä, mutta ei ole myöskään näyttöä siitä, että se olisi heikompaan suuntaan. Ja haluan muistuttaa myös viime kauden hyvistä tuloksista: työllisyysaste 72 prosenttia, 140 000 uutta työpaikkaa. Mutta sen tiedän kyllä, että tämä on ollut myös yksilötasolla hankala monen ikääntyneen työttömän osalta ja myös syrjäalueilla, missä ei ole ollut edes mahdollisuutta tätä toteuttaa.

Mutta sellainen ajatus, että nyt ei tarvitsisi tehdä mitään, ei kyllä ole totta, [Sari Sarkomaa: Järjen ääni!] vaan hallituksella on erittäin suuret paineet sen mukaisesti, että saadaan sinne 75 prosenttiin työllisyysaste ja 60 000 uutta työpaikkaa. Se vaatii todella paljon uusia konkreettisia toimia, ja siinä toivotan hallitukselle voimia, että tähän pystytään.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana haluan ottaa esille sen, että työllisyystoimien ja sote-palveluitten yhteensovitus tulee ehdottomasti tiivistää.

**14.28 Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edellisen hallituksen keskusta, kokoomus ja siniset leikkasivat aktiivimallilla todella suurelta osalta työttömiä työttömyysetuutta. Samalla he veivät vaikeasti työllistyviltä työttömiltä leivän pöydästä.

Aktiivimalli oli susi jo syntyessään, mutta silti keskusta ja kokoomus silloisen sinisten työministerin johdolla veivät aktiivimallin voimaan. Aktiivimalli sai jo valmisteluvaiheessa kriittistä palautetta asiantuntijoilta, sekä työelämä- ja tasa-arvovaliokunta antoi kriittistä

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

palautetta tästä. Perussuomalaiset vastustivat aktiivimallia. On hyvä, että tämä epätasa-arvoinen työttömien, varsinkin ikääntyneiden työttömien, kyykyttäminen nyt lopetetaan. Olemme nähneet, kuinka hallituspuolueiden vaalilupauksien lisäykset jäävät toteutumatta, mutta nyt voimme olla tyytyväisiä, että ainakin tämä aktiivimallin leikkuri nyt lopetetaan.

**14.29 Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua, niin tulee mieleen viime kausi, jolloin olin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, ja silloin sosiaalidemokraattien johdolla tehtiin vastalause tähän koko aktiivimallin leikkuriin. Ja kuten tässä tuli esille, niin meillä olivat kaikki nämä tiedossa jo siinä valmistelussa: se leikkaa pitkäaikaistyöttömiltä, se lisää ihmisiä toimeentulotukeen, se on eriarvoinen. Vaikka ihminen yrittää löytää työtä, mutta ei löydä, niin silti häneltä leikataan. Nämä kaikki tiedot olivat meillä käytössä. Me yritimme argumentoida ja tuoda näitä esiin, ja nyt jotenkin on hieno tunne, että nyt Rinteen hallitus on tuonut tämän esityksen ja poistaa tämän epäoikeudenmukaisen aktiivimallin. Mitä tästä opitaan: tulevaisuudessa tämänkaltaisia pelkkiä leikkaus- ja heikennysesityksiä ei pidä tehdä ja tuoda tänne eduskuntaan ja pitää kuunnella asiantuntijoita.

Tämä on ilon päivä myös monille työttömille, jotka ovat kipuilleet näiden leikkausten takia.

**14.30 Ben Zyskowitz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on toistaiseksi ansioitunut lähinnä työllisyyttä vähentävillä uudistuksilla: esimerkiksi kotitalousvähennyksen leikkaaminen ja työttömyysturvan [Paavo Arhinmäen välihuuto] korottaminen.

Nyt esillä on aktiivimalli, joka kiistattomasti lisäsi palvelujen käyttämistä ja myös lisäsi työllisyyttä, joskaan työllisyyden määrän nousua ei ole asiantuntijatyöryhmä pystynyt numeroin arvioimaan.

Mutta, rouva puhemies, emme me jää kaipaamaan aktiivimallia. Sen sijaan me jäämme kaipaamaan Rinteen hallituksen työllisyystoimia. Niitä odotellessa.

**14.31 Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowitz tuossa nosti esille, että aktiivimalli olisi lisännyt jotenkin työllisyyttä. Päinvastoin: työttömyyden aikainen työnteko ja työllistyminen kyllä jonkin verran yleistyivät aktiivimallin voimaantumisen jälkeen. Tutkimuksella ei kuitenkaan ole pystytty osoittamaan aktiivimallin työllisyysvaikutuksia, koska muu työllisyys ja suhdannekehitys ovat samaan aikaan olleet myönteisiä.

**14.31 Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työ ja työelämä ovat valtavan iso osa ihmisen elämää. Työn sisällöntuoton mahdollisuudet ovat mitattavat ja parhaimmillaan hyvinkin rikastuttavat. On vaikea nähdä, että työtön ihminen olisi valmis antamaan elämästään tuon sisällön pois työttömyysetuutta vastaan. Juurisyyt ihmisen työttömyyteen eivät ole taulukoissa eivätkä ne ole todennäköisyyksissä vaan ne ovat piilossa ihmisen sisällä. Ei sitä aktiivimalli ratkaise.

Heikoimmassa asemassa olevien osalta aktiivimalli ei ollut toimiva ratkaisu. Työttömyysturvan leikkaaminen ei auta ihmisiä työllistymään. Työllisyyspolitiikkaa tulee sen sijaan kehittää asiakaslähtöisemmäksi ja positiivisesti kannustavaksi. Etuuden tai korvauksen maksaminen ei korvaa sitä, mitä työstä parhaimmillaan saa. Siksi olisi tärkeää vahvis-



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

taa erityisesti myös työhyvinvointia, että ihmiset voisivat innostua työstään ja saada siitä motivaatiota. Tämä vaatii yksilöllisyyden huomioimista työllistymistä edistäviä palveluita arvioitaessa ja niitä tuotettaessa. Tätä tulee tukea [Puhemies: Aika!] panostamalla työnhakijan yksilöllisyyteen sekä palvelutarpeisiin, kuten koulutukseen ja kuntoutukseen.

**14.33 Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mikäli hallitus aikoo päästä koviin työllisyystavoitteisiin, on löydettävä myös vastauksia monien alojen työvoimapulaan. Tällä hetkellä kolmansista maista tulevien työntekijöiden oleskelulupaprosessi kestää liian kauan. Pitkät käsittelyajat, usein 5—18 kuukautta, johtavat monilla aloilla, erityisesti rakennusalalla, siihen, että työmaat myöhästyvät työvoiman puutteen takia. Migrin on aloittanut myös järjestelmällisen karkotuksen kolmansien maiden työntekijöitä koskien. Esimerkiksi maalausalan työntekijöiden jatkolupia on peruttu virheellisesti epäiltyjen tutkintotodistusten vuoksi, vaikka nämä työntekijät ovat olleet jo vuosia Suomessa ja ovat huippuammattilaisia.

Kysyn: mitä hallitus aikoo tehdä, jotta Migrin käsittelyajat kestäisivät lain mukaisesti korkeintaan 4 kuukautta ja jotta vuosia maassa olleiden lupia ei peruta näennäisin perustein?

**14.34 Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! VATTin tutkimus tosiaankin osoittaa, että selkeitä työllisyysvaikutuksia aktiivimallilla ei ollut, [Ben Zyskowiczin välihuuto] mutta se osoittaa toisaalta myöskin sen, että aktiivimalli lisäsi työllisyyspalvelujen käyttöä. Koska me täällä uskomme, että työllisyyspalveluja käyttämällä pääsee paremmin kiinni työhön, on tietenkin oleellista varmistaa se, että näitä palveluja on joka puolella tarjolla ja että niitä myös käytetään.

75 prosentin tavoite on aika kunnianhimoinen, joten on tärkeätä, että me nyt jatkotoimenpiteitä miettiessämme varmistamme, että työllisyyspalveluja myöskin käytetään ja otamme tosissamme hallitusohjelman kirjauksen siitä, että mitään keinoja ei suljeta pois. Tavoitteen saavuttaminen vaatii todellakin toimia laajalla alalla. Kiitän Östmania tästä hänen kysymyksestään. Hallitushan tosiaankin suunnittelee sitä, että työluvan saaminen ei kestäisi kuukautta pidempään. Mielelläni myöskin kuulen, miten tähän tavoitteeseen aiotaan päästä ja millä aikataululla toimia saatetaan käyttöön.

**14.35 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ei aktiivimalli ollut vaikuttava, niin ainakin se oli kiusaava. Tämä kansalaisaloite aktiivimallin poistamisesta käsiteltiin sosiaali- ja terveystieteiden kunnassa viime kaudella. Olin siellä perussuomalaisen edustajana, ja mietinnössä otimme siihen vahvasti vastalauseella kantaa, ja on hyvä asia, että hallitus nyt peruu tämän leikkurin. Aktiivimalli aiheutti paljon ongelmia. Se asetti ihmiset eriarvoiseen asemaan. Se osui eniten Itä-Suomessa, Uudellamaalla ja käsi-varren Lapissa, jossa alennettu työttömyysetuus leikkasi ihmisiltä tukea. Erityisesti 60-vuotiaat olivat myös siinä kohteena.

Tässä esityksessä Reumaliitto lausuu, että työikäiselle pitkäaikaissairaalle, joka on työtön tai jonka työssäjaksamiseen sairaus vaikuttaa, tulisi taata kuntoutusohjaajan tai työkykykoordinaattorin kanssa yksilöllisesti katsottu polku työelämään. Siksi kysyn teiltä, ministeri: millä tavalla tuette sitä, että työ- ja toimintakykyä alentava sairaus tai toimintakyvyn rajoite ei olisi esteenä sille, että ihminen pääsee töihin?

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**14.36 Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Niin sanottu aktiivimalli oli epäoikeudenmukainen ja epätasa-arvoinen. Vaikka olit kuinka aktiivinen, vaikka kuinka teit töitä sen eteen, että löytyisi työpaikka, sinua silti rangaistiin leikkurilla. Se oli epätasa-arvoinen. Se kohteli erityisesti ikääntyvien työttömien tukia leikkaavasti, ja osalla alueista, joilla ei ollut työpaikkoja, leikkaus oli entistä kovempi.

Tätä vastustettiin rajusti viime kaudella. Tämä jätettiin pöydälle. Tässä yritettiin tehdä kaikki mahdollinen, mitä eduskunnassa voidaan tehdä, että tätä kaikkein pienituloisimmilta työttömiltä leikkaamista ei olisi viety läpi. Silti te veitte sen läpi. Te, kokoomus, olette vastustaneet koko kevään ja koko syksyn tämän poistamista, mutta nyt te teette yhtäkkiä täällä täyskäännöksen [Välihuutoja oikealta] ja nyt kehuttekin tätä asiaa. Työllisyysasioidenne pääideologi, edustaja Vartiainen, on raivokkaasti viikosta toiseen puolustanut aktiivimallia, [Puhemies koputtaa] mutta tulihan sieltä se teidän uusi mallinne. Se oli työttömyysturvan korottamisen vastustaminen. [Puhemies koputtaa] Te haluatte leikata työttömyysturvaa edelleen — muka työllistämisen nimissä.

**14.38 Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on hyvä katsoa, mitä tämä aktiivimallista tehty tutkimus oikeasti kertoo. Se kertoo sen, että pitkäaikaistyöttömille tämä ei osoittautunut tehokkaaksi malliksi ja sen kohdalla varmaan henkilökohtainen palvelu, kuntakokeilut on tehokkaampi järjestelmä, [Oikealta: Kyllä!] mutta ansiosidonnaisella työttömyysturvalla olevien henkilöiden työttömyysaika on lyhentynyt. Johtuuko tämä aktiivimallista, hyvästä taloustilanteesta vai hyvästä talouspolitiikasta? Se on vähän sama asia kuin se, johtuuko Huuhkajien menestys siitä, että valmennus on parantunut vai pelaajat kehittyneet. Sitä ei pysty kukaan sanomaan tarkalleen, mutta vaikutukset ovat joka tapauksessa olleet myönteisiä, ja olennaista on nyt se, mitä te tuotte tilalle. [Ben Zyskowiec: Ei mitään!] Sitä nimenomaan kysyn, sillä tämä ansiosidonnainen työttömyysturva on tässä juuri se olennainen, ja kun minä luen sitä Roope Uusitalon tutkimusta, minusta se kertoo sitä, että nyt jos koskaan on aika siirtyä ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseen, koska se osuu juuri oikeaan kohtaan työllisyyden parantamisessa.

**14.39 Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on nyt paikallaan muistuttaa hieman historiasta: kun muistellaan Sipilän hallituksen alkuaikaa, niin ne keskeisimmät työllisyystoimenpiteet, jotka Sipilän hallitus sitten toteutti, eivät olleet vielä valmiina päätettäväksi silloin hallituksen ensimmäisenä syksynä.

Nykyinen punamultahallitus aivan aikataulussa — hallitusneuvotteluissa päätetyssä aikataulussa, arvoisa kokoomus — valmistelee uusia työllisyystoimenpiteitä ja ensi vuonna on myöskin aika jatkaa tätä työttömyysturvan uudistusta. On aivan turha verrata siihen edelliseen kauteen, koska nyt, kun työllisyysaste on noussut, puhutaan siitä, että jäljellä on työttömyyden niin sanottu kova ydin, eli siellä on todella vaikeasti työllistyviä ihmisiä, siellä on sairaita, työkyvyttömiä ihmisiä — joita tämä aktiivimalli on kieltämättä kyllä kohdellut todella epäoikeudenmukaisesti. Hyvä niin, että tämä leikkuri nyt poistuu heidänkin osaltaan. Ja pitää muistaa myös, että jatkossakaan työttömyysturva ei ole eikä tule olemaan mikään perustulo, vaan siinä säilyy edelleen työhakuvelvoite ja näitä velvoittavia osia.

**14.40 Pääministeri Antti Rinne:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Vehviläinen on täysin oikeassa, että kyllä tällä kokonaisuudella ja tällä mallilla oli palveluitten käyttöön

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

selkeä vaikutus. Ja niin kuin edustaja Satonen totesi, jotakin tapahtui ansioturvan piirissä oleville työttömille. Sitä, mistä se johtuu, on vaikea määritellä tuon selvityksen pohjalta.

Me tarvitsemme tämän vaalikauden aikana sen 30 000 lisätyöllisen lisäksi, mikä on perusuralla VM:n kautta tulossa, 60 000 lisätyöpaikkaa. Me olemme hallituksen puolueiden puheenjohtajina käsitelleet tätä tilannetta ja todenneet, että me käynnistämme toimenpiteet, joilla varmistetaan, että se hyöty, mikä tästä aktiivimallin toisesta osiosta, ei leikkurista, tuli, tulee mahdollisesti täysimääräisesti hyödynnettyä. Eli käynnistetään valmistelu sen suhteen.

Niin kuin hallitusohjelmassa on todettu, tällainen henkilökohtainen työllistymissuunnitelma tulee mallina laadittavaksi sekä sen lisäksi työnhakuvelvoite. Ja näitten asioiden ympärille rakennetaan, tavoitteena nimenomaan yksityissektorille työllistyminen, prosessi, jonka kautta voidaan varmistaa, että se hyöty, mikä tästä aktiivimallin kokeilusta tuli — ne hyvät asiat, ei siis leikkuri eikä niitten velvoitteitten toteuttamatta jääminen, vaan se hyvä asia, että palveluita lähdettiin käyttämään — saadaan hyödynnettyä ihmisten työllisyyden parantamiseksi tulevaisuudessa. Tästä tullaan maaliskuun 1. päivään mennessä saamaan selkeä prosessi, jolla tätä viedään eteenpäin. Hallitus on sitoutunut siihen, että niiden vaikutusten perusteella, joita voidaan havaita tätä toteutettaessa, tätä viedään eteenpäin. On äärimmäisen tärkeää, että kaikki mahdolliset keinot, niin kuin täällä todettiin, työllisyysasteen nostamiseksi voidaan ottaa käyttöön. [Oikealta: Oikein!]

Olen useasti todennut tässä salissa sen, että työllisyysaste ei ole pelkästään tämänhetkisen taloudellinen kysymys vaan se on myöskin pitkän aikavälin kestävyysasia suomalaisessa yhteiskunnassa. Meillä on työikäisen väestön määrä vähentymässä suhteessa muuhun väestöön, ja me tarvitsemme tulevana vuosikymmeninä lisää työllisyysastetta työikäisen väestön joukossa, jotta voimme rahoittaa hyvinvointivaltion palvelut ja turvaverkot, [Ben Zyskowicz: Puhutte asiaa!] jotta voimme huolehtia siitä, että koulutusta voidaan maksaa, jotta voimme huolehtia siitä, että poliiseja on riittävästi, voimme huolehtia siitä, että sosiaaliturvajärjestelmä pelaa, voimme huolehtia sosiaali- ja terveyspalveluista. [Ben Zyskowicz: Puhutte asiaa!] Tähän kaikkeen tarvitaan lisää työllisyyttä, ja hallitus on sitoutunut viemään tämän vaalikauden aikana 75 prosentin työllisyysastetavoitteen loppuun, ja sen jälkeen hallitus joutuu aina 82—83 prosenttiin päätyämään ennen 2040:tä.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja sitten ministeri Harakka, 3 minuuttia.

**14.43 Työministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä salissa on moneen kertaan käynyt selväksi, niin hallitus keskuudessaan sopi, että tämä VATTin tutkimus on se mittari, joka mahdollisesti vaikuttaisi työllisyystavoitteen lukuihin, mutta työllisyystavoitteesta tai työllisyysvaikutuksista ei saatu selvää ja tarkkaa käsitystä, joten hallituksen päässä, kuten pääministeri Rinne tuossa totesi, numeerinen tavoitteemme on selvä ja voimassa: 30 000 lisätyöllistä näkyvissä ensi vuoden budjettiriihessä. VATTin tutkimus kertoo sitä samaa viestiä, mitä hallitus on valmistellut työllisyyspolitiikassaan tähänkin asti, eli painopiste on pantava yksilöllisten palveluiden laatuun ja riittävyyteen eli sen varmistamiseen, että palveluilla todellakin työllistytään. Tässä auttaa nyt se, että nämä aktiivimallin mukanaan tuomat työntekijät jäävät työllistämispalveluihin, ja se mahdollistaa sitten työnhakijoille yksilöllisemmän palvelun.

Työttömyysturvan osalta valmistellaan, kuten pääministeri totesi, yksilöllisen työnhaun malli, joka on aktiivimallia oikeudenmukaisempi mutta edelleen vaativa ja työntekijää seu-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

rausten uhalla velvoittava. [Oikealta: Ohhoh!] Velvoittavuutta oli, on ja tulee olemaan, [Ben Zyskiewicz: Sitten keppi heiluu!] ja hallitus on käynnistänyt tämän mallin valmistelun, ja siitä muun muassa neuvotellaan myöskin työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Samalla valmistelemme tietenkin täyttä höyryä yhdessä hallituksen päättämiä kokonaisuuksia, suurta palkkatukiuudistusta, kansainvälisen rekrytoinnin mallia, kuntakokeiluja, osatyökykyisten työllistämistä, ja tässä edetään nopeasti. Kaikista näistä teemme huolellisen vaikutusarvioinnin ja myöskin tutkimusasetelmat.

Mitä liittyy täällä esiin nousseisiin kysymyksiin, työntekijöiden maahanmuuttoon ja siinä esiintyviin pullonkauloihin, niin niihin tietysti voisi paremmin vastata tällä hetkellä ministeri Ohisalo. Mutta vastauksena edustajien Östman ja Adlercreutz kysymykseen totean, että tämä kansainvälinen rekrytointi on siirtymässä työ- ja elinkeinoministeriöön ja tavoitteena on, että se uusi tavoitteenasettelu on 1.1.2020 voimassa. Lupaprosessit tehokkaammiksi ja inhimillisemmiksi.

Kuntakokeilua täällä arvostellaan, vaikka hakeutuminen on vielä kesken. Itse asiassa kaupungit ovat vaatineet, että niitä malleja ei ihan yksityiskohdiltaan naulata tiukkaan. Luokisat kaupungit ovat nyt joka tapauksessa innolla tulossa siihen mukaan. Aikaisemmissa kuntakokeiluissa on onnistuttu lyhentämään työttömyysjaksoja useissa kaupungeissa, mutta olennaista on yhteistyö ja osaaminen. Kun Vantaa jopa ilman lainmuutoksia laittoi TE-toimiston, kaupungin palvelut, Kelan palvelut saman katon alle, niin yli 50-vuotiaiden työnhakijoiden työttömyysjaksot lyhentyivät yli puolella vuodella verrattuna naapurikaupunki Helsinkiin. [Puhemies koputtaa] Hieno tulos.

Ja vielä lopuksi: kuten edustaja Vehviläinen totesi, on tärkeätä, että sosiaali- ja terveyspalvelut ja työllisyyspalvelut toimivat käsi kädessä, ja juuri tässä tätä monialaista palvelua kaupunkikokeilulla tavoitellaan.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Jatketaan debattia.

**14.46 Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisimme säästyneet monelta, jos olisimme kuunnelleet perustuslakivaliokuntaa, jossa viime kauden istuin. Marraskuussa 2017 perustuslakivaliokunta totesi, että tässä laissa on — jos käytän tässä sanaa — jonkinlainen valuvika, koska se on automaattinen leikkuri. Perustuslakivaliokunta ehdotti, että tähän olisi lisätty sellainen säännös, että mikäli henkilö ei ole voinut omasta itsestään riippumattomasta syystä päästä työvoimapalveluihin, niin se olisi suotu hänelle syyksi. Ihminenhan laitettiin tässä kyseissä laissa mahdollittoman eteen. Vaikka hän olisi toimittanut mitä lappuja, että minä en saanut mitään paikkaa, minne mennä töihin, tai mitään palveluita, niin siitä huolimatta leikkuri heilui. Perustuslakivaliokunnalla oli tähänkin ratkaisu, mutta sitä ei haluttu kuunnella. En ymmärrä, mitä varten, koska se oli täällä nähtävissä jo silloin.

**14.47 Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aktiivimallin työllisyysvaikutuksista ei ole selvää näyttöä, mutta kuitenkin ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saavien työllistyminen on parantunut ja työttömien määrä vähentynyt.

On hyvä muistaa myös, että aktiivimallia kehitettiin matkan varrella. Aktiivimallin velvoitteet on voinut täyttää esimerkiksi opiskelemalla tai osallistumalla verkkokurssille. Aktiivimallissa oli omat puutteensa, kuten esimerkiksi se, että se ei huomioinut riittävästi ikääntyneitä tai osatyökykyisiä, ja niiltä osin sitä olisikin ollut tarpeen parantaa.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Jokaisella on kuitenkin oltava oikeus riittävään työttömyysturvaan, mutta jokaisella on oikeus myös riittäviin työvoimapalveluihin. Toivottavasti ne jatkossakin tulevat toteutumaan [Puhemies koputtaa] ja hallitus niistä huolehtii. Nykyisen aktiivimallin [Puhemies: Aika!] tilalle toivotaankin kannustamista, ja kannustusmalli ehkä tulee seuraavan hallituksen työllisyysmallin nimeksi. Toivottavasti se tuottaa työpaikkoja.

**14.49 Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraatit viime kaudella eivät tukeneet aktiivimallia juuri sen tähden, että se johti yksilöitten kohdalla aivan kohtuuttomiin tilanteisiin. Ensinnäkin oli näitä sairauspäivärahalta työttömyysturvalle tipahtaneita ihmisiä, ikääntyviä, pitkäaikaistyöttömiä, ja oli myöskin tämä alueellinen epätasa-arvo, elikkä silloin ennen näitä korjausliikkeitä, mitä edellinen hallitus teki, ei esimerkiksi näitä tiettyjä haastatteluja pystytty järjestämään alueellisesti siten, että ihmiset olisivat niihin voineet edes osallistua. Nämä olivat ne syyt.

Mutta nyt on tärkeää tietysti tietää, niin kuin pääministeri Rinne täällä minusta hyvin lisäsi, että näihin haastatteluihin ja näihin yksityiskohtaisiin, yksilöllisiin työllistymissuunnitelmiin ollaan hakemassa mallia. On äärimmäisen tärkeätä, että on se velvoittavuus ja toisaalta sitten ne tarvittavat työllisyyspalvelut ovat yksilöllisiä. Tämä on se polku, millä voidaan työllistyä.

Olisin ministeri Harakalta kuitenkin halunnut kysyä, [Puhemies koputtaa] kun tämä kuntakokeilu on sellainen, joka on tuottanut hyviä tuloksia: mikä siinä kuntakokeilussa nyt sitten näyttää ainakin joissakin kunnissa herättävän kysymyksiä? [Puhemies: Aika!] Ei kai tämä kaadu nyt siihen, että ministeriöstä ei ole tarpeeksi hyvin pystytty ohjaamaan?

**14.50 Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksessä toimii niin sanottu työllisyyden asiakasraati, jonka jäseninä ovat työttömyyttä henkilökohtaisesti kokeneet ihmiset. Saan heiltä säännöllisesti terveisiä, ja pari viikkoa sitten saamassani viestissä raatilaiset kirjoittivat minulle, että työttömän aktivointi on kannatettavaa, mutta — ja nyt tulee suora lainaus: ”Ehdotamme, että jatkossa aktivointi tehdään positiivisten ja ihmisläheisten palveluiden muodossa. Me kaipaamme tukea, me emme kaipaa keppiä. Ehdotamme, että eduskunnassakin kuunneltaisiin enemmän myös työttömien ääntä, sillä meillä on kokemuksia ja näkemyksiä siitä, kuinka työllistämispolulla onnistuneesti kuljetaan eteenpäin.” Näin siis työttömät itse.

Tämä on meille todella tärkeä muistutus, ja toivottavasti lainsäädäntöä muutetaan ja palveluja kehitetään jatkossa hyviä käytäntöjä hyödyntäen ja ihmisten omaa ääntä kuunnellen. Kysynkin ministeri Harakalta: miten jatkossa aiotaan kuunnella työttömien ääntä useammin kuin esimerkiksi viime kaudella?

**14.51 Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaisen työttömyysturvajärjestelmän erityispiirre on, että johtuen sairauspäiväraharajoituksista meillä on kiistatta ja hyvin dokumentoidusti työkyvyttömiä ihmisiä tuhansia, 4 000—6 000, työttöminä työnhakijoina. Suomessa voi jopa saattohoidossa oleva henkilö saada keskeistä perusturvaa joutua hakeutumaan työttömäksi työnhakijaksi. Tämä on yksi keskeinen syy, minkä takia aktiivimalli koettiin niin epäoikeudenmukaiseksi. Myös näitä 4 000—6 000 kiistatta työkyvyttömiä ihmistä koskee aktiivimalli tänäkin päivänä, ja on hienoa, että me pääsemme siitä eroon. Mutta seuraavan askeleen pitäisi olla, että ne ihmiset, joista kaikki tietävät ja ovat yhtä mieltä, että he eivät työttömiksi työnhakijoiksi kuulu, pääsisivät sitten jonkun

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

muun etuuden piiriin niin, että jääkaapissa olisi ruokaa siitä huolimatta, että ei työttömäksi työnhakijaksi kirjaudu. Kun järjestelmä on epälooginen, niin eiväthän ihmiset tajuakaan, miten se toimii.

**14.52 Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa aion ottaa esille juuri saman asian kuin edustaja Kontula, nimittäin sen, että on paljon ihmisiä, joiden terveydentila todellisuudessa on sellainen, että se ei mahdollista työntekoa, mutta syystä tai toisesta he eivät saa niitä sosiaaliturvan muotoja, joita sairaille ihmisille kuuluisi, kuten vaikkapa työkyvyttömyyseläkettä.

Yksi tällainen ihmisryhmä, jolta olen itse saanut paljon viestejä ja palautetta, ovat työpaikkansa sisäilmasta sairastuneet ihmiset. Meillä on aivan liian paljon ihmisiä, jotka luokitellaan niin sanotusti työpaikkakyvyttömiksi, jotka esimerkiksi eivät voi yksinkertaisesti hengittää työpaikallaan, mutta tästä työpaikkakyvyttömäksi luokittelusta ei seuraa, että jollakulla, esimerkiksi työnantajalla, olisi velvollisuus osoittaa semmoinen työpaikka, jossa pystyy tekemään töitä, tai että näillä ihmisillä olisi oikeus sairauseläkkeeseen tai muuhun vastaavaan. [Puhemies koputtaa] Ja jos he ovat työttömyysturvalla, niin tämä aktiivimalli-leikkuri on ollut todella kohtuuton.

**14.54 Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä muutamassa puheenvuorossa on vähän menty aktiivimallista ohi, mutta ainakin ministeri Harakka on niihin vastannukin, ja siksi rohkenen itsekkin muutaman sanan näistä työluopaprosesseista sanoa.

Toivon, että kaikin tavoin koko hallitus ilman minkäänlaisia siiloja tekee kaikkensa, että meillä maakunnissa riittää työvoimaa. Tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta on meille valtavan tärkeä, tärkein, jotta me voimme jakaa tulevaisuudessakin hyvinvointia koko Suomelle. Sen takia tarvitaan kaikki teot, jotta kaikenlaisessa työssä löytyy työntekijä. Jokainen ihminen, joka tulee rakentamaan suomalaista yhteiskuntaa, noudattaa lakeja, meidän hyviä käytänteitä, sitoutuu toimimaan oikein työpaikoilla ja koko yhteiskunnassa, on tänne tervetullut.

Me tarvitsemme yhteistyötä kaikkien ministeriöitten välillä, ja myös OKM:n pitää olla mukana, jotta ne, jotka tulevat tänne opiskelemaan, näkisivät, [Puhemies koputtaa] että heillä on tulevaisuutta Suomessa.

**14.55 Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys aktiivimallin leikkurin poistamisesta on erittäin tarpeellinen. Tämän mallin suurin ongelma on ollut se, että läheskään aina työtön työnhakija ei ole pystynyt välttämään työttömyystukensa leikkausta, vaikka on kovasti yrittänytkin tehdä tarvittavia toimenpiteitä. Tämän näkökulman perussuomalaiset yhdessä muun opposition kanssa nostivat esiin jo alkuperäisen eduskuntakäsittelyn yhteydessä syksyllä 2017, ja jopa perustuslakivaliokunta kiinnitti tähän asiaan huomiota, kuten edustaja Meri tässä edellä totesi. Hyvä, että asia nyt korjataan.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ulkoistanut työllisyyttä kohentavien keinojen etsimisen työmarkkinajärjestöille ja odottaa kuumeisesti niiltä tuloksia ja linjauksia. Työllisyysasteen nosto vähintään 75 prosenttiin on hyvä tavoite, mutta valitettavasti läheskään kaikki hallituksen omat toimet eivät ole olleet omiaan lisäämään yritysten, tuotteiden ja palveluiden kysyntää. Esimerkkeinä tästä ovat hallituksen esitykset kotitalousvähennyksen leik-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

kaamiseksi 92 miljoonalla eurolla ja polttoaineverotuksen kiristäminen 250 miljoonalla eurolla. [Puhemies: Aika!] Hallituksen tulisi ehdottomasti harkita näitä esityksiä uudelleen.

**14.56 Bella Forsgrén vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä useat ovatkin nostaneet esille, että aktiivimalli johti palvelujen lisäämiseen ja palveluvalikoiman laajentumiseen. Haluan kuitenkin muistuttaa, että TE-toimiston puolesta tuli ilmi, että lisääntynyt palvelujen käyttö ei oikeastaan perustunut asiakkaan tarpeisiin, motivaatioon tai työvoimapolitiittiseen tarkoituksenmukaisuuteen. Siksi aktiivimallia pidetäänkin ihan perustellusti epäoikeudenmukaisena.

Haluaisinkin nostaa positiivisena esityksenä tässä esille, että resursseja TE-palveluissa on nyt lisätty ja palvelujen tarve tunnistettu, mikä on erittäin hieno asia hallituksen puolelta. Jatkossa työllisyystoimia tehtäessä tuleekin pitää tarkasti mielessä se, kenelle ne oikeastaan on suunnattu ja miksi. Tavoitteemme tulee olla, että yhä useamman on helpompi osallistua työelämään ja useampi saa oikeanaikaista tukea työllistymiseen. Ei voi olla niin, että työllisyystoimet johtavatkin yhä useammin ihmisten ja toimeentulon heikentymiseen. Me haluamme kannustaa ihmisiä. [Puhemies koputtaa] Vihreä ryhmä on erittäin tyytyväinen, että aktiivimalli puretaan.

**14.57 Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Mustajärvi toivoi hauskoja hautajaisia aktiivimallille. Haudattakoon se, kevyet mullat. Mutta se, mikä kokoomuksen eduskuntaryhmää huolestuttaa, on se, haudataanko tässä myöskin hallituksen työllisyystavoite, vastoin hallituksen omaa ohjelmaa vedetään toimenpide pois ilman korvaavia toimenpiteitä. Onko lapsi menossa pesuveden mukana? [Paavo Arhinmäki: Oliko tällä työllisyysvaikutuksia vai eikö ollut?] Onko lapsi menossa pesuveden mukana? Olette ehtineet tekemään tähän keltaiseen kirjaan toimia, joilla vähennetään työllisyyttä ja kotitalousvähennystä, ja monta muuta esitystä, jotka laittavat tämän budjettikirjan työllisyysvaikutukset negatiivisiksi, mutta ette ole ehtineet tehdä päätöksiä, joilla edistettäisiin työllisyyttä. Olisiko pitänyt miettiä vähän päätösjärjestystä? Eli meneekö lapsi pesuveden mukana? [Paavo Arhinmäen välihuuto] Onko tulossa työllisyystoimia? Henkilökohtaisia työvoimapalveluita työttömille voidaan aktiivimallin sijaan tuoda, mutta sen lisäksi työttömät tarvitsevat työpaikkoja. Työttömät tarvitsevat hallituksen esityksiä, jotka edistäisivät työllisyyttä. Milloin niitä tulee, pääministeri Rinne? [Puhemies koputtaa] Milloin niitä tulee? Niitä odotellessa. [Paavo Arhinmäki: Vastustatteko vai kannatatteko tätä esitystä?] — Kannatamme purkua, kevyet mullat.

**14.59 Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihdoinkin, ajattele moni työtön nyt, kun aktiivimalli puretaan. Moni on joutunut sen leikkureiden uhriksi. Aktiivimalli on tosiasiassa ollut työttömiä passivoiva ja lannistava, aivan erityisen huono päätös nimeään myöten. Aktiivimalli ei huomioi työttömän aktiivisuutta työnhaussa, ei, vaikka olisi hakenut sataa työpaikkaa. Todistetusti se ei myöskään ole lisännyt työllisyyttä, kuten olemme VATTin raportista lukeneet. Malli rankaisee siitä, että työtön ei saa työpaikkaa, vaikka on kuinka yrittänyt. Mutta kepittäminen ei ole työllistämistä. Malli on kohdellut erityisen epäoikeudenmukaisesti pitkäaikaistyöttömiä, ikääntyneitä työttömiä ja henkilöitä, joilla on puutteellinen työkyky. Aktiivimallin purkaminen oli vasemmistoliitol-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

le yksi keskeisimpiä kynnyskysymyksiä hallitusneuvotteluissa, ja olemme iloisia, että hallitus nyt todella purkaa aktiivimallin, mutta uusiakaan vastaavia leikkureita emme toivo.

**15.00 Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin jo valmis käyttämään tässä sen puheenvuoron, että on tärkeää, että nyt kokoomus kannattaa aktiivimallia. Nimittäin vielä syyskuussa 19, eli hetki sitten, puheenjohtaja Orpo sanoi, että aktiivimalli on kannatettava, kannattaa leikkuria ja tämä kannustaa jne., puhumattakaan näistä Vartiainen lausunnoista ja siitä, että kokoomus on systemaattisesti koko kevään ja syksyn kritisoinut hallitusta siitä, että hallitus — aivan oikein — pistää aktiivimallin roskakoriin, juuri sinne minne se kuuluu. Kivi otetaan pois pullasta. Siitä kiitos, hallitus.

Mutta nyt kun kuuntelin tuota edustaja Sarkomaan äskeistä puheenvuoroa, niin jäi vähän nyt sellainen kysymys uskottavuuden perään: mitä mieltä kokoomus nyt loppujen lopuksi on tästä aktiivimallista. Puhemies, en voi välttyä siltä, että tulee sellainen hieman pieeni tunne, että kokoomusta sittenkin harmittaa tämä salarakas pistää sinne roskakoriin muodollisesti ja näennäisesti, koska nyt sitten vastustamisen paikkaa ei enää taida olla. Mutta toivoisin, että kokoomus nyt reilusti [Puhemies: Aika!] ja rehdisti selkiyttää kantansa. [Paavo Arhinmäki: Haluavat tilalle toisia leikkauksia työttömiltä!]

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Otetaan pari puheenvuoroa, ja sitten puheenvuoro hallitukselle. Sitten me päätämme tämän debattiosuuden, mutta keskustelu jatkuu.

**15.01 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me emme jää kokoomuksessa kaipaamaan aktiivimallia emmekä sen leikkuria, [Paavo Arhinmäki: Mutta työttömiltä leikkaamista kylläkin!] eikä meillä tule aktiivimallia myöskään ikävä, mutta työllisyystoimia meillä on ikävä, ja niitä olemme tältä hallitukselta odottaneet. Ekonomistit ovat itse asiassa arvioineet, että Rinteen hallituksen toimet ovat jopa heikentäneet työllisyyttä. [Sari Sarkomaa: Tosi on!] Tämän maan työllisyystilanne olisi parempi, jos Rinteen hallitus ei olisi tehnyt mitään. 75 prosentin työllisyysaste on kova tavoite. Siihen päästäksenne te tarvitsette toimia. Me kannustamme teitä ottamaan käyttöön esimerkiksi paikallisen sopimisen ja perumaan kotitalousvähennyksen leikkaamisen.

Pääministeri Rinne, te olette sanonut, että keppiä ei käytetä, mutta äsken juuri kuulimme, miten työministeri Harakka totesi, että jatkossakin työllisyystoimenpiteet ovat vahvasti velvoittavia. Onko nyt niin, että Harakka kuitenkin keppiä käyttää? [Naurua]

**15.02 Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On käyty hyvää keskustelua, ja monia näköaloja on avautunut, mutta ehdottomasti on jäänyt avautumatta kaksi tosiasiaa.

Toinen on se, että meillä on kymmeniätuhansia vapaana olevia työpaikkoja ja niihin ei löydy suomalaisia ihmisiä, miehiä ja naisia, töihin. [Arto Satonen: Näin on! — Paavo Arhinmäki: Tai muunsukupuolisia!] On täysin käsittämätön tilanne, että meillä on valtava määrä yrityksissä työpaikkoja ja myös julkisella puolella työpaikkoja mutta ei vain löydy tekijää. Tämähän on se meidän iso ongelma, jos meillä kerran on yrityksissä työpaikkoja. Omissa tuttavissani on monta yrittäjää, ja he kaipaavat metsäkoneenkuljettajia ja hitsareita, siellä tarvitaan linja-autonkuljettajia, rekkamiehiä ja vaikka mitä, mutta silti meillä kou-



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

lutetaan valtava määrä sellaisiin ammatteihin, joista joutuu suoraan työttömiksi. Kyllä meidän pitää sekä koulutusjärjestelmää että tätä työttömyystukisysteemiä kehittää.

Toinen asia, mikä on tärkeä: Monessa yrityksessä esimerkiksi kesäisin, esimerkiksi mansikanpoimintapelloilla, ovat lähes kaikki työntekijät ulkomaisia, vaikka meillä on siitä huolimatta henkilöitä, joilla ei ole töitä. Kannattaisi pikkusen näitä järjestelmiä viilata siihen systeemiin, jotta ihmiset saavat töitä, koska jos ei ole töitä, niin ei kerry sitä eläketurvaakaan, ja jokainen tietää, miten sitten käy.

**15.03 Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen nyt hieman hämentynyt siitä, miten meillä voi olla maassa voimassa laki, jota kukaan ei näytä kannattavan. [Antti Lindtman: Nimenomaan!] Miten on mahdollista, että laki on tullut voimaan ilman, että keskusta ja kokoomus, jotka äänestivät sen puolesta, kannattivat sitä lakia? Siinänsä hyvä, että tämä laki nyt kuitenkin peruutetaan, koska tässähän on nämä valuviat, mitkä useaan kertaan on jo todettu, eli vaikka henkilö yrittäisi vilpittömästi täyttää ne aktiivisuusvaatimukset, niin hän ei välttämättä kuitenkaan niitä pysty täyttämään ja silti leikkuri heiluu. Tämän epäkohdan vuoksi perussuomalaiset tätä lakia aikanaan vastustivat, ja mielestämme on hyvä, että se puretaan.

Nyt kuitenkin hallitus on asettanut tavoitteekseen 75 prosentin työllisyyden, ja haluaisinkin kuulla hieman konkretiaa ministeri Harakan esittämään malliin. Mikä on nyt hallituksen tapa toteuttaa nämä asiat paremmin, koska tämä aktiivimalli oli huonosti toteutettu? Ei se työllisyys kuitenkaan itsestään etene.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Nyt annetaan hallitukselle vastauspuheenvuorot, kaksi minuuttia kullekin, vastaatte kysymyksiinne. Ensimmäisenä pääministeri Rinne.

**15.04 Pääministeri Antti Rinne:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen, tämän hetken viimeisin tilastotieto työllisyydestä kertoo sen, että työllisyysaste on 72,8 prosenttia, neljän kuukauden aikana lisää 0,4 prosenttiyksikköä. Jos tällä tahdilla jatketaan, niin se on 3,6 prosenttiyksikköä korkeampi vuonna 2023, jota mitataan. Tosiasiassa se tulee kuitenkin olemaan tätä selkeästi alempi valtiovarainministeriön perusuraa mentäessä. Se on tällä hetkellä perusura-arvion mukaan 73,1, mikä tarkoittaa noin 30 000:ta lisätyöllistä nykytilanteeseen verrattuna. Hallituksen toimenpiteillä tullaan päättämään siinä aika-aulussa, joka täällä on useasti toistettu, eli ensi keväänä huhtikuussa lähinnä työttömyysturvajärjestelmään liittyen, lähinnä paikalliseen sopimiseen liittyen, elokuussa työllisyystoimenpiteitä konkreettisesti 30 000 ihmisen edestä ja sen jälkeen 30 000 lisää vaalikauden aikana vuoteen 2023 elikkä yhteensä 60 000 päätöspäätösteistä. Nämä kaikki ovat tällä hetkellä valmistelussa.

Täällä on usein lueteltu tämä 25 toimenpidetöiden kokonaisuuden lista, jonka perusteella hallitus vie tällä hetkellä valmistelua eteenpäin, [Sari Sarkomaa väliliuoto] niin että voimme päättää näistä asioista sitten, kun ne on valmisteltu huolella, vaikutusarviot tehty, tehty arvioita, joittenka pohjalta asiat voidaan tuoda luottavaisesti tänne eduskuntaan käsiteltäväksi. Tämä hallitus tekee työnsä huolellisesti, punniten, tuoden ne esitykset punnittuina tänne eduskuntaan, niin että ne voidaan päättää täällä. Tämän hallituksen toimenpiteiden lopputuloksena on se, että Suomessa on, jos kaikki menee sillä tavalla kuin tällä hetkellä näyttää

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

menevän, noin 90 000 lisätyöllistä tämän vaalikauden lopussa — näitten suunnitelmallisten, määrättyjen toimenpiteitten perusteella.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja ministeri Pekonen, 2 minuuttia.

**15.06 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Kiitos, puhemies! Kuulostaa siltä tätä lähete keskustelua kuunnellessa, että eduskunta on varsin yksimielinen tämän hallituksen esityksen kanssa aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamisesta.

Mutta, puhemies, tässä on kuitenkin muutama edustaja peräänkuuluttanut näitä niin sanottuja korvaavia toimia. Minusta on nyt hieman turhauttavaa keskustella täällä siitä, että mikä toimi nyt korvaa tässä minkäkin ja mikä on se korvaava toimi, kun tosiasiallisesti [Sari Sarkomaa: Työttömien henkilökohtainen palvelu!] VATTin raportissa ei ollut todennettuja numeroita näistä työllisyysvaikutuksista.

Meidän hallituksellamme on äärimmäisen kunnianhimoinen ja kova tavoite 75 prosentin työllisyyden osalta, ja tämä hallitus tulee tekemään kaikkensa, jotta tämä tavoite saavutetaan. Teemme erittäin hyvää yhteistyötä läpi hallituksen, [Leena Meren välihuuto] ja itse voin todeta, että erityisesti sosiaali- ja terveysministeriö yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa, ministeri Harakan kanssa, tekee hyvää yhteistyötä.

Parhaillaan työskentelevä työllisyyden edistämisen ministerityöryhmä ja sen alatyöryhmät pohtivat muun muassa, miten uudistetaan työttömien työnhakijoiden palveluita myöskin työllisyyttä tukeviksi — tämä ehkä edustaja Juvosen erittäin hyvään nostoon liittyen ihmisten työkykyyn ja siihen, miten työelämässä pärjää. Meillä on yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa käynnistymässä työkykyohjelma, jossa nimenomaan tulee näitä yksilöllisiä palveluita työnhakijoille niin, että tuetaan sekä työnhakijaa että myöskin työnantajaa. Pidän erittäin tärkeänä sitä, että me voimme huomioida tässä muuttuvassa maailmassa, muuttuvassa työelämässä kaikenlaiset työnhakijat, jotta me saamme työllisyysasteen nostettua sinne 75 prosenttiin.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja ministeri Harakka, 2 minuuttia.

**15.08 Työministeri Timo Harakka:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkisalo-Ropponen tiedusteli, millä tavalla varmistetaan se, että entistä paremmat ja entistä yksilöllisemmät palvelut voidaan taata tällä hallituskaudella. Nyt aivan konkreettisesti siis lisäämme TE-palvelujen resursseja 50 miljoonalla eurolla hallituskauden aikana. Se tarkoittaa henkilöstölisäyksiä. Se tarkoittaa sitä, että yhä useampi on auttamassa asiantuntijana ihmisiä työllistymään. Ja se on juuri se, mikä tästä raportistakin jäi käteen; se on juuri se, mitä nämä TE-asiantuntijat haluavat tehdä, auttaa henkilökohtaisesti asiakkaita. Pohjois-Savon TE-toimistossa on jopa luvattu vastuuvirkailija sekä työnhakijalle että myös työnantajille — täytyy muistaa, että TE-toimistot palvelevat molempia — ja tämä on minusta upea lupaus.

Lisäksi haluamme auttaa osatyökykyisiä työllistymään, ja he tarvitsevat myös erityisesti yksilöllistä, henkilökohtaista palvelua. Jokaiseen TE-toimistoon tulee työkykykoordinaattorit, jotka auttavat — ja jälleen kerran — sekä työnhakijaa että työnantajaa. Kun palvelut paranevat, sitten voidaan vastikkeeksi tehdä henkilökohtainen työllistymissuunnitelma, joka velvoittaa. Nyt kun meidän neuvotteluilmapiiirimme on tervehtynyt ja olemme päässeet avoimeen keskusteluun, varmasti saamme nopeasti aikaan tästä konkreettisen mallin.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Näistä monialaisista palveluista kannattaa ehkä mainita nämä TYP-palvelut ja Ohjaamot, joissa asiakkaiden tarpeisiin on pystytty vastaamaan monialaisesti ja henkilökohtaisesti. Niihin päästään jatkossa nopeammin ja helpommin, ja silloin tehdään juuri yhteistyötä työllistämishenkilökunnan ja sosiaali- ja terveysväen kanssa sekä kunnissa että ministeriöissä, ja hyvää yhteistyötä teemme ministeri Pekosen kanssa mutta myös ministerien Andersson ja Kosonen kanssa siinä, [Puhemies koputtaa] että pystymme vastaamaan näihin koulutus- ja osaamistarpeisiin jatkossa entistä tehokkaammin.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 15.11.

---

Keskustelua jatkettiin kello 19.58.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

19.58 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Aktiivimallin ongelmat olivat ilmeisiä jo silloin, kun esitys viime kaudella tuotiin eduskunnan käsittelyyn. Jo mallin valmistelun yhteydessä asiantuntijalausunnoissa epäiltiin mallin toimivuutta. Nyt olemme vihdoinkin lähellä sitä päivää, kun tästä työttömiä epäoikeudenmukaisesti kohtelevasta aktiivimallista päästään vihdoinkin eroon. Aktiivimallin leikkuri ja velvoitteet puretaan 1.1.2020 ja työllisyyttä hoidetaan jatkossa kepin sijasta enemmän työttömiä tukemalla. Tuen hallituksen esitystä todella lämpimästi, sillä tämä epäoikeudenmukainen aktiivimalli leikkasi työttömyysturvaa yli 100 000 työttömältä ilman, että mallin todellisia työllisyysvaikutuksia kyettiin osoittamaan.

Arvoisa puhemies! Aktiivimallia koskevan loppuraportin perusteella on haasteellista tehdä tutkimustietoon perustuvia johtopäätöksiä mallin työllisyysvaikutuksista. Työttömyyden aikainen työnteko ja työllistyminen ovat kyllä jonkin verran yleistyneet aktiivimallin voimaantumisen jälkeen. Tutkimuksella ei ole kuitenkaan pystytty osoittamaan aktiivimallin työllisyysvaikutuksia, koska muu työllisyys- ja suhdannekehitys on samaan aikaan ollut myönteistä. Ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa saavien työllistyminen on myös jonkin verran parantunut, mutta on vaikea sanoa, mikä on aktiivimallin osuus tässä kehityksessä. Peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea saavien ihmisten työttömyys ei taas ollut tutkimuksen mukaan lainkaan vähentynyt.

Aktiivimalli on tilastojen mukaan lisännyt työttömien osallistumista työllistymistä edistäviin, erityisesti lyhyisiin, enintään viisi päivää kestäviin palvelujaksoihin. On kuitenkin vaikea sanoa, onko aktiivisempi osallistuminen palveluihin lisännyt lainkaan työllistymistä. On hyvä huomioda, että aktiivisella työvoimapolitiikalla voidaan edelleen aktiivimallin purkamisen jälkeenkin ylläpitää korkeaa osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin, jos niihin ohjataan esimerkiksi työttömien määräaikaishaastatteluissa, palveluja si-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

sällytetään työllistymissuunnitelmiin ja työttömyysturvan saajia veloitetaan osallistumaan palveluihin.

Arvoisa puhemies! Aktiivimallin voimassaolon aikana työttömyysetuutta on alennettu keskimäärin yli kolmannekselta työttömyysetuuden saajista. Aktiivimallin vaikutuksia koskevien tilastotietojen perusteella malli on alentanut erityisesti ikääntyneiden ja/tai pitkään työttöminä olleiden työttömyysetuutta. Vaikuttaakin osittain siltä, että työttömyysetuutta alennettiin erityisesti sellaisilta työttömyysetuuden saajilta kuin työmarkkinatukea saavat pitkäaikaistyöttömät ja ansiopäivärahan niin kutsutuilta lisäpäiviltä etuutta saavat pitkäaikaistyöttömät.

TE-toimistojen henkilökunnalle suunnattuun kysely- ja haastattelututkimukseen perustuvan Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATTin loppuraportin mukaan aktiivimallin avulla ei pystytty vastaamaan erilaisten työnhakija-asiakkaiden motivaatioon, tarpeisiin ja edellytyksiin aktivoitua. Tämän takia mallia pidettiin eriarvoistavana, epäoikeudenmukaisena ja väärin asiakasryhmiin kohdentuvana. Aktiivimallin nähtiin kannustavan vääränlaiseen aktiivisuuteen, joka ei perustu asiakkaiden tarpeisiin tai motivaatioon tai työvoimapolitiittiseen tarkoituksenmukaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Aktiivimallin purkamisessa on kyse työttömien ihmisten toimeentulosta ja oikeudenmukaisesta kohtelusta. Mallin keskeinen epäoikeudenmukaisuus on ollut se, että työttömien ihmisten toimeentuloa voidaan leikata heistä itsestään riippumattomista syistä. On erittäin hyvä, että työttömyysturvan aktiivimallin leikkuri ja velvoitteet nyt vihdoin kumotaan. Kiitän hallitusta lämpimästi siitä, että tästä työttömiä epäoikeudenmukaisesti kohtelevasta aktiivimallista päästään heti vuodenvaihteessa eroon ja että hallituksen ajamat työllistämistoimet ovat jatkossa kepin käytön sijasta enemmän työttömiä tukevia ja kannustavia.

**20.03 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Meidän tulee auttaa kaikki kynnelle kykenevät työhön myös aktiivimallin leikkurin poistamisen jälkeen. On hyvä, että hallituksen esityksessä säilyy velvollisuus hakeutua koulutukseen. Siihen meidän tulee tukea ja kannustaa. Olennaista on nyt se, kuinka varmistamme ihmisten aktiivisuuden jatkosakin. Välitön aktiivinen työnhaku on ihmisen itsensä etu. Tiedämme, että työttömyyden pitkittyessä paluu työelämään mutkistuu.

Hallitusohjelman mukaan aktiivimallin tilalle valmistellaan sellainen malli, jossa työttömän työllistymissuunnitelmassa sovitaan henkilökohtaisesta työnhakuvelvoitteista ja -palveluista, kuten esimerkiksi koulutuksesta ja kuntoutuksesta. Resurssit tähän turvataan TE-toimistoissa, joihin tarvitaan yksilöllistä ohjausta.

Työelämän muutos on valtavan nopeaa. Uusi työ syntyy näillä näkymin korkeaa osaamista edellyttävillä aloilla. Osaajapula pahenee ympäri Suomen. Huoli osaavasta työvoimasta kasvaa, koska väkemme vanhenee ja koulutustason nousu on pysähtynyt.

Nostan esille yhdeksi lääkkeeksi jatkuvan oppimisen, koko elämänkaaren aikaisen, eri elämäntilanteille ulottuvan oppimisen. Meidän tulee kehittää koko koulutusjärjestelmäämme ja kaikessa tapahtuvaa oppimista saumattomaksi osaamisjärjestelmäksi. Meidän tulee varmistaa jokaiselle suomalaiselle riittävä perusosaaminen, jonka pohjalta tällainen jatkuva oppiminen on mahdollista, jotta työelämässä on edellytykset osaamisen jatkuvan kehittämiseen. Tämä takaa sen, ettei putoa niin helposti pois työelämästä, kun työelämä muuttuu.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Nostan kaksi näkökulmaa OECD:n ”Getting Skills Right: Finland” -raporttiluonnoksesta. Ensinnäkin: vaikka suomalaisten aikuisten osallistuminen koulutukseen on maailman korkeinta, osallistumisessa on merkittäviä eroja eri ryhmien välillä. Kun 66 prosenttia työllisistä osallistuu koulutukseen, vain 33 prosenttia työttömistä osallistuu siihen. Osaamisen kasautuminen syventää jo olemassa olevaa osaamisen kuilua. Suomen koulutusjärjestelmä on raportin mukaan inklusiivisuudeltaan eli kaikki mukaan ottavuudeltaan yksi OECD-maiden heikoimmista.

Muissa Pohjoismaissa työtä syntyy sekä korkeaa että matalaa osaamistasoa edellyttävillä aloilla. Suomessa kehitys näyttää toisenlaiselta. Korkeaa osaamistasoa edellyttävät työt ovat lisääntyneet meillä merkittävästi ja vähäisempää osaamistasoa vaativat työt ovat lisääntyneet sen sijaan vain vähän. Olisi jollakin tavalla tasapainoisempaa, jos kehityksemme kulkisi enemmän muiden Pohjoismaiden suuntaan. On toimittava myös sen puolesta, että työtä syntyy myös muihin kuin korkeaa osaamista vaativiin tehtäviin. Yksi ratkaisu on oppisopimuskoulutuksen edistäminen. Toinen ratkaisu on tukea reippaammin pientä ja mikroyrittäjyyttä, sillä matalasti koulutettuja on paljon pienyrittäjinä, jotka eivät sitten osallistu koulutukseen. Tämä voi olla este yrityksen laajentumiselle ja naapurin työllistämislle. Uusi työ syntyy juuri pieniin yrityksiin.

Voisimme ottaa mallia Irlannin Skillnet Ireland -mallista, jossa valtio tukee alakohtaisia ja alueellisia verkostoja, jotka kehittävät ja järjestävät koulutusta. Verkoston yritykset tekevät henkilöstölleen koulutustarpeen arvioinnin, ja tämä verkostojen toiminta on yhteisrahoitteista, valtion ja yritysten yhdessä rahoittamaa. Tällä hetkellä tuossa verkostossa on 16 500 yritystä, joista 95 prosenttia on pieniä ja keskisuuria, ja mukana on myös mikroyrityksiä. Tämä voisi olla osaltaan yksi vastaus leikkurin poistamisen korvaavaksi toimenpiteeksi. Näin autamme ihmisiä löytämään vahvuutensa ja voimme kannustaa heitä työllistämään itsensä ja miksei myös naapurinsa.

Toiseksi nostan ikääntyvien osaamisen. Heidän osaamisensa ylläpito tulee entistä tärkeämmäksi. Ikärakenteen muutoksen vuoksi 15–64-vuotiaiden määrä vähenee 57 000 henkilöllä vuoteen 2030 mennessä ja 208 000 henkilöllä vuoteen 2050 mennessä. On tarpeen huolehtia ikääntyvän väen osaamistasosta.

Nyt ollaan aivan kuin välivaiheessa. Työttömyysturvan uudistaminen jatkuu. Tavoitteena on, että työttömyysjaksot lyhenevät ja omatoimisuuteen kannustetaan. Työttömyysturva ei kuitenkaan ole perustulo. Me saamme yhdessä ja yhteistuumin kannustaa ihmisiä työhön, kaikkia niitä, jotka siihen kykenevät.

**20.11 Juho Kautto vas:** Arvoisa puhemies! Tätä päivää lukuisat aktiivimallin leikkurin kohteeksi joutuneet ovat odottaneet — odottaneet siinä mielessä, että pääsemme keskustelemaan aktiivimallin vaikutuksista ja aloitimme täällä eduskunnassa sen kumoamista koskevan päätöksenteon. Enemmän he odottavat kuitenkin uudenvuodenpäivää 2020, jolloin saatamme täysin käsittämättömän ja epäoikeudenmukaisen aktiivimallin leikkureineen historiaan.

Aktiivimalli oli järjettömyydessään tuomittu epäonnistumaan jo sen syntyvaiheissa. En ymmärtänyt silloin enkä ymmärrä vielääkään, mikä tarkoitusperä on rangaista työttömiä siitä, että he eivät yrityksistä huolimatta onnistu työllistymään. Erityisen epäoikeudenmukainen aktiivimalli on ollut alueellisesti, sillä ei ole sama olla työtön työnhakija harvaan asutuissa maakunnissa kuin kehittyvissä kasvukeskuksissa. Aktiivimalli kohteli erityisen kovalla kädellä myös pitkäaikaistyöttömiä ja henkilöitä, joilla on puutteellinen työkyky. Hei-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

dän kohdallaan aktiivimallin edellyttämiä velvoitteita on usein ollut mahdoton täyttää. On myös laskettu, että aktiivimallin leikkuriin joutui jopa satatuhatta työtöntä yhden tarkastelujakson aikana. Tätä taustaa vasten ihmettelen, mikäli jotkut täällä salissa vielä pitävät mallia onnistuneena ja työttömiä kannustavana. On käynyt aivan selväksi, että aktiivimalli leikkureineen on ollut vain keino säästää työttömyysturvamenoissa.

Arvoisa puhemies! Aktiivimallin tosiasiallinen tarkoitus on ollut työttömien syyllistäminen heidän tilanteestaan. Erityisesti kokoomuksessa on omaksuttu ajatus, että työtä kyllä löytyy, kun on vain tarpeeksi työhalua. Voin omasta kokemuksestani kertoa, että näin ei ole, sillä uskon olevani lähes ainoa tai ainakin yksi harvoista edustajista, joka on aktiivimallin leikkurin joutunut kokemaan. Lukuisista työhakemuksistani huolimatta en päässyt kuin yhteen työhaastatteluun. [Kimmo Kiljunen: Eduskuntaan!] Onneksi aktiivinen työnhakuni tuotti kuitenkin keväällä tulosta ja pääsin kertomaan tähän saliin myös työttömien elämästä.

Kyselytutkimuksen mukaan valtaosa TE-toimiston henkilöstöstä pitää aktiivimallia epätarkoituksenmukaisena eikä usko tällä olevan työllistymistä edistäviä vaikutuksia. Erityisesti alan ammattilaiset arvostelivat sen epäoikeudenmukaisuutta ja sitä, että se lisää entisestään eriarvoisuutta työttömien keskuudessa. Tämä ei tullut ainakaan itselleni yllätyksenä, enkä usko, että näin tapahtui niillekään edustajista, jotka aikoinaan tämän aktiivimallin olivat hyväksymässä.

Aktiivimallin vaikutuksia arvioivassa VATTin raportissa ei ole voitu osoittaa, että aktiivimallilla olisi joitain työllisyysvaikutuksia. Näinpä tälle yksittäiselle järjestömyydelle ei tarvitse etsiä vastaavia työllisyystoimia, vaikka hallitusohjelmassa näin on sanottu.

Hallitus tekee ja tulee tekemään kyllä lukuisia työllisyystoimia, mutta niitä ei tehdä enää työttömiä syyllistämällä vaan auttamalla, mikä on huomattavasti tehokkaampi ja ennen kaikkea inhimillisempi keino. Tosin tämä maksaa, toisin kuin aktiivimalli, mikä ainoastaan toi säästöjä työttömyysmenoissa, mutta tämä on hallitukselta selkeä arvovalinta. Me emme syyllistä työttömiä, jotka ovat jo muutenkin hankalassa elämäntilanteessa, vaan etsimme ratkaisuja, jotta he pääsevät mahdollisuuksien mukaan työelämäänsä takaisin.

Arvoisa puhemies! Erityisesti joillekin kokoomuksen edustajista aktiivimallin purku tuntuu ottavan koville. Toki tämän ymmärrän, sillä onhan heillä usein ajatus, että jokainen on oman onnensa seppä. Toisaalta ottaa varmaan koville, kun näkee, että omat ideologiset saavutukset haihtuvat oppositiossa istuessa. Voin kuitenkin lohduttaa sillä, että vähävaraiset ihmiset kestävät heidän oppositiokautensa kyllä mainiosti. Koettakaa siis kokoomuksessa jaksaa nyt ainakin tämä eduskuntakausi loppuun. Yritämme sillä välin korjata teidän tekemänne epäoikeudenmukaiset ja eriarvoisuutta lisänneet päätökset.

Loppuun muistutan myös perussuomalaisia siitä, että ovat työttömät joutuneet heidänkin politiikkansa maksajiksi, vaikka he yrittävät sinisillä itsensä valkopestä. Muistuu vain mieleen heidän aikansa hallituksessa, kun ansiosidonnaisen kestoja leikattiin sata päivää ja sen lisäksi sen tasoa leikattiin tuntuvasti. Hienoa kuitenkin, että oppositiossa ollessa työttömien hyvinvointi kiinnostaa kaikkia. [Kimmo Kiljunen: Ei kiinnosta kaikkia, se kiinnostaa vain hallituspuolueiden edustajia!]

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Hienoa, keskusta säästettiin.

**20.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Lokakuun lopussa julkaistiin VATTin tutkimus viime hallituksen lanseeraaman aktiivimallin työllisyysvaikutuksista.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Mallin taustallahan oli ajatus, että erityisesti pitkään työttömänä olleita tulee kannustaa sanktion uhallä osallistumaan työmarkkinoille. Tutkimus tuo esille sen, ettei tämän ihmisryhmän työllistymiseen aktiivimallilla ollut vaikutusta. Malli on ollut myös epäoikeudenmukainen alueellisesti, aloittain ja ikäryhmittäin, eikä se ole huomioinut esimerkiksi ihmisten toimintakykyä ja kuntoutuksen tarvetta. Kaiken lisäksi malli on ollut byrokraattinen eikä se ole tarjonnut työttömien tarvitsemia palveluita riittävästi. Pitkään työttömänä olleet tarvitsevat työhönvalmennusta, rinnalla kulkemista, ohjattua työn tai opiskelupaikan etsintää. He eivät tarvitse rangaistuksia.

Itse olen saanut olla mukana Pohjois-Karjalassa työllisyshankkeissa, joiden kantavana ajatuksena on usko ihmisten tukemiseen. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksellä on ollut useampiakin työllistämishankkeita, joiden tulokset ovat olleet erittäin hyviä. Tällä hetkellä siellä oleva niin sanottu Tarmo-hanke on hyvä esimerkki siitä, miten pitkäaikaisyöttömiä tuetaan työhön palaamisessa. Keskeistä on henkilökohtainen työhönvalmennus ja työn etsintä. Hankkeessa erityisesti työhönvalmennuksella ja työn etsinnällä, koulutuksella sekä työllistävien yhdistysten tukemisella on saatu erittäin vaikuttavia tuloksia aikaan.

Pohjois-Karjalassa on myöskin Honkalampi-säätiön Jobia-hanke, jonka ohjausryhmässä työskentelen. Sen kohteena ovat erityisesti yli 50-vuotiaat osatyökykyiset työttömät. Jokaiselle hankkeessa olevalle asiakkaalle räätälöidään työllistymiseen tai koulutukseen tähtäävä suunnitelma, jota voidaan toteuttaa työkokeiluissa tai palkkasuhteessa. Tässä ryhmässä on paljon pelkän peruskoulun suorittaneita, minkä takia heidän työllistymisensä ilman lisäopintoja on lähes mahdotonta. Siksi heille työn ohessa tuettuna suoritettavat opintojen osat ja opintokokonaisuudet ovat erittäin tärkeä väylä päästä etenemään kohti työelämää.

Omien kokemusteni kautta siis tiedän, että pitkäänkin työttömänä olleet voivat työllistyä, kun heille löydetään oikeanlainen tuki ja apu. Olenkin todella iloinen, että hallitus haluaa purkaa aktiivimallin ja sen epäoikeudenmukaisen leikkurin. Työttömien rankaisemisesta siirrytään työnhaun tukemiseen ja mahdollisuuksien luomiseen. Tämä on inhimillinen ja oikea tie.

Arvoisa puhemies! Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistyksessä toimii myös työllisyyden asiakasraati, jonka jäseninä ovat työttömyyttä henkilökohtaisesti kokeneet ihmiset. Saan heiltä säännöllisesti terveisiä tänne eduskuntaan, ja esimerkiksi viimeksi saamassani viestissä luki seuraavasti — tämä on lähes suora lainaus: ”Työllisyyspalveluista olemme huolissamme. Sähköiset palvelut ovat toki tätä päivää, mutta kun ne eivät sovi kaikille. Erityisesti, kun työttömyys pitkittyy, ihminen tarvitsee henkilökohtaista tukea tulevaisuuden suunnitteluun. Viime vuosien työllisyyspolitiikassa ei kohtaamiselle ole ollut tilaisuuksia. Joutuu väkisinkin kysymään, millaisessa yhteiskunnassa elämme, jos meidän täytyy haaveilla kasvotusten kohtaamisesta. Olemme edelleen huolissamme myös asenteista työttömiä kohtaan. Peräänkuulutamme sitä, että työttömyys on arkinen yhteiskunnallinen ongelma, jonka ei kuulu leimata ihmistä tietynlaiseksi. Työttömyysjaksoista ei saa antaa sellaisia merkityksiä, jotka heikentävät työttömän työllistymismahdollisuuksia jatkossa.”

Näin siis suora lainaus työttömien asiakasraadin viestistä, ja tämä on todella tärkeä muistutus meille kaikille. Monet työttömät nimittäin kokivat aktiivimallista, että malli heijasteli yhteiskunnan ja päättäjien kielteisiä asenteita työttömiä kohtaan, eli että rangaistuksen avulla pitää ohjata työhaluttomat ihmiset töihin. Näin pitkään työttöminä olleet kokivat tämän mallin. Kuitenkin haluttomuudesta on hyvin harvoin kysymys, ja toivonkin, että

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

jos jotain hyvää pitää tästä aktiivimalliepisodista etsiä, niin toivottavasti ymmärrys työttömien tilanteesta on parantunut.

Lopuksi vielä saamani työllisyyden asiakasraadin viestin ihan vihonviimeinen loppukommentti, ja sekin lähes suorana lainauksena: ”Lopuksi haluamme sanoa teille, arvon kansanedustajat, että työttömän aktivointi on mielestämme kannatettava idea. Ehdotamme kuitenkin, että se jatkossa tehdään positiivisten ja ihmisläheisten palveluiden muodossa. Me kaipaamme tukea, apua ja ohjausta. Me emme kaipaa keppiä. Ehdotamme, että eduskunnassakin kuunneltaisiin yhä useammin työttömien ääntä. Meillä on nimittäin kokemuksia ja näkemyksiä siitä, kuinka työllisyyspolulla kuljetaan askelia eteenpäin.”

Tämä oli mielestäni erittäin tärkeä muistutus meille kaikille, ja toivottavasti lakiesityksiä jatkossa tehdään ja palveluja kehitetään hyödyntäen hyviä käytäntöjä, joista muutamana esimerkinä äsken sanoin, ja toisaalta kuunnellen myös ihmisten omaa ääntä. — Kiitos.

**20.22 Niina Malm sd:** Arvoisa puhemies! Aktiivimalli on herättänyt keskustelua siitä asti, kun se ensimmäisen kerran tuli julkisuuteen. Sinä aikana on aktiivimallia vastaan nähty suuria mielenosoituksia, vedottu lukuisilla mielipidekirjoituksilla, pidetty tunteikkaita puheita ja nähty jopa painajaisia. Ei ole mikään ihme, että kaikessa epäoikeudenmukaisuudessaan aktiivimalli on saanut aikaan hätäntyneisyyttä ja epätoivoa niissä ihmisissä, joita sen vaikutukset ovat eniten kurittaneet. Päättäjät ovat syystäkin saaneet aktiivimallista kritiikkiä osakseen. Aktiivimalli on ollut tämän maan työllisyyspolitiikan häpeäpilkku, jos sitä nyt edes työllisyyspolitiikaksi kehtaa sanoa. Oikeastaan se on ollut vain vaikuttavan nimen taakse verhoiltu työttömyysturvan heikennys ja kurituskeppi työttömille.

Nyt suunta on onneksi muuttumassa. Hallitus esittää aktiivimallin leikkureiden ja velvoitteiden kumoamista, kuten keväällä on uudessa hallitusohjelmassa luvattu. Aktiivimalli on suora osoitus siitä, että yhtäkään lakia ei pitäisi tuoda tänne eduskuntaan päätettäväksi ilman huolellista ja kunnollista valmistelua. Eikä se ole lakia valmistelleiden virkamiesten vika, vaan niiden päättäjien, jotka ovat sitä työtä epäonnistuneesti johtaneet. Tämä virhe ei saa toistua, ja tästä on kaikkien opittava.

Epäonnistunut lainvalmistelu on johtanut siihen, että monet ihmiset ovat joutuneet kohtuuttomaan välikäteen ja vaikeuksiin. Esimerkkinä kerrottakoon, että eräs lähes eläkeikäinen mies oli lähetetty yrittäjäkurssille kymmenien vuosien työttömyyden jälkeen. Kuulostaako tämä kohtuudelta? Ei, se on suoranaista ihmisen kiusaamista. Ongelmana on ollut, että aktiivimallin asettamat aktiivisuuden kriteerit ovat olleet ristiriitaisia. Vaikka olisi ollut poliittisesti aktiivinen kunnanhallituksen jäsen, sekään ei aktiivimallin mukaan osoittanut riittävää aktiivisuutta yhteiskunnalle. Tai esimerkiksi vapaaehtoistyö maahanmuuttajien kotouttamisen parissa ei ollut riittävää toimeliaisuutta, mutta sitten taas muutaman tunnin työ hyllyttämisessä tai kurssilla, joka ei edes palvele omaa osaamista, oli parempi osoitus aktiivisuudesta.

Nyt työttömyysturvalakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että työttömyysturvan omavastuupäivien toteuduttua aktiivimallia koskevat säännökset työttömyysturvalaissa kumotaisiin. Tästä seuraisi, että työttömyysetuuden saajan ei tarvitsisi täyttää kyseisissä säännöksissä säädettyä palkkatyötä, yritystoimintaa tai työllistymistä edistävään palveluun tai työllistymistä tukevaan toimintaan osallistumista koskevia ehtoja säilyttääkseen työttömyysetuutensa täytenä. Edelleen aktiivimallin edellytysten täyttämättä jättäminen ei enää johtaisi työttömyysetuuden alentamiseen 4,65 prosentilla. Muilta osin työttömyysetuuden saajia koskevat etuuden saannin edellytykset säilyisivät ennallaan. Esityksessä ehdotetaan



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

myös, että aktiivimallia koskevien säännösten kumoamisen vuoksi muutettaisiin työttömyysetuuksien rahoituksesta annettuun lakiin ja työttömyyskassalakiin sisältyvää ansio-päivärahan valtionosuutta koskevaa säännöstä.

Meillä puhutaan paljon Ruotsin mallista, mutta tästäkään asiasta ei olla suostuttu ottamaan mallia. Ihmisten ahdistelu ei johda aktiivisuuteen vaan passiivisuuteen, ja sitä Suomi ei tarvitse. Suomi tarvitsee positiivisuutta ja uskoa tulevaisuuteen, sitä, että palkansaajaan luotetaan ja työttömäksi jäänti, joka harvoin edes on yksilön oma vika, ei ole rangaistava teko. Vihdoin olemme pääsemässä pois tästä kyräilyn ja vahtaamisen kulttuurista avoimeen ja positiiviseen suuntaan, jossa työntekijä ja työnhakija nähdään yhteiskunnan voimavarana eikä yhteiskunnan kulueränä. Suomi tarvitsee uutta johtajuutta, ja tässä on oivalinen paikka alkaa rakentamaan luottamuksen työmarkkinoita, joilla jokainen on yhtä arvokas ja jokaisella on merkitys. Vain luottamuksella me saamme Suomen tuottavuuden nousukäyrälle ja työllisyyden kasvuun. Siksi tätä hallituksen esitystä on helppo kannattaa. — Kiitos.

**20.27 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä aikaisemmin päivällä sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen toi esille sen, että ei ole näyttöä siitä, että aktiivimalli olisi työllistänyt, eikä myöskään siitä, että se ei olisi työllistänyt. Saattaa olla, että edustaja Vehviläinen on oikeassa. Siitä on sen sijaan näyttöä, että tämä aktiivimalli on rangaissut työttömiä ja on rangaissut nimenomaan kaikkein haavoittuvimmassa, heikoimmassa asemassa olevia työttömiä. Se on kohdistunut selkeästi pitkäaikaistyöttömiin, se on kohdistunut maahanmuuttajataustaisiin työttömiin, se on kohdistunut henkilöihin, joilla on terveytensä kanssa niin suuria ongelmia, etteivät he kykene varsinaisesti työhön enää, se on kohdistunut Suomen reuna-alueilla asuviin työttömiin, ja se on kohdistunut myöskin ikääntyneisiin työttömiin. Se on aidosti kohdistunut rankaisuna Suomen työikäisen väestön haavoittuvimpaan osaan.

Arvoisa puhemies! Bye-bye, aktiivimalli.

**20.28 Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Haluan monien muiden ohella jättää kannanoton tästä merkittävästä asiasta eli aktiivimallin purusta. On hyvä, että yhdeksi edellisen hallituksen epäileuimmistä päätöksistä koettu, pienituloista rokottava ja ostovoimaa leikkaava viritys poistuu keinovalikoimasta. Tämä keppilinja työllisyystoimena vaihtuu kannustavaan ja työtöntä tukevaan linjaan.

Vaalikampanjan aikana puhuttiin paljon tästä edellisen hallituksen kehittämästä ja käyttöön ottamasta aktiivimallista ja erityisesti siihen liittyvästä leikkurista. Se koettiin epäoikeudenmukaisena ja toimimattomana, koska vaikka monet työttömät toimivat aktiivimallin ehtojen mukaisesti, leikkaus työttömyysturvaan saattoi silti tulla. Se on ollut omiaan lisäämään köyhyyttä ja sitä kautta monia muitakin ongelmia ja pahoinvointia, muun muassa perheissä, joissa on työttömyyttä, myös lapsiköyhyyttä. SDP lupasi vaalien alla, että tästä aktiivimallista luovutaan, jos se on meistä kiinni. Nyt olemme tätä lupausa yhdessä hallituksen muiden puolueiden kanssa toteuttamassa, ja tämä epäreiluksi koettu malli puretaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus odotti ohjelmansa mukaisesti myöskin aktiivimallin työllisyysvaikutuksista arviointia, ja sitä on täältä pyydelty myöskin opposition puolelta, koska siellä on oletettu, että se on ollut hyvinkin tehokas työllisyystoimi. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen raportti ei tätä näkemystä kovin vahvasti tue vaan lausuu, että tutkimuksessa ei kyetä esittämään luotettavaa numeerista arviota työllisyysvaikutuksista, kos-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

ka aktiivimallin toteutustapa ei mahdollistanut sellaista tutkimusasetelmaa ja samaan aikaan työllisyys kasvoi voimakkaasti suhdannetilanteen vuoksi eikä suhdanteen ja aktiivimallin vaikutuksia ole mahdollista erotella toisistaan. Voimakas työllisyyden kasvu alkoi jo huomattavasti ennen aktiivimallin voimaantuloa.

Raportin havaintoja oli muun muassa se, että aktiivimalli leikkasi työttömyysetuutta reilulta kolmannekselta kaikista työttömyysetuuksien saajista ja reilulta puolelta niistä ihmisistä, jotka olivat kokonaan työttömiä vuoden 2018 alussa. Kyselytutkimuksen mukaan aktiivimallia ei pidetty TE-toimistoissa työvoimapolitiittisesti tarkoituksenmukaisena keinona edistää työllisyyttä. Mallia pidettiin eriarvoistavana ja epäoikeudenmukaisena ja väärin asiakasryhmiin kohdentavana. Sen katsottiin kannustavan aktiivisuuteen, joka ei perustu asiakkaiden työllistymisen tarpeisiin, motivaatioon tai työvoimapolitiittiseen tarkoituksenmukaisuuteen vaan joka on niin sanottua näennäisaktiivisuutta, jossa tavoitteena on vain aktiivimallin ehtojen täyttäminen. Kyselyn mukaan myös TE-toimistojen henkilökunta haluaa kehittää työvoimapolitiikkaa ja sen puitteissa tehtävää palvelutyötä asiakaslähtöisemmäksi, positiivisesti kannustavammaksi ja kokonaisvaltaisemmaksi.

Arvoisa puhemies! Hallitus kehittää vahvasti työllisyyspolitiikkaa palvelujen kautta. Suurin potentiaali työllisyyden kasvussa on erityisesti ikääntyneissä, perusasteen koulutuksen varassa olevissa maahanmuuttajissa, osatyökykyisissä ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jäävissä nuorissa. Kaikissa näissä ryhmissä palvelujen merkitys on suuri. Siksi tulee panostaa palveluihin, joilla työttömän osaamista tarvittaessa päivitetään ja työnhaussa autetaan ja opastetaan entistä henkilökohtaisemmin.

Ensi vuonna lähtee liikkeelle myös kuntakokeiluja, jotka koskevat alustavasti noin 200 000 työnhakijaa. Niistä on hyviä kokemuksia, ja potentiaali palvelujen vahvistamiseen on suuri. Lisäksi hallitus aikoo uudistaa palkkatukea. Tavoitteena on sen käytön tuntuva lisääminen. Esimerkiksi Ruotsissa palkkatukeen panostetaan moninkertaisesti Suomeen verrattuna, ja siellä on siitä verrattain hyviä tuloksia. Hallitusohjelman mukaan aktiivimallin tilalle valmistellaan malli, jossa työttömän työllistymissuunnitelmassa sovitaan henkilökohtaisesta työnhakuvelvoitteesta ja palveluista, kuten esimerkiksi koulutuksesta ja kuntoutuksesta.

Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä suunta.

**20.33 Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Täällä pitkän päivän illassa on tullut melko selväksi ainakin jäljellä olevan porukan mukaan se, että aktiivimallin leikkurit ja velvoitteet on syytä muuttaa, ja luonnollisesti myös keskusta on osana hallitusohjelmaa sitoutunut esityksen tavoin arvioimaan aktiivimallia uudelleen. On aika ottaa askel eteenpäin.

Sanon silti ilman sarvia ja hampaita, että edelleen aktiivisuus työnhaussa on tärkeää. Aktiivinen työnhaku on myös ihmisen itsensä etu. Tiedämme, että työttömyyden pitkittyessä paluu työelämään mutkistuu ja hankaloituu. Hiukan siis mietityttää, miten tätä aktiivisuuden tahtoa pidetään hyvällä tavalla tarpeeksi yllä. Täällä on hyviä puheenvuoroja käyttänyt esimerkiksi edustaja Kautto oman tarinansa kautta. Myöskin edustaja Mäkisalo-Ropposella oli hyvät esimerkit siitä, miten positiivisella tavalla saadaan työttömiä työllistettyä, ja se on tässä kaiken asian ytimenä.

Kuten täällä on todettu, hallituksella on valmisteilla malli, jossa työttömän työllistymissuunnitelmassa sovitaan henkilökohtaisesti työnhakuvelvoitteista ja -palveluista, kuten esimerkiksi koulutuksesta ja kuntoutuksesta. Tämä on hyvä asia, ja hyvä asia siinä on myöskin se, että TE-toimistojen resurssit tähän turvataan. Suurin potentiaali työllisyyden

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

kasvussa on totta kai ikääntyvissä, pelkän perusasteen varassa olevissa, maahanmuuttajissa, osatyökykyisissä ja työmarkkinoiden ulkopuolelle jäävissä nuorissa, ja kaikissa näissä ryhmissä juuri palveluiden merkitys on suuri, ja siksi on viisasta, että juuri palveluihin panostetaan, kuten hallitus tekee.

Puhemies! Suomessa on edelleen ennätysmäärä avoimia työpaikkoja, ja yritykset näkevät työvoimapulan keskeisenä kasvun esteenä. Tähän pitää reagoida juuri näillä työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä. Aktiivimallista on nyt suunnattava katse muihin keinoihin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

### **4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n ja 6 luvun 9 §:n ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 83/2019 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

#### *Keskustelu*

**15.11 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! Ikääntyneiden työvoimaan osallistuminen ja työllisyys ovat kasvaneet koko 2000-luvun. Positiivisesta työllisyyskehityksestä huolimatta ikääntyneiden työllisyysasteet Suomessa ovat selkeästi pohjoismaisia verrokkimaita alempana. Hallitusohjelman mukaan ikääntyneiden ja muiden vaikeasti työllistyvien työllisyyttä lisätään. Tällä esityksellä toteutetaan osaltaan tätä tavoitetta ja vastataan väestörakenteen muutokseen. Esitys perustuu työmarkkinajärjestöjen ehdotukseen, ja siinä on kyse vuoden 2017 eläkeuudistuksen toimeenpanon jatkamisesta, johon hallitus on sitoutunut yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Esityksellä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvan lisäpäiviä eli niin kutsuttua eläke- tai työttömyysputkea siten, että vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneiden lisäpäiväoikeuden alaikäraja nostetaan yhdellä vuodella 61 vuodesta 62 vuoteen. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa vuonna 1961 tai myöhemmin syntynyt työtön henkilö olisi oikeutettu työttömyysturvan lisäpäiviin 62-vuotiaana, kun nyt ikäraja on 61 vuotta. Vanhempien ikäluokien ja esimerkiksi jo työttömyysturvan lisäpäivillä olevien henkilöiden lisäpäiväoikeuteen ei esitetä muutoksia.

Samalla esitetään korotettavaksi työnantajan omavastuun päättymisikää yhdellä vuodella lisäpäiväoikeuden alaikärajan korotusta vastaavasti, jotta omavastuujärjestelmän kannustimet ja rahoitusvastuut säilyisivät ennallaan.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Lisäksi esitetään korotettavaksi työttömyysturvan myöntämisen yläkäräjaa siten, että se seuraa alimman eläkeiän nousua. Tämä on tärkeää, jotta estetään tilanteet, joissa oikeus työttömyysetuuteen voisi päättyä ennen alinta vanhuuseläkeikää.

Lisäpäiväoikeuden alaikärajan korottamisen arvioidaan aikaisemmista vastaavista muutoksista tehtyjen selvitysten ja tutkimusten perusteella pidentävän työuria ja siten vähentävän työttömyyttä ja lisäävän työllisyyttä. Esityksessä on arvioitu, että lisäpäiväoikeuden alaikärajan nosto vähentää työttömien lukumäärää 7 400 henkilöllä ja lisää työllisten määrää 6 000 henkilöllä vuoden 2025 loppuun mennessä. Vuoteen 2055 mennessä vaikutus olisi 9 000 henkilöä.

Lisäpäivien ikärajojen korotukset ovat aiemmin johtaneet siihen, että yhä useampi ikääntynyt on jatkanut pidempään työelämässä. On toisaalta perusteltua kysyä, miten käy heille, joiden oikeus lisäpäiviin myöhentyy. Mitä jos ikärajan korotus koskee minua ja työsuhteeni on jo päättynyt enkä pääsekään odotuksieni mukaan lisäpäiville 61-vuotiaana? Yhtenä vastauksena tähän 60 vuotta täyttäneille työttömille työnhakijoille, jotka eivät ole oikeutettuja työttömyysturvan lisäpäiviin, on myös olemassa subjektiivinen oikeus työllistymistä edistävään palveluun tai palkkatuettuun työhön muun kuin kunnan palveluksessa. Näihin osallistumalla henkilö voi täyttää työssäoloehdon uudelleen ja palata ansiosidonnaiselle työttömyyspäivärahalle. Jos työn työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille eikä hänelle voida järjestää soveltuvaa työllistymistä edistävää palvelua tai palkkatuettua työtä muun kuin kunnan palveluksessa, hänellä on oikeus kunnan järjestämään työhön. Ikääntyneitä työnhakijoita koskeva erityinen etuuksien ja palveluiden turvaverkko toimii käytännössä niin, että se palauttaa takaisin ansiosidonnaiselle työttömyyspäivärahalle henkilöt, jotka eivät työllisty avoimille työmarkkinoille. Näihin ikääntyneitä koskeviin työttömyysturvajärjestelmän erityissäännöksiin ei tehdä tällä esityksellä muutoksia.

Nyt keskustelussa oleva lisäpäivien alaikärajan korottaminen ei ole ainoa ikääntyneiden työllisyyttä koskeva toimenpide, jota hallitus aikoo edistää. Hallitusohjelman mukaisesti erityisen tuen tarpeessa olevien — mukaan lukien myöskin ikääntyneet — pääsyä työllistymistä edistävien ja yksilöllisten palveluiden piiriin tehostetaan. Hallitusohjelman mukaan työvoimapalveluita kehitetään siten, että erityisesti työttömyyden alun palveluja tehostetaan ja mahdollistetaan entistä paremmin työttömien yksilölliset tarpeet. Samalla työttömien henkilökohtaisen palvelun resurssit TE-toimistoissa turvataan. Ikääntyneissä on paljon työvoimapotentiaalia, ja ikääntyneiden työllisyyden parantaminen on myöskin keskeistä 75 prosentin työllisyystavoitteen saavuttamisen kannalta.

**15.17 Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Äsken puhuimme aktiivimallista ja totesimme, että leikkuri osui juurikin 60-vuotiaisiin, ja nyt tämä esitys jatkaa tätä aihetta.

Esityksen tarkoituksena on työurien pidentäminen. On tärkeää, että työ ja työllisyyspalvelut turvataan kaikille työttömille ikään katsomatta. Tällä hetkellä tämä ei ole toiminut hyvin. On tärkeää, että kun tämä esitys on käsittelyssä, keskustelemme myös siitä, kuinka ikääntyneet työntekijät kohtaavat työelämässä työsyRJintää, ikäsyRJintää. Henkilön, joka jää lähellä eläkeikää työttömäksi, on huomattavan paljon vaikeampi työllistyä kuin nuoremman. Työnantajalla voi olla pelkoja muun muassa siitä, lisääntyvätkö kustannukset, jos työntekijä sairastuu, ovatko ne suurempia kuin nuoremmilla työntekijöillä. Hallituksen tulisi selvittää, kuinka ikääntyneiden työttömien työllistymistä ja asemaa työmarkkinoilla voitaisiin parantaa siten, että työnantajan kustannus työntekijän palkkaamisesta ei riippuisi tämän iästä. Me kansanedustajat saamme — ainakin itse saan — paljon palautetta ja pos-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tia juurikin ikääntyneiltä työnhakijoilta, kun he kokevat, että ikäsyRJintä on se suurin muuri ja este päästä siihen työelämään.

Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ottaa tässä esityksessä kantaa muun muassa yrittäjiin, ja myös perussuomalaiset kantavat huolta siitä, millainen on yrittäjien sosiaali- ja eläketurva ja miten sitä voisi parantaa. Kysynkin teiltä, hallitus, pääministeri Antti Rinne ja ministeri Pekonen, millä tavalla tulette parantamaan yrittäjien sosiaali- ja eläketurvaa, koska he ovat jollakin tavalla unohdettuja ja siellä pimennossa. Yrittäjät ovat se kantava voima meidän yhteiskunnassa, mutta asia, tämä työttömyys, koskettaa heitä myös välillä.

Eli näihin kysymyksiin: työurien pidentäminen on tärkeää, mutta erittäin huolestuttavaa on se, kuinka se ikäihminen löytää sitten sen työpaikan ja kuinka häneen uskotaan ja luotetaan. Siellä on hiljaista tietoa, sitä kaikkein tärkeintä, mitä meidän työelämämme tarvitsee, osaavia ihmisiä. Meidän täytyy luottaa heihin, ja kyllä se, hallitus, niin on, että teidän täytyy keksiä niitä keinoja, millä tavalla he saavat niitä töitä.

**15.19 Minna Reijonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnassa on käsittelyssä työttömyysturvalain muutosta ja työttömyysetuuksien rahoituksen muutosta koskeva laki. Asia koskettaa varsinkin ikääntyviä. Lainmuutoksen ohella minäkin haluan kiinnittää huomiotani niin sanottuun ikäsyRJintään.

Usein puhutaan, että kun ikää tulee, niin tuntuu, ettei työpaikkoja ole saatavilla niin helposti. Monet, esimerkiksi jo 50-vuotiaat, kertovat kokeneensa tällaista. Kuinka tähän voidaan puuttua? On toki niin, että kaikkialla tätä ei kohtaa, mutta varmasti ajoittain kohdataan, koska siitä niin paljon puhutaan. Onko ikä, työkokemus vai elämäkokemus arvokain asia työhönottohaastattelussa? Tätä meidän kannattaa pohtia. Olisiko meidän suomalaisten otettava tässä suhteessa mallia joistain muista maista, joissa arvostetaan iäkkäitä ihmisiä hyvin korkealle? Mielestäni meillä on oppimista tässäkin. Miten voimme vaikuttaa niin sanottuun ikäsyRJintään? Toivottavasti hallituksella on hyviä vinkkejä tähän.

**15.20 Juho Kautto vas:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä keskeisenä asiana ehdotetaan todellakin muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että lisäpäivärahaoikeuden ikäraja nostettaisiin vuodelle 62 vuoteen. Tämä perustuu aikaisempiin eläkeratkaisuihin ja työmarkkinaosapuolten väliseen sopimukseen, jossa ne 31.5.19 mennessä arvioivat näiden työttömyysturvan lisäpäivien vaikutusta työntekijän työmarkkina-asemaan ja muihin aktiivitoimiin. Kuten tässä ministeri Pekonenkin toi esille, niin arvioinnissa tuli esille, että valtaosa yli 60-vuotiaista työttömyyspäivärahan enimmäisajan saavuttaneista palaa takaisin ansiopäivärahalle velvoitetyn, palkkatukityön tai työllistymistä edistävien palveluiden kautta. Tämä hallituksen esitys perustuu siis työmarkkinaosapuolten keskinäiseen ja yhteiseen näkemykseen.

Lakimuutos on itselleni kuitenkin henkilökohtaisesti hankala. Olen aiemmin, työskennellessäni Paperiliitossa työehtosihteerinä, joutunut lukuisiin yt-menettelyihin mukaan. Olen seurannut läheltä, kuinka tuhansia työntekijöitä on irtisanottu teollisuuden piiristä. Näissä irtisanomistilanteissa on lisäpäivärahaoikeus ollut suurena apuna, mikäli irtisanominen on osunut sen ikäluokan työntekijöihin, joilla tähän on ollut oikeus. Heille on lisäpäivärahaoikeuden avulla voitu turvata edes hieman turvatumpi tulevaisuus, sillä työllistyminen on heidän osaltaan usein ikävä kyllä haastavaa.

Olen kuitenkin myös ehdottomasti sitä mieltä, että työmarkkinaosapuolten yhteistä kantaa tulee kunnioittaa. En ymmärtänyt edellisen hallituksen toimia, joilla sotkeennuttiin pa-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

hoin työmarkkinaosapuolten välisiin neuvotteluihin ja pyrittiin jopa painostamalla murentamaan niiden oikeutta päättää keskeisistä niille kuuluvista asioista. Viittaen tällä lähinnä kilpailukykysovimukseen, johon edellinen hallitus erityisesti työntekijäpuolen painosti. Hallituksen tulee kunnioittaa työmarkkinaosapuolia erityisesti eläkeasioissa. Näin itsekin tein, vaikka ratkaisut eivät ole aina mieluisia. On ensiarvoista, että vaalimme hyvää vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten kesken ja annamme arvon heidän näkemyksilleen, vaikka tietysti täällä eduskunnassa hyväksymme tämänkin lainsäädännön.

Näillä perusteluilla olen valmis tukemaan tätä hallituksen esitystä.

**15.23 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Vuoden 2012 työurasopimuksessa työmarkkinajärjestöt sopivat työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan korottamisesta 60 vuodesta 61 vuoteen vuonna 1957 ja sen jälkeen syntyneillä. Laki tuli voimaan 1.1.2014. Vuoden 2014 eläkesopimuksen perusteella toteutettiin vuoden 2017 eläkeuudistus. Eläkesopimuksessa sovittiin lisäksi, että keskeiset työmarkkinajärjestöt arvioivat 31.5.2019 mennessä eläkeputken muutosten vaikutuksia työntekijän työmarkkina-asemaan sekä erityisesti sitä, miten työurasopimuksessa sovittu 60 vuotta täyttäneiden irtisanottujen oikeus työssäoloehdon täyttävään tukityöhön ja muihin aktiivitoimiin on käytännössä toiminut. Mikäli todettaisiin, että työurasopimuksessa sovitut toimet vaikuttavat tarkoitetulla tavalla, eläkeputken alaikärajaa nostettaisiin vuonna 1961 ja sen jälkeen syntyneillä 61 vuodesta 62 vuoteen. STM:n, TEM:n, VM:n ja ETK:n muutosten vaikutuksista tekemän selvityksen pohjalta keskeiset työmarkkinajärjestöt esittivät kesäkuussa 2019 eläkeputken ikärajan nostamista vuodelta 61 vuodesta 62 vuoteen.

Arvoisa puhemies! Pidän erityisen tärkeänä sitä, että tämä lakiesitys on valmisteltu yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja Suomen Yrittäjät ry:n kanssa. Tällä esityksellä toteutetaan nyt työmarkkinajärjestöjen esittämät ikärajojen nostamiset. Esitys toteuttaa myös osaltaan Rinteen hallituksen ohjelman tavoitetta ikääntyneiden ja muiden vaikeasti työllistyvien työllisyyden lisäämisestä. Myös lausunnonantajat pitivät esityksen tavoitteita ja esitettyjä muutoksia pääasiassa perusteltuina ja kannatettavina. Lausunnoissa kiinnitettiin kuitenkin huomiota tärkeisiin seikkoihin, jotka on hyvä huomioida jatkovalmistelussa.

Työttömien Keskusjärjestö painottaa lausunnossaan, että työ ja työllisyyspalvelut on turvattava kaikille työttömille ikään katsomatta, ja katsoo, ettei tällä hetkellä näin tapahdu. Työttömien Keskusjärjestö pitää tärkeänä, että ennen työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden ikärajan nostoa saatetaan voimaan työkykyohjelma, joka takaa kaikille työttömille työkykyarvioinnin ja sen pohjalta tehdyn työllisyysuunnitelman palveluineen, ja katsoo, että ikääntyneiden työnhakijoiden palveluihin tulisi tässä esityksessä määritellä vaadittavat resurssit.

Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry taas kiinnitti huomiota ikään perustuvaan syrjintään työelämässä, johon voitaisiin puuttua lainsäädännöllä. Eetu ry vaati lisäksi, että yrittäjille olisi turvattava samat oikeudet työttömyysturvan lisäpäiviin kuin palkansaajille. Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman mukaan yrittäjien sosiaali- ja eläketurvan parantamisen vaihtoehtoja tullaan selvittämään. Yrittäjän lisäpäiväoikeuden ja sen rahoittamisen selvittäminen sopii hyvin laajemman yrittäjien sosiaaliturvaa selvittävän hankkeen yhteyteen.

Valtiovarainministeriö ja Suomen Yrittäjät ry taas kiinnittivät huomiota siihen, että lisäpäiväoikeiden yläikärajan sitominen seuraamaan työntekijän eläkelain mukaista alim-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

man vanhuuseläkkeen ikärajaa johtaa osalla ikäluokista ansiopäivärahakausien pidentymiseen. Työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden yläikärajan korottamisella voi lisäksi olla negatiivisia työllisyysvaikutuksia. Valtiovarainministeriö esittääkin, että esityksessä tulisi arvioida vaihtoehtoisena toteuttamistapana lisäpäiväoikeuden alaikärajan kytkemistä eläkeikään yläikärajaa vastaavalla tavalla, jotta niin sanottu eläkeputki ei pitkällä aikavälillä kasvaisi.

**15.28 Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Kyseessä on merkittävä ehdotus. Tämä on nimittäin työministeri Harakan 25 kohdan listasta ainoa ehdotus, jolle työ- ja elinkeinoministeriö itse pystyi laskemaan positiivisia työllisyysvaikutuksia, ehkä 4 000—5 000 työpaikkaa. Toki, jos eläkeputki poistettaisiin kokonaan — mikä ehkä vinkkinä hallitukselle, kun niitä työllisyystavoitteita mietitään — vaikutus olisi ehkä yli 10 000.

On myöskin mielenkiintoista se, että kun äsken puhuttiin aktiivimallileikkurin poistosta, niin hallituspuolueiden rivit olivat hyvin, hyvin, hyvin täydet, mutta nyt ovat penkit aika lailla tyhjä — ainoastaan edustaja Berg ja jossain määrin edustaja Kautto ovat olleet ministerin lisäksi tätä asiaa puolustamassa. Voin sanoa teille, hyvät hallituspuolueiden edustajat, että ei lupaa hyvää. Nimittäin tämä on helpoimmasta päästä niitä työllisyystoimia, joita te joudutte vielä tekemään, jos te haluatte, että se 60 000:n tavoite oikeasti syntyy.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän itse asiaan, tähän eläkeputkijärjestelmään. Ymmärrän sen, että sellaisessa tilanteessa, jossa me olimme esimerkiksi lama-aikana, tässä oli se ajatus, että me päästimme niitä työuransa lopussa olevia henkilöitä eläkkeelle, jotta nuoremmille turvattiin työpaikkoja. Nyt siinä tilanteessa on oltu jo pitkään, kuten täällä muun muassa edustaja Hoskonen edellisessä keskustelussa erinomaisesti todisti, että me olemme todella kovassa työvoimapulassa. Ja sen vuoksi tästä työttömyyseläkeputkesta on tullut järjestelmä, jossa yt-neuvottelujen yhteydessä, kuten täällä edustaja Kautto totesi, sekä työnantajalle että työntekijälle on ikään kuin kätevä järjestely se, että eläkeputkeen oikeutetut henkilöt irtisanotaan ja siirretään eläkeputkeen. Jos tätä eläkeputkea ei olisi, niin todennäköisesti irtisanomiset kohdistuisivat joihinkin toisiin henkilöihin, jotka sitten työllistyisivät taas muihin tehtäviin. Se asia, josta aika harvoin tässä eläkeputken yhteydessä puhutaan, on se, mikä on eläkeputkeen joutuneen henkilön eläketurva. Hänen eläkkeensä jää huomattavasti pienemmäksi kuin niiden ihmisten, jotka tekevät koko työuran. Tämä on itse asiassa merkittävä asia, koska sillä työeläkkeellä pitää ihmisen tulla kuitenkin toimeen. Eli tämä eläkeputki ei ole mikään onnellinen ratkaisu, vaikka saattaa tuntua, että se on ikään kuin helppo ratkaisu työnantajalle ja jossain määrin myös työntekijöille, kun se tehdään. Että tähän suhdannetilanteeseen tämä järjestelmä ei sovellu, ja on hyvä, että sitä nyt edes pieneltä osin tässä hallitus purkaa.

**15.31 Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Pekonen esitteli erinomaisesti tämän asian. Haluan oman puheenvuoroni alkuun sanoa, että kyllä muutkin edustajat kuin mainitut edustajat puolustavat hallituksen riveistä tätä esitystä. Tämä on nimittäin erittäin tärkeä hallituksen esitys, ja haluan todeta eräitä perusteluja tämän tueksi.

Eliniänodote Suomessa vuonna 1971 oli miehillä hieman yli 65 vuotta. Nyt se on lähes 79 vuotta, siis 14 vuotta enemmän. Naisilla kehitys on ollut sellainen, että silloin vuonna 71 eliniänodote oli 74 vuotta ja nyt se on 84 vuotta. On aivan luonnollista ja ymmärrettävää, että kun me elämme yhä pidempään, niin tietysti mielellämme suomme väestöllemme myös pidemmän eläkkeelläoloajan, mutta samalla on kyllä niin, että me olemme terveem-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

piä, meidän työkykymme on parempi ja silloin myös meidän työssäoloian tulee nousta. No, onneksi näin on tapahtunutkin. Suomessa 55—64-vuotiaiden työllisyysaste on tällä hetkellä noin 65 prosenttia, mutta olennaista on se, että se on edelleen merkittävästi alhaisempi kuin muissa Pohjoismaissa: Islannissa se on yli 80, Ruotsissa se on noin 75 prosenttia, Norjassa ja Tanskassa se on 70 prosentin molemmin puolin.

Me olemme täällä puhuneet paljon edellisen asian yhteydessä ja muutoinkin työllisyysasteesta. On hyvä, että käytetään tiettyjä indikaattoreita, kun me arvioimme kehitystä vuosien välillä, mutta tässä työllisyysasteessa on sellainen ongelma, että lasketaan 15—64-vuotiaiden ikäryhmästä se prosenttiosuus, joka on työssä vähintään yhden tunnin viikossa, ja nyt on käymässä niin, että tämä koko ikäryhmä, josta tämä lasketaan, on pienenemässä. Kun me jaamme suomalaiset 15—64-vuotiaat viisivuotisikäryhmiin, niin meillä siellä lopussa on viisivuotisikäryhmiä, joissa on 360 000 suomalaista, mutta siellä nuorimmassa päässä on 290 000 suomalaista esimerkiksi ikäryhmässä 10—15, joka seuraavan 5 vuoden aikana siirtyy ensimmäiseksi viisivuotisryhmäksi tässä tarkastelussa 15—64 vuotiaista. Sen takia tulee olemaan kaikkien työllisyystavoitteiden onnistumisen kannalta ratkaisevan tärkeää, mitä saadaan aikaiseksi yli 60-vuotiaiden työllisyyden paranemisessa. [Arto Satonen: Kyllä, se on totta!]

**15.34 Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Lindénille: Taitaa olla niin, että ei ole meidän käsissämme, miten tämä työllisyysaste lasketaan. Itsekin olen aina ihmetellyt sitä, että se on 15—64-vuotiaat, mutta käsittääkseni tämä noudattaa sitä samaa kaavaa, mitä on kansainvälisestikin, ainakin EU-alueella. [Arto Satonen: Kyllä! — Aki Lindén: Kyllä kyllä, lasketaan vain!] Mutta tämä huomio oli aivan oikea.

Itse asiaan eli tähän lisäpäiväraha-oikeuden alaikärajan nostamiseen: Kannatan sitä kovastikin. Tässä on tietysti taustalla huoli työurien pidentämisestä — juuri siitä, mitä edustaja Lindénkin tavoitteli tuossa — eli meillä on pienemmät työssäkäyvät ikäluokat ja meidän pitää saada ihmisiä yhä enemmän työhön. Tämä liittyy myös tosiaankin, niin kuin täällä on tullut ministerin puheenvuorossa ja muutenkin esille, koko eläkeuudistukseen ja sen valmisteluun, ja se todettakoon, että kun eläkeuudistus tuli voimaan 2017, niin käsitykseni mukaan nyt on nähty, että sillä on ollut myönteisiä vaikutuksia. Eihän tätä nyt hirveän nopeasti kyllä Suomessa saatu aikaiseksi, mutta onneksi saatiin vihdoon aikaiseksi, ja kaikkia niitä päätöksiä, mitä tähän liittyy, kannattaa viedä tiukasti eteenpäin.

Itse ajattelen sillä tavalla, että nyt täytyy seurata erittäin tarkoin tämänkin uudistuksen eteenpäinmenoa, sitä, miten se toimii käytännössä, ja tehdä paljon töitä sen eteen, että ikääntyneet työntekijät todellakin jaksavat olla töissä ja tehdä työtä sitten jatkossa yhä pidempään — ja tämä on tullut täällä muun muassa edustaja Juvosen puheenvuorossa esille. Kun tilastotkin jo kertovat, että vielä jokin aika sitten tuki- ja liikuntaelinsairaudet olivat se tärkein syy, miksi ihmiset jäivät eläkkeelle ennen aikojaan, ja nythän ne ovat mielenterveyteen liittyvät seikat, niin itse ajattelen, että tämä korostaa erityisen paljon työpaikkojen asenneilmastoa ikääntyneitä työntekijöitä kohtaan, ja tässä tietysti on paljon tekemistä nimenomaan myös työnantajilla. Puhutaan paljon johtamisen kehittämisestä, ja työkykyjohtaminen on varmasti sellainen, jolla pystyttäisiin edistämään myös ikääntyneiden työssäjaksamista ja työpanosta tälle yhteiskunnalle.

**15.36 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja, ja yksi iso haaste, joka suomalaisella yhteiskunnalla tietenkin on, on ikäsy-



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

jintä, joka näkyy työhönotossa, ja osittain tässä eläkeputkiratkaisussakin aikanaan, kun se on tehty, on ollut se, että se on työnantajalle helpottanut sitä, että voidaan siirtää eläkeputkeen iäkkäämpiä, ansioituneita, usein kokeneita ja osaavia työntekijöitä, jotka voisivat hyvinkin vielä jatkaa työelämässä mukana. Tämä ikäsyrrjintä on aito tilanne, ja siihen meidän on syytä kiinnittää huomiota.

Täällä puhuttiin paljon tästä käsitteestä ”työikäinen väestö” ja siitä, että myöskin keskimääräinen elinikä on meillä noussut. Ihan tilastotietona on sanottava, että toisen maailmansodan jälkeen meille on tullut 23 vuotta lisää ikää. Keskimääräinen elinikä on noussut niinkin paljon, tavallaan yksi sukupolvi on tullut lisää, ja siinä suhteessa toivoisi, että tämä eläkkeellesiirtymisjärjestelmä olisi joustavampi kuin se tällä hetkellä on. Meillä on aidosti tilanne se, että eläkkeelle sekä joudutaan että päästään. On syytä päästää eläkkeelle ne, jotka eivät kykene työelämässä enää aktiivisesti olemaan mukana, mutta meillä nimenomaan on myöskin valtava aivovuoto eläkkeelle — sinne joudutaan. Muissa Pohjoismaissahan on siirretty paljon joustavampiin järjestelmiin. Esimerkiksi Norjassa yleinen eläkeikä on 62 ikävuodesta 75 ikävuoteen, ja siinä haarukassa pystytään vielä iäkkäämpiä ihmisiä pitämään työelämässä mukana — jos he sitä haluavat ja katsovat sen tarpeelliseksi — ja käsitkseni mukaan Ruotsikin on juuri muuttanut järjestelmää niin, että eläkkeellesiirtymisikä on noussut vuodelta 68 vuodesta 69 vuoteen.

On tärkeää oivaltaa se, että meillä on yli 65-vuotiaissa ihmisissä — kun tässä on ikään kuin puhuttu aktiiviväestöstä ja työllisyysaste lasketaan 15:n ja 65:n ikävuoden väliin — tosiasiaa lähes 100 000 ihmistä, jotka ovat palkkatyössä mukana. Tässä muuten on yksi semmoinen: huoltosuhteen mukaan minä kuulun huollettavaan väestöön. Mutta tosiasiasa meitä on paljon, 100 000 ihmistä, jotka ovat palkkatyössä aktiivisesti mukana. Eli tämä yli 65-vuotiaan väestön työllisyysasteen nostaminen on se iso haaste, jonka eteen meidän on myöskin syytä ponnistaa eikä puhua kategorisesti tästä työikäisestä väestöstä vain 15:stä 65:een ikävuoteen.

**15.39 Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän työllisyysasteeseen ja sen nuorimpiin laskennassa mukana oleviin ikäryhmiin: On totta, että nuo ikäluokat pienenevät, mutta jos henkilökohtaista kantaa kysytään, niin kyllä toivon, että tämäkin hallitus tekee kaikkensa, että oikeaan työelämään noista reilun 15 vuoden iässä olevista hyvin harva osallistuisi, ja kaikki hankkisivat sellaisen koulutuksen, että se peilaisi niihin tarpeisiin, mitä pitkällä työuralla tulee olemaan, ja sitten, kun on vähintään toisen asteen tutkinto ja sellainen osaaminen siellä takataskussa, sillä on turvallista aloittaa työelämä. Omat haasteensa ja tarpeensa on tietysti jatkuvalla, elinikäisellä oppimisella, koska se silloin saatu koulutus ei vielä tietenkään kaikkea kata nyt eikä tulevaisuudessa.

Mitä tulee sitten tämän ikähaarukan toisessa päässä oleviin työntekijöihin: On ollut ilo tutustua ja pitää yhteyttä edelleen niihin hoitoalan ihmisiin, jotka vielä eläköidyttyäänkin jaksavat ja haluavat olla mukana työyhteisössä. Jos ajatellaan heitä ja vähän heitä nuorempia, jotka kamppailevat sen kanssa, pääsevätkö töihin, saako työsopimuksia ikääntyneenä hoitajana, ja toisaalta, jaksako siellä olla, niin kyllä siinä hirvittävän paljon enemmän on kyse työpaikan, työyhteisöjen, johtamisesta ja asenteesta, onko tervetullut sinne työpaikoille. Minusta tuntuu, että ei laeilla ja asetuksilla niinkään näitä asioita loppuviimein säädetä. Jostakin syystä meillä Suomessa ollaan vielä monilla aloilla aivan liian torjuvia ikääntyneitten suhteen eikä nähdä sitä potentiaalia, mitä monella rautaisella ammattilaisella on annettavanaan sinne työhön. Ainakin nämä hoitajat, mitä itse tunnen, kokevat, että he

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

elävät elämänsä parasta aikaa. He voivat itse säätää, milloinka ovat työelämän käytettävissä, milloinka kenties hoitavat lapsenlapsiaan, milloinka harrastavat, tekevät kaikkea tärkeää järjestötoimintaa. Tähänhän meidän pitäisi pyrkiä, että työelämässä on reilut säännöt ja työpaikoilla on hyvä ja avoin ilmapiiri kaikenikäisten ihmisten vahvuuksille. Näitä ei, kuten totesin, pelkillä laeilla säädetä.

Kysynkin aitiiossa olevilta ministereiltä: mitä me voisimme yhteiskunnassa tehdä sellaista, joka ei suoraan ole mikään hallituksen esitys mutta heijastaisi sitä, että me ymmärtäisimme kaikenikäisten ihmisten potentiaalin ja antaisimme sen kukkia tässä yhteiskunnassa meitä kaikkia paremmin palvellen?

**15.42 Juho Kautto vas:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Satonen innosti vielä vähän käyttämään lyhyen jatkopuheenvuoron, ettei nyt ainakaan tule väärää käsitystä siitä, mikä oli minun pointtini siinä, että olen tämän hallituksen esityksen takana.

Jos tämä olisi tullut ilman kolmikantaista valmistelua työmarkkinaosapuolten kesken, olisi suoraan sanottuna ollut huomattavasti vaikeampi tätä kannattaa, vaikka olenkin hallituspuolueen kansanedustaja. Ay-liikkeessä toimiessani olen kyllä huomannut, että tämä eläkeputki on ollut kuitenkin valtava turvaverkko, eritoten niissä tilanteissa, missä koko työpaikka menee alta, eli siellä ei sitten irtisanomisjärjestystä juurikaan tarvitse noudattaa ja siellä kaikki joutuvat kilometritehtaalte. Joten kyllä tällä oikeasti on ollut positiivinen vaikutus, koska me tiedämme, että ikääntyvillä on, ikävä kyllä, työllistyminen vähän haastavampaa.

Mutta äärimmäisen hyvä tässä esityksessä oli nimenomaisesti se, että — toki tällä saattaa olla työllisyysvaikutuksiakin, sitä en kiistä — me olemme palanneet kolmikantaisiin neuvotteluihin ja kuuntelemme työmarkkinaosapuolia ja kunnioitamme heitä niissä asioissa, mitkä heille kuuluvat, ja eläkeasiat ovat mitä enenevissä muodoin sitä.

**15.43 Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Tämä on hyvä hallituksen esitys. Työmarkkinajärjestöt siis esittävät hallitukselle, että putken alaikärajaa nostetaan vuonna 61 ja sen jälkeen syntyneiltä yhdellä vuodella 62 vuoteen — ja hyvä niin. Toki tämä esitys ei siis vielä tällä hallituskaudella vaikuttaisi niin merkittävästi työllisyyteen, vaikka työllisyysvaikutuksia kylläkin on, kuten edustaja Satonen totesi. Toinen huomio on, että tämäkin esitys vanhenee eläkeiän noustessa nopeasti, kuten edustaja Lindénkin täällä totesi.

Itse pohdin itse asiassa samaa kuin edustaja Satonen: Jos työttömyysputken ikärajan nosto kerran lisää työllisyyttä, niin miksi työttömyysputkea ei poisteta sitten kokonaan? Kun putki poistettaisiin, ikääntyneiden työllisyys paranisi, työttömyys laskisi ja eläkkeiden taso paranisi. On selvää, arvoisa puhemies, että meidän pitää jatkossa pohtia entistä hankammin niitä keinoja, joilla ikääntyneiden työllisyyttä parannetaan. Muut Pohjoismaat ovat tässäkin meitä edellä, kuten kollegat täällä totesivat.

Arvoisa puhemies! Tämä on siis hyvä esitys, mutta se ei riitä tulevaisuudessa. Tarvitaan tahtotila luopua eläkeputkesta. Toteutuksesta voidaan keskustella ja putkessa olevien asema turvata, mutta uusi esitys tarvitaan, ja toivottavasti se tulee vielä tällä hallituskaudella.

**15.45 Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Palaan vielä täällä käytettyihin puheenvuoroihin. Se on hyvä asia, että näyttää olevan niin, että hallituksen sisällä on tälle asialle laajempi tuki kuin aluksi vaikutti. Se on tietysti ihan positiivinen asia.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Ehkä vielä siihen, mitä edustaja Lindén täällä varsinkin toi osuvasti esille: Uskon myös vahvasti niin, että jos — ja toivottavasti kun — oikeasti tavoitellaan sitä työllisyystavoitetta, mihin pääministerikin täällä aiemmin viittasi, että päätöspäätöksistä päästään sinne 60 000 työpaikkaan, niin kyllä siinä ihan avainasia on se, nouseeko yli 55-vuotiaiden työllisyysaste Suomessa vai eikö nouse. Silloin ne toimenpiteet, jotka siihen erityisesti vaikuttavat, joista juuri nyt tässä keskustellaan ja joiden jatkokin tässä edustaja Wallinheimo erinomaisesti viittasi, tulevat kyllä olemaan aivan keskeinen osa sitä palettia, koska niitä oikeasti vaikuttavia keinoja on hirveän vaikea löytää.

Totta kai aina on niin, että kun tehdään merkittäviä ratkaisuja, niin kaikki eivät ole siinä voittajia, mutta tämä on kyllä sellainen asia, jos tässä putken poistamisessa päästään eteenpäin, että suuri osa kyllä voittaa siinä. Ennen kaikkea voittavat ne, jotka saavat tehdä sen täysipitkän työuran, ja niin kuin edustaja Kiljunen viittasi, ehkä tehdä työtä vielä sen jälkeenkin, koska se eläke-etuus on merkittävästi parempi. Ainakaan ei saisi olla... Ymmärrän toki Kauton puheenvuoron liittyen siihen, että jos koko tehdas lopetetaan ja mitä vaikeuksia siihen uuteen työllistymiseen liittyy ja muuta. Olen aika monta lopetettua tehdasta käynyt katsomassakin, kun toimin vuoden 2008 jälkeisen taantuman aikana työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajana. Silloin valiokunnalla oli tapana, että valiokunta teki vierailun kaikkiin Suomen silloin lopetettuihin paperitehtaisiin, ja niitä oli muuten aika monta. Silloin käytiin tätä keskustelua, ja olen käynyt keskustelua myöskin hyvin monien ihmisten kanssa siinä tilanteessa, kun se työ, jota on kymmeniä vuosia tehty, yhtäkkiä menee alta: miten siitä tilanteesta selvitään. Totta kai siinä tulee niitä haasteita.

Mutta kyllä tässä yhteiskunnassa entistä enemmän on niitä työtehtäviä, joissa yli 55-vuotias työntekijä on erittäin hyvä työntekijä työnantajalle, ja sekin täytyy huomioda, että me emme kannusta väkeä liian aikaisin pois työelämästä, koska se ei ole useimmissa tapauksissa myöskään ihmisen oma etu.

**15.48 Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Se, että eläkeläinen ei pärjää eläkkeellään, on yksi syy, miksi ikääntyneet ihmiset hakeutuvat työelämään ja tekevät työkeikkoja. Se on tuttua hoitoalalla: Mikäli eläkeläiset, ikääntyneet ihmiset eivät menisi sinne hoitajan hommiin, sieltä puuttuisi työvoimaa. Vanhustenhoidon pelastaa keikalle lähtevä hoitaja, joka on eläkkeellä. Sama on autoilualalla, kuljetusalalla: Yhä useampi ikääntynyt ihminen ajaa rekkaa. Ystäväni — terveisiä vaan Seppo Kallungille, 70 v. — ajaa viikoittain rekkaa. Hän on hyvin aktiivinen ja näyttää esimerkkiä siitä, että ikäihminen tekee täysipäiväisesti töitä. Monesti juurikin pakotteena on se, että eläkkeellä ei pärjää, ja tämä on kyllä se ongelma, johon toivoisin hallitukselta myös toimia. Toki nyt on menossa tämä pienten eläkkeiden korotus, josta tänäänkin illalla vielä keskustelemme, mutta se ei kuitenkaan korota kaikkia pieniä eläkkeitä, joten hallituksella riittää vielä työtä siinä, että saadaan eläkeläisten tulot kohdalleen.

Mutta ikäsyrynnästä, jonka jo ensimmäisessä puheenvuorossa nostin esille, todellakin minusta on ilo hoitajana kertoa, että hoiva-alalla se syrjäytäkynnyks on matala, kyllä sinne ikäihminen ja ikääntynyt työntekijä kelpaa. Mutta toki hoitoalallakin on erilaisia työpaikkoja, on myös niitä kiireisiä ja hektisiä, ja olisi toivottavaa, että myös sinne erikoissairaanhoidon ja päivystyksiin pääsisi töihin, kun on ammattikokemusta, osaamista ja osaaja pyrkimässä. Tärkeää on myös, että perehdytys toimii ja että työntekijä vastaanotetaan sinne hyvin ja todellakin kunnioitetaan sitä hiljaisen tiedon liikkumista, mikä on erityisesti tärkeää siellä kädentöiden ammattiteissa ja niissä, missä tarvitaan vahvaa kokemusosaamista.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Eli tämä ikäsyrrjintä on vakava ongelma Suomessa, ja niin kuin tässä edustaja Reijonen totesi, jopa viisikymppiset kohtaavat sitä. Ennakkoluulot ja -asenteet ovat hurjat. Sitä kun ajattelee, että hyvänen aika sentään, viisikymppinen on parhaassa työiässä, osaava, aktiivinen ja toimielias, lapset ovat jo isoja ja ei ole lastenhoito-ongelmia, niin luulisi, että heille kaikille löytyisi työtä, mutta myös sitten niille ihmisille — koska työurien pidentämisestä puhumme, ja tämä esitys tulee sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jossa itsekkin olen — joilla työkyky ei ole paras mahdollinen, on sitten tukitoimia, on kuntoutusta, on ohjausta aivan kuten Reumaliitto täällä edellisessä esityksessä esitti. On toki tärkeää, että ymmärrämme myös niitä rajoitteita, mitä on. Kyllä siinä on teillä iso reppu hallituksella kannettavana, [Puhemies koputtaa] että saatte vietyä näitä tärkeitä asioita eteenpäin.

**15.51 Heikki Vestman kok:** Arvoisa puhemies! On tosiaan hienoa, että hallitus on löytänyt edes yhden työllisyyskeinon, joka riippumattomien asiantuntija-arvioiden mukaan todella lisää työllisyyttä. Tosin tämäkään keino ei vaikuta tällä hallituskaudella ja kuten todettu, ratkaisuna vanhenee nopeasti. Tämä työttömyysputken alaikärajan nostaminen, jota hallitus nyt esittää, ei siis sellaisenaan riitä.

Työttömyysputken vaikutuksia tarkastelleet tutkimukset ovat osoittaneet, että työttömyysputki nostaa ikääntyneiden työttömyyttä ja laskee työllisyyttä. Se siirtää ikääntyneet pois työmarkkinoilta ja toimii siten itse asiassa itseään vastaan. Edustaja Kautolle on todettava, että ay-liikkeen siunaus tai sen siunauksen puute ei tee ainoastakaan työllisyyskeinosta yhtään sen tehokkaampaa tai parempaa. Hallituksen kannattaa ehdottomasti luottaa riippumattomiin asiantuntijoihin ja tutkimustietoon, kun näitä esityksiä työllisyyskeinoista toivottavasti jatkossakin tehdään, ja ne riippumattomien asiantuntijoiden tekemät esitykset, joita hallituksen omillakin virkamiehillä on tällä hetkellä käytössään, todella kaikki tarvitaan. Tarvitaan kaikki keinot, jotka tutkitusti lisäävät työllisyyttä, jotta hallituksen omaan tavoitteeseen 75 prosentin työllisyysasteesta tällä kaudella päästäisiin.

No, nyt kun hallitus siis tunnustaa, että tämä työttömyysputken ikärajan nosto lisää työllisyyttä, niin tosiaan — kuten edustajat Satonen ja Wallinheimo ovat tässä kysyneet — minkä takia hallitus ei esitä koko työttömyysputkesta luopumista? Työttömyysputkesta luopumalla nostetaan ikääntyneiden työllisyyttä merkittävästi. Nykyisten putkessa olevien asema olisi toki turvattava, mutta eihän tästäkään päästä käymään keskustelua, ellei hallituksella ole tahtotilaa edistää työttömyysputkesta luopumista kokonaan.

Olen samaa mieltä tässä keskustelussa esitetystä asiasta, että Suomessa on käytävä perusteellista ja laajaa keskustelua ikääntyneiden asemasta työmarkkinoilla. Törmäsin ja törmään edelleenkin, kun tuolla Uudellamaalla liikun, tarinoihin siitä, kuinka turhautuneita monet keski-ikäisetkin ovat siitä, että omista työhaluista huolimatta ei edes työhaastattelun pääse. Ajattelen itse asiassa, että tämä työttömyysputki sisältää jo sellaisenaan tietynlaisen ajatuksen siitä, että tietyn iän jälkeen ihminen ei olisi enää kelvollinen työmarkkinoille, ja tässä tarvitaan todella asenteiden muutosta laajasti suomalaisessa yhteiskunnassa ja myös työnantajien keskuudessa.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Kysyn seuraavalta puhujalta, pidetäänkö puheenvuoro paikalta. Edustaja Kiljunen? [Kimmo Kiljunen: Ilmeisesti keskeytetään asian käsittely tämän jälkeen? Joo, ymmärsin näin, että se ei ollut sensuuria minulle.] — Aikaraja on tässä 45 minuuttia. Olkaa hyvä, Kiljunen.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**15.54 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vestmanin puheenvuoroa oli ilo kuunnella. Siinä oli ihan oikeita aineksia. Ennen kaikkia pohdiskeltiin hyvin vakavasti sitä, mikä on ikääntyneiden työkäisten ihmisten asema työmarkkinoilla. Se vaatii ihan asennemuutosta, ja siinä oli ihan oikeita aineksia.

Edustaja Satonen, te myöskin käytitte hyvän puheenvuoron siitä, että mitä pidempään ihminen on siinä viimeisessä vaiheessaan ennen eläkkeelle siirtymistä töissä, sen paremmaksi eläketurva tulee, ja se on tärkeä asia huomioida.

Mutta minä haluaisin alleviivata sitä, että iäkkäämmillä ihmisillä, jotka haluavat olla työelämässä mukana, joita on paljon, joilla on osaamista ja kykyä ja mahdollisuuksia olla työelämässä mukana, kyse ei välttämättä ole enää pelkästään toimeentulosta. Se on iäkkäämmälle ihmiselle myöskin mahdollisuus olla osallinen yhteiskunnassa, antaa panostaan, osaamistaan. Se on vähän niin kuin sanoin, että runoilija ja taiteilija eivät koskaan siirry eläkkeelle. Meillä on paljon ihmisiä professoreista diplomaatteihin, akateemisia ihmisiä, yritysjohtajia ja muita, joilla on mahdollisuus vielä auttaa ja antaa paljon panostaan yhteiskunnalle, antaa sen oman osaamisensa, ja heidät pannaan hyllylle, kun he joutuvat eläkkeelle. Ollaan tässä suhteessa joustavampia. Norjahan on loistava malli, toistan sen vielä: Norjassa eläkkeellesiirtymisikä on 62—75, eli siellä on todellakin myöskin yhteiskunnan ja yksilöiden mahdollisuus hyväksikäyttää sitä, että eläkkeelle siirtyminen ei ole pakko.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Edustaja Wallinheimo, pidätkö paikalta? — Olkaa hyvä.

**15.56 Sinuhe Wallinheimo kok:** Pidetään vaan. — Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, te tiedätte, että nämä työllistämiskeinot, jotka nyt jatkossa tulevat, eivät tule olemaan helppoja. Se huomattiin jo äskeisestä aktiivimallikeskustelusta, joka täällä salissa oli. Me teimme viime kaudella toimia. Jotkut olivat hyviä toimia, jotkut olivat huonoja toimia, ja tässä ollaan.

Mielestäni tämä eläkeputken poisto olisi yksi niistä helpoimmista keinoista, vaikka sekin on vaikea. Minä toivoisin, että te vakavasti harkitsisitte tätä nyt sitten jatkossa, koska ei ole enää helppoja keinoja, mutta tämä on yksi niistä tietyllä lailla pehmeimmistä keinoista kuitenkin noista. Eläkeputken poistolla voitaisiin luoda jopa 10 000 uutta työpaikkaa. Se olisi yksi kolmasosa teidän päätöspäätösteisistä työpaikkatarpeistanne, joten pitääkö tämä mielessä ja koettakaa viedä tätä eteenpäin.

**15.57 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Sanottakoon, että kyllä hallitus varmasti tekee viisaita päätöksiä ja pitäisi pystyä kaikesta päättämään, mutta nyt on pakko koomuksen suuntaan sanoa, että kyllä ne tahot, jotka työmarkkinoita säätelevät, ovat niitä tahoja, jotka päättävät myös tästä eläkejärjestelmästä, eli kun eläkekassat ovat kuitenkin pääsääntöisesti työmarkkinaosapuolten rahoittamia, niin niistä siellä myös päätetään. Ja tämä on jo vuodelta 2014 olevan eläkesopimuksen jatkumo, jonka osalta tässä käsittelyssä tänä vuonna ja vuonna 2017 päädyttiin siihen ratkaisuun, että uskallettiin nyt ottaa se askel, että lähes kaikki niistä vuonna 2017 työttömiksi jääneistä, joilla lisäpäiväoikeus tuli täyteen 450 päivän osalta — heitä oli tilastojen mukaan 1 493 — kuitenkin pääsivät velvoitettytyöllistävien piiriin eli pääsivät uudelleen niin sanotusti ansiosidonnaisen työturvan piiriin. Tämä on ollut se keskeinen osa, miksi me vasemmistossa olemme myöntymässä tä-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

hän ratkaisuun, koska työmarkkinajärjestöt ovat nähneet, että turvaverkoston ei poisteta niiltä ihmisiltä, jotka esimerkiksi sen paperitehtaan sulkemisen vuoksi olisivat muutoin jääneet vaille töitä. Se vanhemman väestön ja ikääntyneen ihmisen työmarkkinastatus ei ole ollut työnantajalle kovinkaan vetävä, vaikka siellä on, niin kuin tässä edustaja Kiljunen on sanonut, paljon osaamista, paljon annettavaa yhteiskunnalle. Tämä on se askel, mikä nyt otettiin työmarkkinajärjestöjen yhteisen näkemyksen mukaan. Sen takia hallituksessa vasemmistolaisena kansanedustajana tätä on syytä kannattaa.

**Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Ja ministeri Pekonen, 2 minuuttia, olkaa hyvä.

**15.59 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen:** Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Haluan kiittää tästä erittäin rakentavasta keskustelusta, joka täällä salissa on viimeisen tunnin aikana käyty. Täällä ovat useat edustajat kiinnittäneet huomiota ja nostaneet esiin sen huolen, että meillä todella on ikäsyryntää työelämässä, työmarkkinoilla tässä yhteiskunnassa. Ajattelen, että tässä meillä kaikilla on myös vastuu vaikuttaa asenteisiin ja ilmapiiriin. Minä haluan muistuttaa, että tämä esitys on osaltaan myöskin yksi keino vähentää ikäsyryntää. Hallitus panostaa myös jatkuvaan oppimiseen, jolla myöskin turvataan ikääntyvien pysyminen tiiviisti työelämässä, ja näen sen tärkeänä asiana.

Täällä edustajat Vehviläinen ja Juvonen ja edustaja Heikkinen kiinnittivät huomiota tähän työhyvinvointiin ja työssäjaksamiseen, ja itse suhtaudun siihen äärimmäisen vakavasti. Meidän pitää huolehtia erityisesti heistä, jotka ovat mukana työelämässä, niin ettei yksikään tippuisi pois, työelämän ulkopuolelle. Sen takia meidän pitää erityisesti kehittää erilaisia palveluita paitsi siellä terveydenhuollon puolella, niin myöskin siellä työllistämispalveluissa esimerkiksi osatyökykyisten ihmisten parissa.

Edustaja Heikkinen nosti myös erittäin hyvin esiin jo eläköityneet työntekijät voimavarana työelämässä ja erityisesti työvoimapulasta kärsivällä hoitoalalla, kuten myös edustaja Juvonen täällä tämän asian nosti. Se on itsellekin hyvin tuttu. Haluaisin, että me voisimme kunnioittaa nimenomaan sitä kokemusta ja arvostaa sitä osaamista, mikä jo eläkkeellä olevilla työntekijöillä on.

Lopuksi vielä, puhemies: Edustaja Juvonen kysyi yrittäjien eläke- ja sosiaaliturvasta. Kerron, että hallitusohjelmaan on kirjattu, että hallitus selvittää keinoja yrittäjien sosiaaliturvan eri tulomuotojen toimivaan yhteensovittamiseen ja eläketurvan parantamiseen, ja tämän mukaisesti me tulemme hallituksessa myöskin toimimaan.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsiteltyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.01.

---

Keskustelua jatkettiin kello 20.36.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. Siellä jäi yksi puheenvuoro pitämättä. Edustaja Yrttiaho — poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

### 5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työsuojelurahastolain 1 ja 2 §:n muuttamisesta Hallituksen esitys HE 82/2019 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

#### *Keskustelu*

**16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (esittelypuheenvuoro):** Arvoisa herra puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työsuojelurahastolakeja siten, että viittaus Työturvallisuuskeskuksen kannatusyhdistys ry -nimiseen yhdistykseen muutettaisiin viittaukseksi Työturvallisuuskeskus ry -nimiseen yhdistykseen.

Tässä laissa tarkoitettu Työturvallisuuskeskusta ylläpitävä yhdistys on nykyiseltä nimeltään Työturvallisuuskeskus ry. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi vanhentuneet viittaus-säännökset. Nämä muutokset ovat luonteeltaan teknisiä. Tämän esityksen tavoitteena on saattaa laki vastaamaan nykytilaa.

**16.03 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Esityksen tarkoituksena on, että viittaus Työturvallisuuskeskuksen kannatusyhdistys ry -nimiseen yhdistykseen muutettaisiin viittaukseksi Työturvallisuuskeskus ry -nimiseen yhdistykseen. Toki on hyvä, että tähden-netään tätä asiaa, sillä asiat ovat hyvin usein sitä, mille ne näyttävät, eli emme suinkaan puhuu kannatusyhdistyksestä vai jostakin muusta.

Kaivoin tästä lakiesityksestä esiin tämän Työsuojelurahaston ja sen merkityksen. Tämän rahaston tehtävä on äärettömän tärkeä. Sen tehtävä on myöntää varoja työsuojelututkimukseen, työsuojelukoulutukseen, työsuojelutietouden keräämiseen ja työsuojelua koskevaan tiedottamiseen sekä työnantajien ja työntekijöiden välisten työelämän suhteiden edistämistä tarkoittavaan tutkimukseen, koulutukseen ja tiedotukseen. Juuri kun täällä ollaan tänään puhuttu tästä työsuojelusta, työhyvinvoinnista, työssäjaksamisesta, aktiivimallista, ikääntyneiden ihmisten työssäjaksamisesta, niin kyllähän tämä on merkittävä rahasto.

Meillä on varmaan täällä muitakin luottamusmiehinä tai työsuojeluvaltuutettuina toimineita kansanedustajia. Itse olen hoitoalalla toimiessani ollut luottamusmiehenä ja tiedän, millaisia asioita siellä tulee vastaan, joutuu ratkomaan suuriakin ongelmia ja kysymyksiä.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

On hyvä asia, että myös työsuojelututkimuksesta ja työsuojelusta täällä eduskunnassa puhutaan, koska se on hyvin tärkeä asia työntekijän jaksamisen kannalta. Tähänkin liittyvät otsikot ovat olleet viime aikoina paljon esillä uutisissa. Olemme kuulleet muun muassa HUSissa olevista haasteista. Jokaiselle meistä tulee myös palautetta työntekijöiltä: kuinka silloin toimitaan, kun on kiusaamista ja työssäjaksamisessa on ongelmia.

Erittäin hyvä asia, ja katsotaan sitten, onko tässä lakiesityksessä jotakin muuta kuin pelkkiä teknisiä muutoksia, kun tämä tulee käsiteltäväksi.

**16.05 Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Työsuojelu on erittäin tärkeä asia, ja niin kuin edustaja Juvonen todisti, myöskin tämä asia on hyvin tärkeä. Silti tuntuu siltä, että tämä asia on sen luontoinen, että jopa oppositiosta käsin uskaltaa luvata, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kohtuullisen ripeästi pystyy tämän asian käsittelemään.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Näin ripeästi keskustelu on päättynyt.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

### **6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta annetun lain 4 ja 8 §:n, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n ja valtion vientitakuista annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 79/2019 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja.

#### *Keskustelu*

**16.06 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni (esittelypuheenvuoro):** Arvoisa herra puhemies! Suomen valtion ja sen kansalaisten hyvinvointi on tietenkin pitkälti sidoksissa siihen, miten kotimaisen tuotannon ja kulutuksen ohella maailmankauppa ja Suomen vienti kehittyvät. Tässä yhteydessä vienninrahoitusvaltuuksien korotus ei ole ainoastaan panostusta vienninrahoitukseen, vaan valtuuskorotuksilla tavoitellaan myös myönteistä työllisyyskehitystä Suomessa ja luodaan positiivista uskoa yrittämiseen ja investoimiseen tässä maassa. Valtuuksien korotuksella pyritään osaltaan edistämään myös investointeja, ja on huomattava, että vientitakuulain nojalla Finnvera Oyj voi myös edistää kotimaassa tapahtuvia vientiä edistäviä investointeja. Tästä eräs aikaisempi esimerkki on Äänekosken biojalostamolaitos. Vienninrahoitusvaltuuksien korotuksesta hyötyvät viejien lisäksi tietenkin laajat alihankkijaverkostot, minkä vuoksi taloudelliset hyödyt jakautuvat varsin laajasti yhteiskunnassa. Myös Suomen valtio hyötyy tästä panostuksesta taloudellisesti muun muassa verotulojen ja työllisyysvaikutuksen muodossa.



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Maailmankaupassa on tällä hetkellä epävarmuustekijöitä, ja niihin tietenkään tämä maa ei yksistään pysty vaikuttamaan. Vienninrahoitusvaltuuksien korottamisella kuitenkin luodaan työvälineitä hallita tätä epävarmuutta ja luodaan vientiyrityksille mahdollisuuksia saada vienninrahoitusta kilpailukykyisin ehdoin. Kysymys on suoraan vientiyritysten kilpailukykyjen turvaamisesta rahoituselementtien osalta, kun pankkien vakavaraisuusvaatimukset, pääomamarkkinoiden kehitys ja muut muutokset ovat siirtäneet pääomavaltaiten vientikauppojen rahoitusta yhä enenevässä määrin erityisluottolaitosten vastuulle.

Hallitusohjelman tavoitteiden mukaan Finnvera Oyj:n valtuuksien riittävyys varmistetaan ottaen huomioon riskinhallinnan tarpeet, ja nyt ollaankin toteuttamassa tätä kohtaa ja tavoitellaan samalla tietenkin hyviä työllisyys- ja talouskehityksiä. Marraskuun alussa valtioneuvosto antoi eduskunnalle tämän lakiesityksen, jota nyt käsitellään, ja tällä varaudutaan siis suomalaisten yritysten vientikauppojen OECD-ehdoisen ja kilpailukykyisen rahoituksen riittävyyden turvaamiseen.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmea lakia: lakia julkisesti tuetuista vienti- ja alusluotoista sekä korontasauksesta, valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia sekä lakia valtion vientitakuista. Suomen Vientiluotto Oy:n vienti- ja alusluottojen enimmäisvaltuutta sekä korontasausvaltuutta ehdotetaan korotettavaksi kumpaakin nykyisestä 22 miljardista eurosta 33 miljardiin. Valtion vientitakuista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finnveran myöntämien vientitakuiden ja niihin liittyvien suojautumisjärjestelyjen yhteenlaskettu enimmäisvastuu nostettaisiin 27 miljardista 38 miljardiin euroon. Lisäksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä annettua lakia esitetään muutettavaksi siten, että Finnveran valtion takaamien lainojen takaisin maksamatta olevien pääomien ja lainaohjelmien enimmäismäärää korotetaan 15 miljardista 20 miljardiin.

Vienninrahoitusvaltuuksien korottaminen lainsäädäntötoimella ei lisää valtion vastuita sellaisenaan. Vastuut kasvavat vasta siinä vaiheessa, jos ja kun toivottavasti valtuuksien perusteella myönnetään vienninrahoitusta tulevaisuudessa. Valtuuksien korotuksia voidaan pitää monilla mittareilla mitattuna sinänsä merkittävinä, mutta niistä ei arvioida aiheutuvan välittömiä menovaikutuksia valtiontalouteen. Vientitakuiden enimmäismäärän korottaminen 11 miljardilla eurolla lisää tulevaisuudessa vienninrahoitukseen liittyvää kokonaisriskiä. Nyt voimassa olevia ja vastaisuudessa syntyviä riskejä kuitenkin arvioidaan ja seurataan säännöllisesti ja riskeiltä pyritään suojautumaan monella eri tavalla usean eri tahon toimesta. Lähtökohta on, että Finnveran vienninrahoitustoimintaa toteutetaan hyvin ammattimaisesti ja korkealla tasolla, ja jos yksittäistapauksessa vientitakuukorvausvelollisuus realisoituisi, korvaukset maksettaisiin ensisijaisesti korvauksen maksuvuoden takuumaksutuloista ja sen jälkeen käytetään Finnveran vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan rahaston ja Valtiontakuurahaston varoja. Näiden varojen arvioidaan kattavan takuukantaan sisältyvät luottoriskit. Veronmaksajien tukeen ei ole tarvinnut turvautua, eikä tähän oleteta olevan tarvetta vastaisuudessakaan.

Arvoisat kansanedustajat! Esitykset kertovat siitä, että maailmankaupan epävarmojen kehitysnäkymien ohella on myös valoisia näkymiä vientivetoisesta kehityksestä, ja olemme perustellusti iloisia näistä myönteisistä näkymistä. Vienninrahoitusvaltuudet merkitsevät ensi sijassa perusteltuja odotuksia paremmasta vienti- ja talouskehityksestä tässä maassa ja myös sitä, että odotukset hyvälle työllisyyskehitykselle ovat olemassa.

**16.11 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Nyt on tilaisuus kysyä ministeriltä, millä lailla nyt tämän hallituksen näkökulmasta näette sen, palvelevatko nämä vientitakuut

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

nyt paremmin kuin aiempina vuosina esimerkiksi sitä, että meillä pk-sektori ja siellä toimivat yritykset voivat paremmin saada vientitakuurahoja. Onko meillä yrityskokoon liittyviä kriteereitä, niin että me voimme mahdollisesti vaikkapa yhdistellä eri yritysten komponenttien vientiä yhdessä?

Kun me keskustelemme tästä, niin me yleensä puhumme isoista risteilijöistä ja laivatilauksista. Se on varmasti selvää, että tässä maassa ei juurikaan rakennettaisi loistoristeilijöitä, jollei meillä olisi tätä järjestelmää, jolla me voimme saada tänne laivanrakennustointia siinä mittakaavassa kuin nyt on ollut. Toivottavasti tämä hyvä jatkumo edelleen kehittyy ja suomalainen laivanrakennus, joka on osoittanut jälleen voimansa, nousee sieltä ilta-aurionlaskun alalta.

Tätä keskustelua voitaisiin enemmänkin siirtää vielä sinne, kuinka meidän välineistömme riittää pk-sektorin vientiyritysten vientitakauksiin. Jos vain ministerillä tähän on jotakin tietoa ja valaistusta kansanedustajille, niin mielelläni sen kuulen.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Näin. Nyt ei enempää puheenvuoropyyntöjä ole kuin ministeri Kulmuni.

**16.13 Elinkeinoministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykosken kysymys on varsin tärkeä, kun ajattelee meidän monimuotoista yrityskantaamme. Kyllä jo itse asiassa hallitusneuvotteluissa kiinnitettiin siihen huomiota, että onhan meillä esimerkiksi Business Finlandille tarjotut työkalut ja myös rahoitus senkaltaista, että siellä pystytään ohjaamaan yrityksiä kansainväliseen kasvuun, vientiin. Tähän liittyen työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteilla viennin ja kansainvälistymisen ohjelma ja sitä ennen tässä vuodenvaihteessa tulee valmistumaan myös yrittäjyysstrategia, ja ne ovat mitä suurimmassa määrin kytköksissä toisiinsa.

Mitä tulee tähän esitykseen, niin aivan kuten edustaja totesi, tietenkin tällä pyritään pitämään tässä maassa ja myös saamaan lisää suuria telakkainvestointeja, laivatilauksinvestointeja, ja koska se markkina on varsin kovasti kilpailtu, niin jos Suomi haluaa olla siellä mukana, meillä täytyy olla myös instrumentit sellaisia. Vastaus kysymykseen on siis kyllä, eli kasvuhaluisuutta on niin pienille yrityksille mutta sitten myös isoille laivatilauksille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

### **7. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden terveysteknologiaan liittyvien tehtävien siirtämistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen koskevaksi lainsäädännöksi**

Hallituksen esitys HE 81/2019 vp

*Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta ennalta sovittuja menettelytapoja.

### *Keskustelu*

**16.14 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on organisoida eräät terveysteknologian lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät valtionhallinnossa jatkossa uudelleen. Tätä asiaa on pohdittu hyvin pitkään, ja ollaan nyt tultu siihen tulokseen, että tehdään lopulta se, mistä on paljon puhuttu.

Esityksen tarkoituksena on siis siirtää pääosa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla olevista terveysteknologian tehtävistä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukseen eli käytännössä Valvirasta Fimeaan.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen oikeudesta periä maksu suorittamastaan tarkastuksesta.

Lisäksi lakien muutoksenhakua koskevat säännökset muutetaan vastaamaan vuoden 20 alusta voimaan tulevaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain vaatimuksia. Myöskin pieniä sisällöllisiä tarkennuksia tehdään.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi yhdeksää eri lakia: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksesta annettua lakia, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta annettua lakia, terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia, vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annettua lakia, ihmisen elimien, kudosten ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annettua lakia, biopankkilakia, lääketieteellisestä tutkimuksesta annettua lakia, veripalvelulakia ja vieläpä geenitekniikkalakiakin.

Tehtävien siirron vaikutuksena Valvirasta Fimeaan siirtyisi 14 virkaa ja näihin virkoihin nimetyt virkamiehet. Siirrolla saavutetaan terveysteknologia-alan sekä hoitokäyttöön tarkoitettujen tuotteiden laatuun ja turvallisuuteen liittyvän asiantuntemuksen keskittämistä samaan paikkaan ja sitä kautta myöskin synergiaetuja.

Terveysteknologiaan liittyvien tehtävien parempi organisointi parantaa pitkällä aikavälillä alan toimijoiden mahdollisuuksia toimia Suomessa.

Lain tarkoitus on tulla voimaan 1. päivänä tammikuuta vuonna 2020. — Kiitos.

**16.17 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Kiurulle asian esittelystä. Meillä on käsissä valtavan laaja paketti, ja tämä tulee todellakin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Tässä tätä lakipakettia lukiessani on noussut esiin se huoli, onko tässä lakiesityksessä mahdollisesti potilasturvallisuuteen vaikuttavia asioita. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ei ole kannattanut lausunnossaan — kun tähän pakettiinhan on tullut hyvin monta lausuntoa ja SuPerin lausunto on yksi niistä — esitystä tehtävien siirrosta, sillä heidän mukaansa siirto vaarantaisi potilasturvallisuuden, kun viranomaisten tehtävät olisi jaettu nykyisestä poiketen. Tunnistatteko, ministeri, tämän huolen, ja mitä vastaatte siihen, säilyykö potilasturvallisuus?

Pidän erittäin tärkeänä, että kun siirtoja ja muutoksia tehdään, niin myös riittävät resurssit varataan sinne tehtävien hoitoon ja hyvän yhteistyön ja tiedonvälityksen merkitystä jatkossakin korostetaan. Tuleeko tämä asia myös toteutumaan tämän lain myötä?

Mitä tulee terveysteknologiaan hoiva-alalla, niin toki se on tarpeellista nykypäivän Suomessa, nykypäivän tulevaisuudessa. Robotti ei koskaan korvaa hoitajaa eikä hoitajien kä-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

sipareja. Hoitaja on se ihminen, joka on potilasta lähellä ja hoitaa potilaan. Robotiikka ei siihen perushoitotehtävään sovellu. Toki sitten leikkaukset ynnä muut ovat eri asia.

Mutta miten näette, ministeri, tämän potilasturvallisuusteeman? Jos tähän saisi vastausta.

**16.19 Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puheenjohtaja! Aina kun puhumme terveysteknologiasta, on syytä muistuttaa, että kysymys on yhdestä Suomen merkittävimmistä kasvualueista. Terveysteknologiassa laajasti ymmärrettynä on kysymys terveysteknologiayrityksistä, siihen liittyvästä teknologiasta, sen teknologian viennistä, tieteellisestä tutkimuksesta, opetustoiminnasta, apteekkeista, kaikesta tästä. Itseasiassa olemme tekemisissä sellaisen alan kanssa, joka työllistää tällä hetkellä paljon enemmän kuin me perinteisellä tavalla olemme ajatelleet.

Täällä edellisessä asiassa keskustelussa mainittiin meriteollisuuden suuri merkitys länsirannikolle. Esimerkiksi Turussa olemme laskeneet, että laajasti ymmärrettynä itse asiassa terveys on suurempi työllistäjä kuin tämä erittäin tärkeä meriteollisuus, ja silloin juuri tällä tavalla, että laskemme siihen lääketeollisuuden mukaan, kuntoiluvälineiden tuotannon, viennin ja kaikki opetukset ja koulutukset ja nämä, jotka edellä luetteloin.

Suomessa on eräitä aivan loistavia terveysteknologiayrityksiä, esimerkiksi Plandent, jonka tuotannosta 90 prosenttia viedään ulkomaille. Se edustaa huipputeknologiaa. Aikanaan taustalla on ollut se, että keksittiin ortopantomografialaite, jolla kuvataan hampaistoa ja leukaa, mikä käytännössä tällä hetkellä tapahtuu jokaisen hammaslääkärivastaanoton yhteydessä.

Eli aina kun puhumme terveysteknologiasta, olemme todella tärkeiden asioiden kanssa tekemisissä, ja silloin kannattaa todella perusteellisesti harkita myös näiden taustalla olevien hallinnollisten järjestelyjen tilaa, jota tämä lakiesitys nyt käsittelee, kuten ministeri esittelyssään kertoi.

**16.21 Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Lähetekeskustelussa on nyt todella iso paketti, joka koskee terveysteknologiaa. Paksu nippu papereita, iso asia, ja se liittyy monenlaiseen asiaan: se liittyy lääkealaan, Valviraan, biopankkeihin, Fimeaan. Fimean pääpaikan piti olla Kuopiossa, mutta se ei siellä ole.

Fimean vastuu tuntuu lisääntyvän. Ministeri juuri kertoi, että yhdeksän eri lakia on tässä käsitteillä, eli tämä on todella iso asia. Kävi ilmi, että Fimeaan tulee siis lisää työpaikkoja. Fimea tavallaan silloin kasvaa, kun sille tulee enemmän työpaikkoja. Milloin se Fimean pääpaikka siirtyy Kuopioon? Itäsuomalaisia tämä kovasti kiinnostaa.

**16.22 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! En ota kantaa tähän Fimean sijaintipaikkakeskusteluun, koska Fimean ohjausvalta ja -vastuu kuuluu ministeri Pekoselle.

Tässä tapauksessa on kysymys kuitenkin Valviran toimintaelimestä. Tältä osin näitä erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja näille tärkeille palveluille, joista tänään on puhe — eli siis terveysteknologian lupa-, ohjaus- ja valvontatehtäville — käsitellään mielestäni aika hyvällä tavalla sivulta 20 alkaen. Niitä samoja tuntemuksia oli, kun tässä jo edustaja Juvonenkin kyseli, mitkä olisivat ne oikeat toteuttamisvaihtoehdot, millä se potilasturvallisuus taataisiin. Niin kuin näette, yksistään en ole pystynyt näin montaa kymmentä sivua tuottamaan materiaaleja näin lyhyessä ajassa. Kyllä tässä on pitkään tätä asiaa pohdittu.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

On vain sanottava vähän samaan tapaan kuin tässä edustaja Lindén jo sanoi, että maailma on vain muuttunut. Maailma on muuttunut nyt siihen suuntaan, että yhä useammin tällä sektorilla tarvitaan tutkimusperusteista tietoa. Valvira on pikemminkin lupaviranomainen, kun ohjaus- ja valvontatehtävien ohella on sitten sitä ohjattavaa tehtävää. Tältä osin tässä korostuu nimenomaan tieteellinen tutkimus ja siihen liittyvät uudet tulevaisuuden haasteet tällä sektorilla. Pelkään pahoin, että tämä nykyinen hajautettu malli, josta tässä on kysymys, ei vastaa potilasturvallisuudeltaan sitä tasoa, mitä jatkossa vaadittaisiin. Maailma muuttuu niin kovasti.

Mielestäni esityksen keskeisissä ehdotuksissa on hyvin myöskin käyty läpi nimenomaan sitä, millä tavalla tänäkin päivänä aika keskeiset kriittiset tehtävät ovat hajautettuja. Muun muassa näistä keskeisistä ehdotuksista perusteluista löytyy sieltä sivulta 19, jossa otetaan kantaa kudoslain ja tutkimuslain alaisiin tehtäviin sekä biopankkeihin ja geeniteknikkaan liittyviin tehtäviin, jotka tässä tapauksessa nyt sitten keskitettäisiin samalla tavalla kuin terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden ohjaus- ja valvontatehtävät, koska tässä on kysymys vaativasta tehtäväalueesta, jonka resurssit ovat sijainneet kahdella konttorilla aikaisemmin. Tältä osin nämä jaetut resurssit ja jaetut tehtävät keskitetään nyt yhteen. Valiokunnalla on, niin kuin totesin, tässä asiassa tärkeä tehtävä. Saatte tätä asiaa nyt toteuttamisvaihtoehtojen osalta pohtia.

Olen Valviran kanssa käynyt tästä asiasta keskustelun. On todettava, että käydessäni Valvirassa konserniohjaustapaamisessa, hekin näkivät tässä hallituksen esityksessä parantamistoimeen viittaavan esityksen. Tältä osin annan tämän lakiesityksen nyt valiokuntaan tutkittavaksi. — Kiitos.

**16.25 Arja Juvonen ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille. Käsittely tulee todellakin olemaan varmasti hyvin laaja myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Laki liittyy myös biopankkeihin. Me olemme useampana eduskuntakautena käyneet täällä biopankkilakia ja biopankkeihin liittyviä asioita läpi. Biopankkiihan koostuu näytteistä ja erilaisista ihmisten tiedoista. Siellä voi olla biologisia näytteitä ja taustatietoa henkilöistä, ihmisistä, ja tietoturva on se, mikä on noussut aina näissä biopankkiasioihin liittyvissä keskusteluissa esille. Varmasti tämä tietoturvakin tulee nousemaan käsittelyssä vahvasti esille, vai miten näette? Onko tullut palautetta biopankkilakiin liittyen ja ylipäänsä näistä tilanteista? Onko siellä mahdollisesti jotakin korjattavaa? Onko siellä mahdollisesti riskejä? Millä tavalla esimerkiksi näihin riskiarvioihin tämä lakiesitys ottaa kantaa ja huolehditaan siitä, että ihmisten tietoturva säilyy?

On erittäin tärkeää, että meillä on biopankki, ja on erittäin tärkeää, että teemme tutkimuksen eteen kaikkemme ja ihmiset voivat luottaa siihen, että heidän näytteensä pysyvät siellä tietoturvan takana. Mutta nämä herättävät aina kysymyksiä ja miettimistä, ja se on tärkeä asia, että on luottamus myös siihen tietoturvaan.

Potilasturvallisuus on kyllä äärimmäisen tärkeä asia. Toivonkin, että koko eduskunta, hallitus ja oppositio yhdessä, teemme kaikkemme, että Suomessa potilasturvallisuus parane ja potilasvahingot vähenevät, koska se on kuin laittaisi rahaa pankkiin. Yksikin potilasvahinko on liikaa: se tuo kustannuksia valtiolle, se aiheuttaa suuria inhimillisiä kärsimyksiä, se aiheuttaa hoivakärsimystä sille ihmiselle, joka seuraa vieressä vahingon sattumista. Eli ollaan siinä mielessä samassa veneessä ja tehdään kaikkemme, että potilasvahingot vähenevät Suomessa.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

16.27 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti kommentoin, että edustaja Juvonenhan kiinnittää huomiota siihen, että kyllä näihin tulevaisuuden isoihin kysymyksiin olisi voinut nopeamminkin hakea myöskin lainsäädännöllisiä ratkaisuja, eikä se tälläkään kertaa helppoa ole. Meillä on valmistelu meneillään. Näimme viime kaudella, että näissä asioissa ei ole helppo tehdä sellaista lainsäädäntöä, joka osuu kohdalleen. Siltä osin pyrimme nyt tekemään mahdollisimman hyvin, ja perustuslakivaliokuntahan sen viimeisen sanan sitten loppuviimeksi tässä lain käsittelyssä antaa. Mutta vielä nämä asiat antavat odotuttaa itseään, eli ne eivät ole vielä valmistelusta valmiina tänne eduskuntaan käsiteltäväksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

**8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Itävallan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan Euroopan unioniin liittymisestä johtuvia muutoksia ja tarvittavia korvaavia mukautuksia koskevien, Amerikan Yhdysvaltojen, Argentiinan, Australian, Brasilian, Ecuadorin, Filippiinien, Hongkongin (Kiina), Intian, Japanin, Kanadan, Kiinan, Kolumbian, Korean tasavallan, Kuuban, Sveitsin, Taiwanin, Penghun, Kinmenin ja Matsun erillisen tullialueen (Kiinan Taipei) ja Uuden-Seelannin kanssa GATS-sopimuksen XXI artiklan perusteella tehtyjen sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta**

Hallituksen esitys HE 74/2019 vp

*Lähetekeskustelu*

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

**9. Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden poliisin hallinnonalan lakien muutoksenhakusäännösten muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 75/2019 vp

*Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

*Keskustelu*

16.29 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (esittelypuheenvuoro): Arvon puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi 15:tä poliisin hallinnonalan lakia siten, että niissä olevat viittaukset kumottuun hallintolainkäyttölakiin muutetaan viittauk-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

siksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin. Lisäksi laeissa olevien viittausten kirjoitustapaa päivitetään oikeusministeriön ohjeiden mukaisesti. Samalla poistetaan uuden yleislain kanssa tarpeeton päällekkäinen sääntely samoin kuin yleissäännöksestä poikkeava valituslupasääntely.

Arvoisa puhemies! Eduskunta hyväksyi 19.2.2019 lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa, joka kumoaa hallintolainkäyttölain 1.1.2020 lukien. Poliisin hallinnonalan erityislait sisältävät useita viittauksia kumottuun hallintolainkäyttölakiin, ja lisäksi niissä on menettelysäännöksiä, joita koskevat yleissäännökset ovat jatkossa uudessa hallintoasioiden oikeudenkäyntiä koskevassa yleislaissa. Tämän teknisluonteisen esityksen tavoitteena on saattaa poliisin hallinnonalan lainsäädännön muutoksenhakusäännökset vastaamaan yleislainsäädännössä tapahtuneita muutoksia, eli tämä hallituksen esitys poistaa lainsäädännöllisiä ristiriitoja ja selkeyttää muutoksenhakua niin muutosta hakeville kuin niitä käsittelevillekin henkilöille. Esityksellä ei ole vaikutuksia, jotka poikkeaisivat hallituksen esityksestä 29/18 laeiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi esitetyistä vaikutuksista. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Kiitoksia — ja sitten keskusteluun.

**16.31 Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä tästä esittelystä.

Halusin käyttää lyhyen puheenvuoron vain siitä, että oletettavasti meille tulee tänne täysistuntoon ja valiokuntiin lukuisia teknisesti analogisia lainsäädäntöjä, koska kun tämä hallinnonkäyttölaki muutettiin tällaiseksi hallinnonprosessilaiksi silloin ymmärtääkseni keväällä eduskunnassa, niin tällä on ollut erittäin paljon heijastusvaikutuksia. Tänään aamupäivällä käsitelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erästä lakia, jossa toki oli hie- man muistakin asioista kysymys, mutta keskeisen osan siitä muodosti juuri tämä kyseinen kohta.

Kiinnittäisin vain täällä täysistunnossa nyt siihen huomiota, että lainsäädäntöä toki voisi tehdä niinkin, että kun muutetaan tällainen laki, jolla on heijastusvaikutuksia kovin mo- neen lakiin, niin siinä samassa paketissa käsiteltäisiin nämä kaikki, niin että ne eivät sitten tulisi erillisinä. Toki kun ne tulevat erillisinä, niin täällä täysistunnossa on sitten aina mah- dollisuus vilkkaaseen substanssikeskusteluun niistä laeista ja niiden taustalla olevista asioista. — Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

### **10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n sekä eräi- den muiden lakien muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 39/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 8/2019 vp

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

### *Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 8/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vehviläinen.

### *Keskustelu*

**16.32 Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 8/2019 valtiopäiviltä sisältää valiokunnan kannanotot hallituksen esitykseen 39/2019 valtiopäiviltä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sairausvakuutuslakia, työttömyysturvalakia, lapsilisälakia, elatustukilakia ja toimeentulosta annettua lakia. Etuisuuksia korottavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alussa.

Useisiin eri etuisuuslakeihin tehtävillä muutoksilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta, painottamaan ensisijaisia etuuksia ja parantamaan lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden, toimeentuloa. Toimet sisältyvät pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus puuttuu määrätietoisesti köyhyys- ja syrjäytymisriskiin.

Valiokunta pitää ehdotettuja parannuksia ensisijaisiin etuuksiin tarpeellisina pienituloisten toimeentulon parantamiseksi ja toimeentulotuen tarpeen vähentämiseksi. Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista siirtää painopistettä viimesijaisesta toimeentulotuesta ensisijaisiin etuuksiin.

Sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja eli sairauspäivärahaa, vanhempainpäivärahaa ja erityishoitorahaa ehdotetaan korotettaviksi 20 eurolla kuukaudessa. Vähimmäismääräinen päiväraha nousee 716,50 euroon kuukaudessa. Korotus koskee myös vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa. Vähimmäismääräisten päivärahojen korotus lisää valtion menoja yhteensä 4,4 miljoonalla eurolla.

Myös työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea ehdotetaan korotettaviksi 20 eurolla eli 716,60 euroon kuukaudessa. Peruspäivärahan määrä muodostaa ansiopäivärahan perusosan, joten peruspäivärahan korottaminen nostaa myös ansiopäivärahaa ja vuorotteluvapaakorvausta. Esityksen mukaan arviolta 80 prosentilla ansiopäivärahan saajista etuus nousee 11 eurolla kuukaudessa ja noin 20 prosentilla 33,10 eurolla kuukaudessa. Työttömyysturvan korotus lisää valtion menoja perusturvan etuusmenojen osalta arviolta 48 miljoonalla eurolla ja ansioturvan osalta 15 miljoonalla eurolla. Työmarkkinatuen korotus lisää kuntien menoja arviolta 9,6 miljoonaa euroa. Lisäksi Työllisyysrahaston menojen arvioidaan nousevan 3,6 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvan peruspäivärahan ja sen myötä ansiopäivärahan korotuksella voi olla negatiivisia työllisyysvaikutuksia. Valiokunta korostaa, että esityksen pääasiallisena tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta painottamalla ensisijaisen etuusjärjestelmän merkitystä etuuden saajien toimeentulossa. Etuusmuutoksella voi olla niin negatiivisia kuin myönteisiäkin työllisyysvaikutuksia. Valiokunta katsoo, että etuuskorotusten työllisyysvaikutukset olisi syytä pyrkiä arvioimaan nyt esitettyä tarkemmin, vaikka nyt esitettyjen korotusten vaikutukset työllisyyteen ovat todennäköisesti vähäisiä.



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Päivärahaetuuksien korotukset vähentävät viimesijaisen toimeentulotuen tarvetta. Toimeentulotukimenojen arvioidaan alenevan noin 6,4 miljoonaa euroa. Toimeentulotukiriippuvuuden vähentyminen voi osaltaan kannustaa työn vastaanottamiseen. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että etuuskorotukset voivat vähentää myös yleisen asumistuen määrää. Esityksen mukaan ehdotukset vähentävät yleisen asumistuen määrää 6,72 euroa korotettua etuutta saavaa henkilöä kohden niissä ruokakunnissa, joiden tulot ylittävät täyteen asumistukeen oikeuttavan tulorajan. Valiokunta pitää myönteisenä, että henkilöillä, joiden tulot jäävät alle täyteen tukeen oikeuttavan tulorajan, kuten yksin asuvilla, täyttä työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa saavilla, korotus ei vaikuta asumistuen määrään.

Sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismäärisiä päivärahoja on korotettu viimeksi vuoden 2018 alusta 616 euroon kuukaudessa ja vuoden 2019 alusta työmarkkinatuen tasolle 696,50 euroon kuukaudessa. Työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea on viimeksi korotettu 100 euron suuruisella tasokorotuksella vuoden 2012 alusta lukien. Vuosina 2015—2019 perusturvaan ei kuitenkaan ole tehty indeksikorotuksia, mikä on pienentänyt erityisesti työttömän perusturvan tasoa. Nyt ehdotetut korotukset kompensoivat osittain indeksijäädysten ja leikkausten vaikutusta.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella sairausvakuutuslain mukaiset vähimmäispäivärahat ja työttömyysturvan perusturva eivät kuitenkaan nyt ehdotettujen korotusten jälkeenkään välttämättä takaa kohtuulliseksi katsottua vähimmäiskulutusta. Valiokunta pitää välttämättömänä, että perusturvaetuuksien ja etuuksiin kytkeytyvien palvelujen kehittämistä ja toimeentulotukiriippuvuuden vähentämistä jatketaan sosiaaliturvan uudistamisen yhteydessä. Perusturvan tarkoituksena on mahdollistaa kaikille riittävä toimeentulo ja elintaso.

Lapsiperheiden aseman parantamiseksi esityksessä ehdotetaan korotettavaksi monilapsisten perheiden lapsilisiä 10 eurolla kuukaudessa neljännestä lapsesta alkaen, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta 10 eurolla kuukaudessa ja elatustukea 7 eurolla kuukaudessa. Samalla yksinhuoltajan toimeentulotuen perusosaa korotetaan niin, että lapsilisän yksinhuoltajakorotuksesta hyötyvät myös toimeentulotuen varassa olevat perheet. Muiden kuin yksinhuoltajien kohdalla lapsilisien ja elatustuen korotukset vähentävät maksettavan toimeentulotuen määrää. Lapsilisien korotusten arvioidaan lisäävän valtion menoja 26,5 miljoonalla eurolla ja perusosan toimeentulotukimenoja 1,5 miljoonalla eurolla. Elatustuen korottaminen lisää valtion menoja 9 miljoonalla eurolla ja vähentää toimeentulotukimenoja 0,7 miljoonalla eurolla.

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet sekä pienten, alle 3-vuotiaiden, lasten perheet kohtaavat toimeentulovaikeuksia muita useammin. Valiokunta pitää hyvänä, että lapsilisän korotukset kohdistetaan kaikista suurimmassa köyhyysriskissä oleville yksinhuoltajaperheille ja monilapsisille perheille. Myös elatustuen korottamisella on pieni eriarvoisuutta ja tuloeroja vähentävä vaikutus erityisesti yksinhuoltajaperheelle ja niissä eläville lapsille. Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen nostaminen 20 eurolla nostaa myös vähimmäismäärisiä vanhempainpäivärahoja ja erityishoitorahaa, mikä parantaa kaikkien pienituloisten lapsiperheiden asemaa ja vähentää toimeentulotuen tarvetta.

Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kaikkien lapsiperheiden tulonsiirtojen arvo on heikentynyt 1990-luvulta lähtien ja että lapsilisien reaalitaso on noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Lapsilisien indeksisuojan puuttumisen vuoksi lapsili-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

sien taso jää jälkeen kustannustason kehityksestä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että toimia pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon parantamiseksi ja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi jatketaan.

Valiokunnan mietintöön sisältyy vastalause.

**16.41 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti useisiin eri etuuslajeihin muutoksia, joilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta, painottamaan ensisijaisia etuuksia ja parantamaan lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden toimeentuloa. Näillä esityksillä hallitus puuttuu lupaustensa mukaisesti määrätietoisesti köyhyys- ja syrjäytymisriskiin. Hallitus huolehtii kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Huomioon otetaan entistä paremmin huono-osaisuuden riskitekijät ja huono-osaisuuden ylisukupolvisuus.

Sosiaali- ja terveystoimi valtiokunta pitää ehdotettuja parannuksia ensisijaisiin etuuksiin tarpeellisina pienituloisten toimeentulon parantamiseksi ja toimeentulotuen tarpeen vähentämiseksi. Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista siirtää painopistettä viimesijaisesta toimeentulotuesta ensisijaisiin etuuksiin.

Sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja on viimeksi korotettu vuoden 2018 alusta 616 euroon kuukaudessa ja vuoden 2019 alussa työmarkkinatuen tasolla 696,50 euroon kuukaudessa. Työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea on viimeksi korotettu 100 euron suuruisella tasokorotuksella vuoden 2012 alusta lukien. Vuosina 2015–2019 perusturvaan ei kuitenkaan ole tehty indeksikorotuksia, mikä on pienentänyt erityisesti työttömän perusturvan tasoa. Nyt ehdotetut korotukset kompensoivat osittain indeksijäädystysten ja -leikkausten vaikutusta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet sekä pienten, alle 3-vuotiaiden, lasten perheet kohtaavat toimeentulovaikeuksia muita useammin. Sosiaali- ja terveystoimi valtiokunta pitää hyvänä, että lapsilisien korotukset kohdistetaan kaikista suurimmassa köyhyysriskissä oleville yksinhuoltajaperheille ja monilapsisille perheille. Myös elatustuen korottamisella on pieni eriarvoisuutta ja tuloeroja vähentävä vaikutus erityisesti yksinhuoltajaperheillä ja niissä elävillä lapsilla. Sairausvakuutuslain mukaisten päivärahojen nostaminen 20 eurolla nostaa myös vähimmäismäärisiä vanhempainpäivärahoja ja erityishoitorahaa, mikä parantaa kaikkien pienituloisten lapsiperheiden asemaa ja vähentää toimeentulotuen tarvetta.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveystoimi valtiokunta kiinnitti mietinnössään huomiota myös siihen, että kaikkien lapsiperheiden tulonsiirtojen reaaliarvo on heikennyt 1990-luvulta lähtien ja että lapsilisien reaalitaso on noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Lapsilisien indeksisuojan puuttumisen vuoksi lapsilisien taso jää jälkeen kustannustason kehityksestä. Valiokunta piti välttämättömänä, että toimia pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon parantamiseksi ja lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi jatketaan myös jatkossa.

**16.45 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Hallituksen esityksessä on kannatettavia asioita, mutta siellä on myös seikkoja, joihin me perussuomalaiset olemme esittäneet vastalauseen.

Hallituksen esitys korottaa lapsilisiä kolmannelta ja neljännestä lapsesta lähtien. Perussuomalaisten mielestä korotuksen olisi tullut olla ensimmäisestä lapsesta lähtien, ja tässä

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

meidän vastalauseessamme on mukana myös pykälämuutosesitys, jolla me esitämme, että lapsilisä korottuisi ensimmäisestä lapsesta alkaen, ja myös lausuma, jonka esittelen jo tässä mutta toki myös myöhemmin. Perussuomalaisten jättämään vastalauseeseen sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa on yhtynyt myös kokoomus, kokoomuksen sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaryhmä.

Perussuomalaiset kantavat huolta syntyvyyden laskusta sekä lapsiperheiden köyhyydestä Suomessa. Lapsiperheiden asema on heikentynyt merkittävästi 1990-lukuun verrattuna, ja THL:n tutkimuksen mukaan köyhyysaste on kolminkertaistunut vuodesta 1995 vuoteen 2007, minkä jälkeen se on pysynyt noin 10 prosentin tasolla koko 2010-luvun. Vuonna 2014 köyhiä lapsiperheitä oli 63 400 ja niissä eli 126 000 lasta. THL:n mukaan pikkulapsiperheiden köyhyys on vaarallista, sillä se heijastuu kaikkein useimmin vielä aikuisiäälläkin. Köyhyys periytyy. Siksi on huolestuttavaa, että köyhyys on nyt kasvanut juuri pienten lasten perheissä. Yhteiskunnan tuki lapsiperheille ei noussut kasvun vuosina, mutta lamavuosina 1990-luvun alussa ja 2010-luvulla lapsiperheiltä on leikattu. Verovuosina 2015–2017 voimassa olleen ansiotuloverotuksen lapsivähennyksen voimassaoloa ei jatkettu vuodesta 2018 eteenpäin, mutta myöskään lapsilisiin ei tehty vastaavaa korotusta. Perussuomalaiset katsovat, että lapsivähennys tulisi palauttaa ansiotuloverotukseen. Lapsilisien kohdalla olisi perusteltua ja oikeudenmukaista, että lapsilisen korottamiseen talousarviossa varattu 6 miljoonaa euroa kohdennettaisiin siten, että sillä korotettaisiin ensimmäisen lapsen lapsilisää. Siten se kohdistuisi kaikille lapsiperheille.

Perussuomalaisten mielestä on tärkeää antaa yhteiskunnassa sellainen signaali, että lapsia kannattaa tehdä tähän Suomenmaahan ja että yhteiskunta tukee lapsiperheitä jo ensimmäisen lapsen syntymästä lähtien — ja antaa kaikille lapsiperheille se korotus. No, nyt hallitus sen sijaan on korottamassa lapsilisiä ainoastaan sellaisille monilapsisille perheille, joilla on vähintään neljä lasta. Perussuomalaiset korostavat sitä, että kaikki lapsiperheet ovat toki yhtä tärkeitä, mutta me haluamme lähettää sen signaalin, että ensimmäisestä lapsesta lähtien lapsilisä nousisi.

Erityisesti ensimmäisen lapsen hankintaan tulisi lisätä yhteiskunnan tukea. Tulee antaa todellakin se signaali, että yhteiskunta kannustaa perheen perustamiseen ja turvaa kaikkien lapsiperheiden toimeentulon. Haluamme kannustimena korottaa ensimmäisen lapsen lapsilisää nykyisestä tuntuvasti, eikä hallituksen lapsilisen korottamiseen varaama 6 miljoonaa euroa riitä alkuunkaan. Kysymys on rahasta, mutta 6 miljoonaa euroa ei riitä. Perussuomalaiset esittävätkin lausumaa siitä, että hallituksen tulisi selvittää lapsilisään tuntuva korotus jo ensimmäisestä lapsesta alkaen. Valitettavasti hallitus ei kannattanut tätä meidän esitystämme, mutta esitystä kannattivat sen sijaan kokoomus ja perussuomalaiset tässä vastalauseessaan.

Lisäksi me esitämme pykälämuutosta, joka kuuluu siten, että lapsilisä on lasta kohden 95,82 euroa kalenterikuukaudessa, ja tässä on huomioituna se pieni korotus, joka on siis yhteensä se 6 miljoonaa euroa kaiken kaikkiaan — mikä ei kuitenkaan alkuunkaan riitä, me tarvitsemme tuntuvampia korotuksia. Mutta tämä on hyvä alkua, ja toivoisin kyllä, että hallitus tekisi töitä sen eteen, että selvittäisi myös sen, että korotus olisi mahdollinen jo ensimmäisestä lapsesta alkaen. — Kiitos.

**16.50 Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvo-  
sen puheenvuorossa oli monia hyviä elementtejä. Sen verran ehkä täsmennän, kun saimme  
sinne sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan, jossa molemmat olemme, myös sosiaali- ja terveystie-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

ministeriöstä selvityksen, mitä maksaisivat nämä laajennukset tämän lapsilisän osalta, että jos laitettaisiin 10 euron lisäys heti ensimmäisestä lapsesta lähtien, niin se tekisi 65 miljoonaa euroa lisää, ja sitten jos laitettaisiin 10 euron korotus kaikista lapsista, jotka saavat lapsilisää, lähes miljoona lasta, niin se olisi 120 miljoonaa euroa lisää. Haluankin kysyä edustaja Juvoselta: onko teillä teidän vaihtoehtobudjetissanne tämä esitetty 65 miljoonaa euroa tähän esitykseen 10 euron korotuksesta ensimmäisestä lapsesta lähtien?

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja edustaja Juvonen. Sen jälkeen puhujalistaan.

**16.50 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos valio-kunnan puheenjohtajalle hyvästä kysymyksestä. Perussuomalaiset esittävät, että selvitetään toimia, jotta voidaan tehdä korotus jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Me ymmärrämme toki sen, että 10 euron korotus on paljon ja se on rajattu tällä hetkellä siihen kolmanteen ja neljanteen lapseen ja että tällaisia korotuksia ei varmasti ole heti mahdollista tehdä. Se on iso korotus, totta kai, mutta se signaali ja se yhdenvertaistaminen lapsiperheiden välillä on tärkeä. Eli kyllä me perussuomalaiset näemme, että yhteiskunnassa on tehtävä toimia sen eteen, että ihmiset uskaltavat tehdä lapsia ja lapsiperheet pärjäävät, ja se signaali, mikä annetaan tällä hallituksen esityksellä, että tuetaan vain kolmansia ja neljänsiä lasten lapsiperheitä ja siitä eteenpäin, on meidän mielestämme sellainen, että siihen tulee kiinnittää huomiota. Ja kun täällä puhutaan erityisesti siitä, että syntyvyys laskee, niin näkisimme, että on tärkeää, että sen eteen myös toimitaan, ja se on tämä signaali, jonka haluamme antaa.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja puhujalistaan.

**16.52 Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Lapsilisät ovat perheille erittäin tärkeitä asioita, erittäin merkittäviä. Tästä varmasti olemme me kaikki sosiaali- ja terveysvaliokunnassa täysin yhtä mieltä.

Perussuomalaiset pitävät tärkeinä kaikkia lapsiperheitä, ja katsomme, että olisi hyvä, jos korotettaisiin ensimmäisen lapsen lapsilisää. Nythän hallitus esittää, että korotetaan neljännestä lapsesta alkaen lapsilisää. Jos se korotus tehtäisiin jo ensimmäisestä, se koskisi kaikkia lapsiperheitä. Se olisi tasapuolisempi ja koskettaisi kaikkia lapsiperheitä. On merkittävää tukea perheitä, turvata perheiden toimeentuloa. Olisi siis perusteltua, että selvittäisimme, miten korottaminen olisi mahdollista kaikille lapsiperheille. Tästä on jätetty vastalause, johon myös kokoomus on yhtynyt.

Kannatan edustaja Juvosen tekemää vastalauseita, pykälämuutosesitystä ja lausumaehdotusta.

**16.53 Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sairausvakuutuslakia, työttömyysturvalakia, lapsilisälakia, elatustukilakia ja toimeentulotuesta annettua lakia.

Sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismäärisiä päivärahaetuuksia korotettaisiin. Korotus koskisi vähimmäismääräisenä maksettavaa sairaus- ja vanhempainpäivärahaa sekä erityishoitorahaa. Korotus koskisi myös vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa. Myös työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan määrää korotettaisiin, mikä koskee myös peruspäivärahan kanssa samansuuruista työmarkkinatukea. Lapsiperheiden aseman paran-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tamiseksi, kuten tässä useassa keskustelussa jo kävi ilmi, esitetään korotettavaksi monilapsisten perheiden lapsilisiä neljännestä lapsesta alkaen. Myös lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja elatustukea korotettaisiin. Toimeentulotuesta annettua lakia muutettaisiin niin, että lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen 10 euron suuruudesta korotuksesta hyötyisivät myös toimeentulotukea saavat perheet.

Arvoisa puhemies! Yksi yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä on huolehtia lapsista ja nuorista mutta myös heikoimmassa asemassa olevista. Näillä muutoksilla tukea ja huolenpitoa saataisiin kohdennettua sitä eniten tarvitseville perheille sekä pyritään vähentämään eriarvoisuutta. Näin voidaan kohdentaa toimia myös köyhyys- ja syrjäytymisriskin torjumiseen.

**16.55 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen lakiesityksessä ehdotetaan useisiin eri etuuslakeihin muutoksia, joilla pyritään vähentämään eriarvoisuutta, parantamaan lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden, toimeentuloa. Nämä ovat kannatettavia asioita.

Hallituksen esityksessä sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja eli sairauspäivärahaa, vanhempainrahaa ja erityishoitorahaa korotettaisiin 20 eurolla kuukaudessa, ja korotus koskisi myös vähimmäismääräistä kuntoutusrahaa ja myös työttömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa, ja työmarkkinatukea ehdotetaan korotettavaksi 20 eurolla kuukaudessa.

On huomattavaa, että hallituksen esityksen mukaan työttömyysturvan peruspäivärahan ja sen myötä ansiopäivärahan korotuksella voi olla negatiivisia työllisyysvaikutuksia, ja sen takia tilannetta onkin tarpeen seurata jatkossa. Korotukset ovat kuitenkin sen verran pieniä, että voisi olettaa, ettei niillä mitään merkittäviä vaikutuksia olisi. Päivärahaetuuksien korotukset voivat kuitenkin vähentää viimesijaisen toimeentulotuen tarvetta.

Lapsiperheitä koskevat muutokset ovat tervetulleita. Esityksessä lapsilisän yksinhuoltajakorotusta nostetaan 10 eurolla. Se ei ole paljon, mutta yksinhuoltajille pienikin on tarpeen, ja yksinhuoltajat ovat kuitenkin selkeässä riskissä köyhyyden suhteen ja myöskin lasten syrjäytymisen suhteen. Elatustukea nostetaan 7 eurolla kuukaudessa ja lisäksi monilapsisten perheiden lapsilisiä 10 eurolla kuukaudessa.

Nythän hallituksen esityksen perusteluissa jo mainitaan, että yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet sekä pienten, alle 3-vuotiaiden, lasten perheet kohtaavat toimeentulovaikeuksia muita useammin. Hallitus on päättänyt kohdentaa lapsilisän korotuksen vasta neljännestä lapsesta alkaen, ja kokoomus olisi kuitenkin sitä mieltä, että kannattaisi kohdentaa jo ensimmäiselle lapselle, koska ensimmäisen lapsen kohdalla hankinnat ovat usein suurimmat ja myöskin menot sitä kautta suurimmat, ja saataisiin samalla signaali, että lapsia me haluamme, meidän yhteiskuntaamme lapset ovat tervetulleita, ja voitaisiin tukea niitä nuoria perheitä. Täällähän nimenomaan mainittiin, että alle 3-vuotiaiden lasten perheet ovat selkeässä riskiryhmässä.

Lapsilisät ovat myöskin jääneet jälkeen, eli tulonsiirtojen reaaliarvo on heikentynyt 1990-luvulta lähtien, ja lapsilisien reaalitaso on noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Ja kun tiedetään esimerkiksi pääkaupunkiseudulla asumiskulujen nousu ja yleisen hintatason nousu ja erilaiset harrastusmaksut, niin lapsilisät ovat jääneet jälkeen ja lapsiperheiden tilanne on tullut haasteellisemmaksi. Ja sen takia tässä, vaikka kysymys on suhteellisen pienestä korotuksesta, yhdymme perussuomalaisten esittämään vastalauseeseen, että lapsilisä neljännestä lapsesta kohdistettaisiin kuitenkin jo ensimmäiseen lapseen. Sil-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

loinhan se kohdistuu myös niille perheille, joilla on useampi lapsi. Me haluaisimme kannustaa kuitenkin lasten hankintaan ja huomioida myöskin sen, että ne tarpeet tulevat ensimmäisestä lapsesta lähtien, on kuitenkin hankittava erilaiset tarvikkeet ja muut. Kysymys on tietenkin rahasta, mutta kysymys on myös arvoista: kuinka paljon olemme valmiita lapsiin panostamaan ja lapsiperheiden palveluihin. Syntyvyyttä ei saada nousuun, elleimme me oikeasti näytä myöskin konkreettisesti, millä tavalla lapset ovat tänne tervetulleita. Raha ei sitä tietenkään ratkaise, mutta se on tärkeä tuki ja myöskin apu silloin, kun lapsia saadaan. Tiedämme kuitenkin, että lapsi tuo mukanaan myöskin menoja rakkauden lisäksi.

**17.01 Anu Vehviläinen kesk:** Arvoisa puhemies! Ensin asiasta, johon viittasin jo tuossa esittelypuheenvuorossa: myös tässä hallituksen esityksessä nostetaan työttömän perusturvaa eli työmarkkinatukea ja sitten työttömän peruspäivärahaa 20 eurolla kuukaudessa. Todellakin on niin, että kun me teemme perusturvaan korotuksen, niin se samalla juridisesta kytköksestä johtuen nostaa myös ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan tasoja. Ja kuten toin esille, 80 prosentilla ansiosidonnaisen saajista tämä korotus on 11 euroa kuukaudessa, mutta 20 prosentilla se on 33 euroa ja risat kuukaudessa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL kiinnitti omassa lausunnossaan valiokunnassa huomiota tähän kytkökseen ja sanoi, että perusturvan laajojen tasokorotusten tekeminen on osittain myös tästä syystä hankalaa, koska se heti nostaa myös ansiosidonnaisen osuutta. Itse ajattelisin, että tätä asiaa olisi hyvä tarkastella siellä sosiaaliturvan uudistamisen parlamentaarisessa työryhmässä. En ajattele, että se kytkös pitäisi kokonaan poistaa. Ymmärrän, että on niin, että työntekijä, joka kuuluu johonkin kassaan, aina omalta osaltaan on maksamassa vakuutusmaksuja, mutta tämä ero, mikä tässä tulee, on aika iso.

Arvoisa puhemies! Itse asiassa tulin tänne korokkeelle puhumaan lapsilisän nostosta. On juuri niin, kuten täällä on jo useampaan kertaan todettu, että tämä lapsilisän 10 euron korotus koskee nimenomaan monilapsisia perheitä neljänneestä lapsesta alkaen ja sitten myös yksinhuoltajavanhempaa — eli tämä on kyllä perusteltua sosiaali- ja terveysministeriönkin näkökulmasta siinä mielessä, että kaikista heikoimmassa asemassa ovat monilapsiset perheet ja yksinhuoltajaperheet. Itse jaan tämän näkemyksen, että jos rahaa rajataan, niin sitä kohdennetaan sinne, missä sille on eniten tarvetta.

Mutta toistan todellakin sen, mitä tässä debatissakin jo tuli esille: jos olisimme tehneet tämän 10 euron lisäyksen heti ensimmäisestä lapsesta maksettavaan lapsilisään, niin se olisi merkinnyt 65 miljoonaa euroa lisää kustannuksia, ja jos olisi tehty korotus jokaiseen lapsilisään, niin se olisi 120 miljoonaa euroa. Puhutaan jo aika isoista summista. Siksi haluan kokoomuksenkin osalta kysyä, kun yhdyitte tähän perussuomalaisten vastalauseeseen, onko teidän vaihtoehtobudjetissanne varattu rahoitus näihin laajennuksiin lapsilisän osalta.

Mutta sitten, arvoisa puhemies, itse ajattelen samalla tavalla, että lapsilisäjärjestelmän kehittäminen kokonaisuudessaan on kyllä tarpeellista, joten siinä jaan opposition huolen. Meidän pitäisi löytää keinoja, joilla kehitetään tätä koko itse järjestelmää ja myös rahoitusta: mistä niitä kestäviä keinoja kaiken kaikkiaan löytyisi. Itse olen ajatellut seuraavaa, josta nyt teen tavallaan niin kuin esityksen harkittavaksi, kun nyt on tosiasia, että meillä syntyvyys on pienentynyt ja paljon vähemmän syntyy lapsia. Jos katsotaan ihan viimeisiä vuosia, vuodesta 2017 vuoteen 2018, lapsia syntyi 2 700 vähemmän. Tämän vuoden ennuste myös on, että lapsia syntyy vähän yli 2 000 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Itse ajattelen, että voisi olla hyvä yhteinen näkemys, että me käyttäisimmekin täältä lapsilisämomentilta — jossa on tällä hetkellä 1,37 miljardia euroa lapsilisiin varattua rahaa — tätä niin

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

sanottua ikäluokkien pientymisestä johtuvaa rahoitusta lapsilisäjärjestelmän kehittämiseen kokonaisuudessaan. Itse asiassa meillä on täällä tällä hetkellä käsittelyssä valtion neljäs lisätalousarvio. Siellä on esitys, jossa tältä momentilta vähennetään 13 miljoonaa euroa — varmastikin juuri siitä syystä, että lapsilisän tarve on tälle vuodelle ennakoitua vähemmän. Minun logiikkani kulkee niin, että jos me pystymme vähentämään, niin me pystyisimme samalla tavalla sieltä myös lisäämään rahoitusta lyhentämättömänä itse lapsilisäjärjestelmään.

Katsoin vähän tämmöisenä sormiharjoitteluna, mitä tämä voisi tarkoittaa. Täsmällisesti ottaen lapsilisä on se noin 95 euroa ensimmäisestä lapsesta ja sitten aina suurin piirtein sinne 170 euroon asti, mitä se koko välitys on. Jos laskettaisiin vaikka niin, että lapsilisä on 100 euroa kuukaudessa ja jos syntyisi 3 000 lasta vähemmän, se tarkoittaisi 3,6 miljoonaa euroa vuositasolla. Kun lapsilisää maksetaan siihen saakka, kun lapsi täyttää 17 vuotta, niin voisi arvioida, että koko lapsilisäkaaren aikana säästö olisi kaiken kaikkiaan tämän 3 000 vähenemän osalta noin 60 miljoonaa euroa. Eli puhutaan aika merkittävistä summista kaiken kaikkiaan. Itse asiassa tilastot, Kelan tilastotkin, kertovat, että meillä viime vuonna maksettiin lapsilisää ensimmäistä kertaa alle miljoonasta lapsesta. Tämä on ensimmäinen kerta, kun Suomessa menttiin alle miljoonan tässä lapsilisäasiassa. Toisaalta tilastot kertovat myös sen, että eniten lapsilisää maksetaan yhden lapsen perheisiin, koskaan aikaisemmin ei ole ollut niin paljon yhden lapsen perheitä lapsilisän saajina.

Täällä meidän mietinnössämme tuli esille, että lapsilisien reaalitaso on nyt noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Tämä herättää väistämättä kysymyksen lapsilisän indeksisidonnaisuudesta, mitä varmaan moni muukin ajattelee. Itse ajattelen sillä tavalla, että jos me lähdemme yhdessä kehittämään tätä lapsilisäjärjestelmää paremmin lapsiperheitä tukevaksi, niin tämä indeksikysymys tulisi tässä kohtaa yhdessä myös arvioida. [Kimmo Kiljunen: Mutta ei taitettua indeksiä sinne!]

**17.08 Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Syntyvyyden lasku ja lapsiperheköyhyys ovat asioita, joista pitää olla huolissaan. Kaikki lapsiperheet ovat tärkeitä, ja tästä syystä olisi tärkeää tukea perheitä paremmin jo ensimmäisestä lapsesta lähtien, ja juuri siihen pitäisi lisätä yhteiskunnan tukea. Meidän tulee antaa sellainen signaali, että yhteiskunta kannustaa perheen perustamiseen ja turvaa kaikkien lapsiperheiden toimeentulon. Perussuomalaiset haluaisivat kannustimena korottaa jo ensimmäisen lapsen lapsilisää tuntuvasti nykyisestä. Hallituksen lapsilisään varaama 6 miljoonaa euroa ei riitä kunnolliseen vaikuttavuuteen. Mitäpä jos hallitus peruisi puoluetukien täysin turhan 6 miljoonan korotuksen ja siirtäisi sen vaikkapa juuri lapsilisiin? Näin rahat käytettäisiin järkevästi. Eli tässä oli yksi malli, mistä voi sitä rahaa jo ottaa. — Kiitos.

**17.10 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunta keskustelelee tällä viikolla lapsiystävällisen Suomen rakentamisesta, ja tämä hallituksen esitys on jo pieni vastaus siihen.

Keskustan tavoitteena on, että erityisesti lapsiperheköyhyyttä saadaan vähennettyä. Tehtävät etuuskorotukset kohdistuvat pääosin heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. On toki syytä muistaa, että vähimmäistasoisia päivärahoja nostettiin viime vaalikaudella ja nekin vaikuttivat osaltaan perheiden tilanteisiin, mutta aivan kuten edustaja Laiho täällä sanoi, lapsi tuo mukanaan niin rakkautta kuin menoja. Eri puolilla Suomea asuu monta yksinhuoltajaperhettä ja monilapsista perhettä köyhyysrajan alapuolella, ja lapsilisien reaali-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

arvo on laskenut 30 prosenttia 90-luvulta. Tässä esityksessä korotetaan siis monilapsisten perheitten lapsilisä ja yksinhuoltajakorotusta. Nämä korotukset sovittiin hallitusneuvotteiluissa kohdistettavan nimenomaan näihin perheisiin, koska tutkimusten mukaan köyhyysriski on näissä perheissä suurin, eli jaettavissa oleva raha kohdistettiin sinne, missä sitä eniten tarvittiin.

Olen samaa mieltä täällä monen edustajan kanssa siitä, että pitemmällä juoksulla on hyvä tarkastella lapsilisäjärjestelmää kokonaisuutena ja korottaa laajemmin ja kattavammin kaikkien lapsien lapsilisää. Lapsilisä on kaikkein tehokkain tapa tukea lapsiperheitä taloudellisesti, ja siksi juuri se on se oikea väline. Edustaja Vehviläinen nosti hienon ehdotuksen siitä, että lasten vähetessä säästyvä summa käytettäisiin nimenomaan lapsilisäjärjestelmän kehittämiseen, ja kannatan tätä ehdotusta lämpimästi.

Toki voimme tukea lapsiperheitä monella tavalla. Tarvitaan myös konkreettista apua koteihin ja joustoja työelämään. On tärkeää, että teemme kaikkemme, että lapsiperheet — kaikenlaiset lapsiperheet — voivat hyvin.

**17.13 Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! On totta kai aina kannatettavaa, kun lapsiperheiden etuuksia korotetaan. Se on lähtökohtaisesti selvää. Tällä nykyisellä syntyvyydellä Suomessa me tarvitsemme ne kaikki lapset, suomivauvat, jotka tänne voidaan saada. Jos kysymys on se, onko 65 tai 120 miljoonaa iso vai pieni raha tämän tavoitteen edistämiseen, niin jos sellaisella rahalla tämän maan syntyvyysongelmat saataisiin ratkaistua, niin olisi kannattanut panostaa siihen jo viime vuonna.

Kannatan lämpimästi edustaja Juvosen tekemiä muutosehdotuksia, joissa keskeinen sisältö on se, että rahaa panostettaisiin erityisesti ensimmäisen lapsen hankkimisen tukemiseen, koska yleensä suurin kynnys perheen perustamiseen on sen ensimmäisen lapsen hankinta. Se on se kohta, johon yhteiskunnan pitäisi kehittää jonkinlainen sisäänheittotuote, tarjous, josta ei voi kieltäytyä.

Vakavastikin puhuen perheen perustaminen on iso päätös ja monen asian summa. Siinä on yhdistettävä olosuhteita sekä asennetta. Yhteiskunta voi auttaa omalta osaltaan molemmissa, rahalla ehkä konkreettisemmin, mutta työllisyys ja asumisen, elämisen ja liikkumisen hinta tietysti sen taloudellisen tilanteen kokonaisuudessaan lopulta ratkaisevat. Asenteesta kuitenkin kaikki lopulta lähtee. Meidän pitäisi torjua itsekkyyttä ja ilmastoahdistus. Tästä aiheesta varmaan keskustellaan lisää keskustelussa perheystävällisestä Suomesta.

**17.14 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden taloudellinen toimeentulo on erittäin tärkeää, ja erityisen tärkeää se on näissä nykyisissä ennätysalhaisen syntyvyyden oloissa. Tämä käsittelyssä oleva hallituksen esitys lapsilisien tasokorotuksiksi on hyvä toimenpide, mutta valitettavasti tämä esitys kohdistuisi siis vain vähintään nelilapsisiin perheisiin.

Perussuomalaiset pitävät olennaisena tärkeänä asiana, että lapsilisien korotukset kohdistuisivat kaikkiin perheisiin, siis myös yksi-, kaksi- ja kolmilapsisiin perheisiin. Tästä syystä edustajamme valiokunnassa ovatkin tehneet tämän muutosehdotuksen. Se ei kuitenkaan saanut valiokunnassa taakseen riittävää tukea, mutta toivottavasti lähestyvässä täysistuntoäänestyksessä se saa taakseen enemmistön.

Arvoisa puhemies! Lapsiperheiden taloustilannetta parantaakseen hallituksen tulisi ottaa toimenpidelistalleen myös vuosina 2015—2017 voimassa olleen tuloverotuksen lapsivähennyksen palauttaminen. Sipilän hallitus kuitenkin päätti syksyllä 2017 poistaa tämän



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

hyvin toimineen verovähennyksen perussuomalaisten tuolloin tekemästä vastaesityksestä huolimatta.

Me olemme esittäneet johdonmukaisesti tämänkin jälkeen vaihtoehtobudjeteissamme, että eduskunta palauttaisi lakiin tuloverotuksen lapsivähennyksen. Se toisi merkittävää verohyötyä kaikille tietyn tulorajan alle jääville lapsiperheille. Parhaimmillaan nettohyöty voisi olla vuodessa jopa 400 euroa pieni- tai keskituloiselle perheelle. Tämä lapsivähennyksen palauttaminen kuuluu myös tänä vuonna meidän vaihtoehtobudjettiimme.

**17.16 Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Vehviläinen käytti hetki sitten erinomaisen puheenvuoron, ja itselläni on hieman samoja asioita tässä, mutta näin tärkeässä asiassa se ei varmasti ole pahitteeksi.

Se, että suullisessa puheenvuorossa esittelee lukuja, ei tietenkään ole koskaan helppoa kuuntelijoille, mutta haluan nyt todeta seuraavaa: Vuonna 2017 Kansaneläkelaitoksen vuosikirjan mukaan Suomessa maksettiin lapsilisistä 1,366 miljardia, siis 1 366 miljoonaa euroa. Keskimäärin lasta kohti se oli 112,85 euroa, ja reaaliarvo vuonna 2000 vastaavasti oli 136,58 euroa, joten alennusta vuodesta 2000 on ollut 17,4 prosenttia. Täällä on tuotu esille myös pidemmän aikavälin 30 prosentin alentuminen. Vuonna 2017 lapsilisiin oikeutettavia lapsia oli 1 003 635, ja kuten edustaja Vehviläinen totesi, viime vuoden tilastot kertovat, että ollaan menty ensimmäisen kerran nyt alle miljoonan. Näistä lapsista 166 000 eli 16,6 prosenttia oli yhden vanhemman perheissä. Kaikista lapsiperheistä 43,5 prosenttia oli yhden lapsen perheitä, 38,7 prosenttia kahden lapsen perheitä, 12,9 prosenttia kolmen lapsen perheitä, ja neljä lasta tai enemmän oli 5 prosentissa kaikista perheistä.

Nyt kun puhumme lapsilisistä, me kaikki ymmärrämme, että jos meillä on käytettävissä 6 miljoonaa tai jos kymmenenkin miljoonaa olisi, niin se on summa, jonka kohdentamista täytyy miettiä tarkoin. Minun mielestäni silloin ei ole oikein kohdentaa sitä kaikille, koska se tuottaa alle yhden euron per lapsi kuukaudessa lapsilisään. Sen takia tässä hallituksen esityksessä se on kohdennettu nyt eri tavalla, mikä täällä on tuotu moneen kertaan esille.

Minun mielestäni sitä todellista keskustelua pitää sitten ryhtyä käymään siitä, niin kuin täällä on tuotu esille, onko meillä käytettävissä 65 miljoonaa euroa, onko meillä käytössä 120 miljoonaa vai onko meillä käytössä 200 miljoonaa euroa, mikä tarkoittaisi sitä, että lapsilisien reaaliarvo nousisi sille tasolle, mikä se on aikanaan ollut. Nämä ovat niitä todellisia isoja kysymyksiä, ja itse enteilen, että muutamien vuosien kuluttua Suomessa — täysin siitä riippumatta, minkälainen koostumus hallituksella kulloinkin on — me joudumme tämän vähenevän syntyvyyden oloissa myös tällaisen keskustelun käymään.

**17.19 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten mielestä lapsiperheitä voi tukea verotuksellisin keinoin. Kuten edustaja Savio tuossa jo kertoi ja edustaja Mäkelä myös, perussuomalaisilla on ollut jo useammassa vaihtoehtobudjetissa sisällä tämä ansiotuloverotuksen lapsivähennyksen palauttaminen, ja sitä tulemme esittämään myös tässä tulevassa vaihtoehtobudjetissamme. Elikkä perussuomalaiset katsovat, että lapsivähennys tulisi palauttaa ansiotuloverotukseen. Siinä olisi yksi keino, millä lapsiperheitä voisi tukea.

On muistettava se, että tasavero on kaikille samanlainen, on sitten lapsiperheen äiti tai isä tai eläkeläinen, ikääntynyt. Ruoka, asuminen, liikkuminen ja lämmitys maksavat kaikille yhtä paljon. Hintojen korotukset ja verojen korotukset osuvat kyllä kipeästi niihin pie-

nituloiisiin ihmisiin, ja monesti he ovat juurikin lapsiperheitä, he ovat yksinhuoltajaperheitä, he ovat ikääntyneitä.

Me perussuomalaiset kannatamme yksinhuoltajille tehtyjä korotuksia, eli me emme esitä niihin mitään muutoksia tässä meidän vastalauseessamme. Haluamme vain antaa sen signaalin, että jokainen syntyvä lapsi on tärkeä ja jokaista lapsiperhettä tulisi tukea. Olsimme nähneet mieluummin, että tuki annetaan yhdenvertaisesti, reiluuden nimessä jo ensimmäisestä lapsesta eteenpäin. Silloin se olisi signaali siitä, että haluamme tukea kaikkia lapsiperheitä.

Olemme tänään puhuneet paljon sosiaali- ja terveysvaliokuntaan tulevista asioista, ja sitten tässä on näitä meidän mietintöjämme. On kyllä niin, että samassa veneessä olemme ja joudumme pohtimaan keinoja, millä tavalla lapsiperheköyhyyttä vähennetään, millä tavalla perheitä tuetaan arjessa jaksamisessa, että isä voi olla lasten kanssa, äiti voi mennä työelämään, lapsilla on hyvä varhaiskasvatus ja maksut ovat kohtuulliset. Kyllä näiden toimien eteen joudumme täällä tekemään vielä monta monituista vuotta töitä.

**17.21 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa täällä on viitattu siihen, että syntyvyyden aleneminen johtaa siihen, että lasten suhteellinen määrä suomalaisessa yhteiskunnassa laskee, ja tässä annettiin lukujakin, että lapsilisienkin määrä pienee jo alle miljoonan, alle miljoona lasta saa siis lapsilisiä suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä on siis fakta tämä syntyvyyden kautta tapahtuva luonnollisen väestönkasvun lasku.

Minusta sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen teki tässä hyvinkin innovatiivisen aloitteen. Hän on pohdiskellut asiaa, ja kun on ilmeistä, että lasten lukumäärän väheneminen tuo säästöä lapsilisissäkin, niin eikö olisi järkevintä, että se ikään kuin sen lapsilisäjärjestelmän sisällä käytettäisiin, jolloin me pääsisimme nostamaan niitä lapsilisiä, olletikin ja erityisesti kun tilanne on se, että lapsilisien reaaliarvo on laskenut sitten 90-luvun, viimeisen 25 vuoden aikana kolmasosalla, mikä on tietysti merkittävä heikkenys tässä suhteessa? Sen takia lapsilisiin pitäisi satsata ja panostaa.

Tässä oli minullekin jonkinlainen uutinen. Olin kuvitellut, että lapsilisissä on olemassa indeksijärjestelmä ihan aidolla tavalla, saman tyyppinen kuin kansaneläkkeissä eli kuluttajahintaindeksiin sidottu indeksi, mutta olen ymmärtänyt, että se onkin poistettu tässä. Siinä aikana kun minä itse olen ollut kahdeksan vuotta poissa täältä eduskunnasta, niin tämä järjestelmä on tästä hävinnyt. Kannatan siinäkin ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajan ajatusta, että kannattaisi harkita tämän indeksin palauttamista, jolloin sitten lapsilisien taso säilyisi edes kuluttajahintojen nousun verran, ja kannattaisi tuoda sitten nämä tasokorotukset tarpeita huomioiden, ehkä painottaenkin tiettyjä perherakenteita, vahvemmin esille.

Mutta se, että suomalaisessa yhteiskunnassa on nostettu niin suuri häly ja huoli — ehkä huoli-sana on väärä tässä, mutta häly — ylipäätään tästä syntyvyyden laskusta, on sikäli tarpeetonta, että me puhumme väistämättömästä ilmiöstä. Tämä on ihan täysin luonnonmukainen ilmiö, että hyvinvoinnin noustessa väistämättä hedelmällisyys laskee. Mehän tiedämme hyvin, että hedelmällisyys on sidoksissa kuolleisuuteen, ennen kaikkea lapsikuolleisuuteen, ja silloin kun päästään sellaisia rakenteita kehittämään yhteiskunnassa, joissa tämä lapsikuolleisuus vähenee, ylipäätään kuolleisuus muuttuu, niin se muuttaa väistämättömästi syntyvyyttä. Siinä on se räjähdysmäisen väestökasvun vaihe parin sukupolven ajan, 50 vuoden ajan, jolloin lapsikuolleisuus laskee mutta syntyvyys säilyy edelleenkin korkeana. Tätä väestöräjähdystä parhaillaan Afrikka elää, ja Suomi eli lähes sata

vuotta sitten saman tyyppistä tilannetta. Eli demografisella analyysillä globaalisti me näemme, että tämä on väistämätön ilmiö kaikissa hyvinvointi-... [Anna Kontula: Paitsi Suomessa ei ole hyvinvointi noussut!] — Te voitte, edustaja Kontula, käyttää oman puheenvuoronne jossain välissä. — [Puhemies koputtaa] Joka tapauksessa tämä on hyvinvointiyhteiskuntien ilmiö, että syntyvyys laskee, ja siihen meidän täytyy vain sopeutua kaikkien järjestelmien osalta. En avaa tätä keskustelua eläkejärjestelmän osalta, josta paljon on puhuttu. Kaikkien järjestelmien osalta tähän joudutaan palaamaan, ja se on fakta.

**17.25 Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Tämän lakiesityksen tavoitteenahan on vähentää eriarvoisuutta, painottaa ensisijaisia etuuksia ja parantaa lapsiperheiden, erityisesti yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden, toimeentuloa.

Tässä lakiesityksessä on kysymys suunnanmuutoksesta, sillä nyt hallitus puuttuu määrätietoisesti köyhyys- ja syrjäytymisriskiin. Tämän hallituksen tavoitteena on huolehtia kaikkien suomalaisten elintason kehityksestä ja tasaisemmasta tulonjaosta. Sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta on tarkoituksenmukaista siirtää painopistettä viimeisijaisesta toimeentulotuesta ensisijaisiin etuuksiin. Tosin on itsestään selvää, ettei tämä lakiesitys suinkaan riitä köyhyyden poistamiseen. Ei sillä edes riittävästi vähennetä sitä köyhyyttä, ja sen takia tehokkaita ja vaikuttavia toimenpiteitä on edelleen jatkettava. Mutta nyt ollaan käännetty kelkkaa sinne oikeaan suuntaan menemään.

Kyllä minäkin olen erityisen huolissani lapsiperheköyhyydestä, koska se on kasvanut ongelmaksi yhteiskunnassa. Arvioidaan, että tällä hetkellä yli 11 prosenttia kaikista lapsista elää köyhissä perheissä. Kuten täällä on esimerkiksi valiokunnan puheenjohtaja Vehviläisen suullakin tullut todettua, niin kaikkien lapsiperheiden tulonsiirtojen reaaliarvo on heikentynyt 1990-luvulta lähtien ja lapsilisien reaaliarvo on noin 30 prosenttia pienempi kuin 1990-luvulla. Sekin on tullut esille, että nimenomaan lapsilisien indeksisuojan puuttumisen vuoksi lapsilisien taso on jäänyt jälkeen kustannustason kehityksestä.

Kuten sanoin, on välttämätöntä jatkaa toimia pienituloisten lapsiperheiden toimeentulon parantamiseksi ja lapsiperheiden köyhyyden vähentämiseksi, sillä monista tutkimuksista tiedämme, että lapsena koettu köyhyys heijastuu kielteisesti usein sinne aikuisikään saakka.

**17.27 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Täällä oli monilla keskustelua näistä lapsilisistä ja monilapsisista perheistä, että mieluummin olisivat laittaneet sen lapsilisän korotuksen monilapsisten perheiden sijaan jo ensimmäiselle lapselle. Sen takia olemme yhtyneet tähän perussuomalaisten tekemään vastalauseeseen. Monilapsisilla perheillä on varmasti myöskin tarvetta lapsilisälle, mutta heidän tilanteensa ovat hyvin moninaiset, ja suoraan ei voida vetää myöskään johtopäätöstä, että heidän tilanteensa tai ongelmat perheessä johtuvat lapsilisän vähyydestä. Siinä on aika monta tekijää, jotka siihen vaikuttavat. Sen sijaan tiedetään, että jo ensimmäisestä lapsesta alkaen tarvitaan niitä varoja tarvikkeiden hankkimiseen.

Mutta otan tosi ilolla vastaan puheenjohtaja Vehviläisen ehdotuksen siitä, että pienenevien syntyvyyslukujen perusteella voitaisiin tarkastella lapsille kohdennettavia muita etuuksia tai tätä indeksisidonnaisuutta, koska todellakin lapsilisät ovat jääneet merkittävästi jälkeen ja niihin ei ole tehty mitään merkittäviä korotuksia. Sen takia tämä asia toivottavasti etenee ja päästään tarkastelemaan lapsilisiä vielä tällä hallituskaudella.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**17.29 Joonas Könttä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa olen ensinnäkin nauttinut tästä monipuolisesta ja hyvästä, rakentavasta otteesta niin oppositio- kuin hallituspuolueidenkin osalta ja tunnistanut ehkä ne kaksi suurta linjaa: ensinnäkin lapsiperheköyhyyden ja toisaalta huolen tästä isänmaamme väestörakenteesta ja tulevasta kehityksestä.

Täytyy minunkin yhtyä näihin kehuihin, joita puheenjohtaja, edustaja Vehviläinen on täällä saanut tälle ajatukselleen, että ajattelisimme niin, että kun esimerkiksi nyt tässä lisätalousarviossa ”säästimme” 13 miljoonaa euroa, niin tämä ikään kuin käyttämätön vara laskettaisiin jopa niille 17 vuodelle, kun lapset tukea saavat. Minusta tämä ajatus on kerta kaikkiaan nerokas, ja ehkä voisimme jopa jalostaa sitä siten, että vuosi 20 olisi niin sanottu nollavuosi, josta lähtisimme miettimään näitä niin sanottuja säästöjä, jotka sitten voitaisiin kohdentaa, ei ehkä kaikille lapsiperheille vaan eniten tukea tarvitseville, jotta siitä olisi suurin hyöty, koska kuitenkin on näin, että jos puhutaan vain muutamista miljoonista tai hieman yli toisesta kymmenestä miljoonasta, niin silloin kun sen jakaa kaikille, niin se hyöty ei välttämättä niin suuri ole — olkoonkin, että kaikki lisäpanostukset lapsiperheille ja heidän toimeentulolleen ovat erittäin, erittäin tervetulleita.

No, sitten se toinen iso kysymys, mitä meidän tulee täällä pohtia jo nyt, ei pelkästään tulevaisuudessa, niin kuin edustaja Lindén sanoi, on tämä isänmaan väestökehitys, joka on, kuten nyt on nähty tilastojen perusteella, aika hälyttävä. Meillä on tulevaisuudessa maakuntakeskuksia, jotka kasvavat, ja vuonna 2040 ennusteiden mukaan vain pääkaupunki, joka kasvaa — siis vain pääkaupunki, joka kasvaa. Tämä kehitys ei varmasti ole koko Suomen edun mukainen eikä tämän rakkaan isänmaan edun mukainen. Tässä meidän tulisi pohtia erilaisia keinoja, miten me saamme tuettua lapsiperheitä, miten me saamme tuettua sitä, että he, jotka haluavat perustaa perheen, sen pystyvät perustamaan, ja miten me saamme tällaisen lapsimyönteisen yhteiskunnan aikaan.

Meillä tulisi olla myös tulevaisuususkkoa niille nuorille, joilla ei välttämättä ole vielä kumppania, tai jos on kumppani, niin ei ole välttämättä työpaikkoja, tai jos on kumppani ja työpaikat, niin ei välttämättä ole uskoa siihen, onko meillä nyt kaikki edellytykset siihen, että voimme lapsen hankkia. Tätä meidän pitää ennen kaikkea parantaa. Kysymys ei aina ole siitä, etteikö lasta haluaisi, vaan siitä, että koetaan, ettei tilanne ole riittävän vakaa, työpaikka tai työllisyystilanne ei ole vielä riittävä, jos on vaikka vuoden tai kahden määräaikaisuus tai vain toisella tulevalla vanhemmalla on työpaikka. Tämä on niin iso kokonaisuus, että täällä salissa pitää puhua ennen kaikkea tästä, kuinka me vastaamme tähän väestöongelmaan tai -haasteeseen, jonka edustaja Kiljunenkin hyvin toi esiin. Toivon, että tästä käydään erillinen keskustelu.

**17.32 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Halusin kanssa itse kommentoida tätä perussuomalaisten esitystä, missä kaikille lapsiperheille maksettaisiin 10 euroa jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Henkilökohtaisesti ehdottomasti kannattaisin tätä, ja uskon, että aika moni tässä salissa olisi tämän kannalla. Sitä en taas kannata, että se nykyinen määräraha, mikä tähän esitykseen on varattu, jaettaisiin kaikille lapsille, koska se laskelmien mukaan olisi noin 94 senttiä, jos en väärin muista, ja olen sitä mieltä, että siitä tulisi lähinnä pahaa mieltä. Mutta jos nyt sitten palataan tähän esitykseen, että 10 euroa maksettaisiin jo ensimmäisestä lapsesta lähtien, niin sittenhän meidän pitäisi miettiä sitä, mistä määrärahat tähän saataisiin. Tässä salissa kuulee valitettavan paljon sitä kritiikkiä hallitusta kohtaan, että halli-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tus nyt vain tuhlaa koko ajan ja käyttää liikaa rahaa, ja sitten välillä tulee esityksiä siihen suuntaan, että käytetäänkin liian vähän rahaa.

Tässä esityksessä on nyt minun mielestäni ansiokkaasti hallitus lähtenyt siitä, että juuri yksinhuoltajaperheet, monilapsiset perheet sekä pienten, alle 3-vuotiaiden, lasten perheet kohtaavat kaikista eniten toimeentulovaikeuksia, ja sen takia ollaan lähdetty tähän esitykseen nämä perheet edellä. Tässä on tullut siitä monia hyviä puheenvuoroja, ja ehdottomasti tätä työtä on jatkettava, ja itsekin innolla kannatan sitä valiokunnan puheenjohtaja Vehviläisen esitystä, että voitaisiin mahdollisesti nämä niin sanotusti säästetyt määrärahat siirtää näihin lapsilisien korotuksiin jatkossa. Meidän on kuitenkin huomioitava myös se, että — jos en nyt tässä nopeasti laskettuna ole saanut väärää käsitystä — tässä puhutaan nyt kymmenien miljoonien eurojen lisämäärärahasta, mikäli jo ensimmäiselle lapselle tämä 10 euroa maksetaan, ja siihen ei edes edustaja Koposen ansiokas esitys tästä 6 miljoonasta eurosta vielä riitä. Siinä mielessä pitää huomioida nytten se, että hallitus on lähtenyt hyvin tässä liikenteeseen, ja muistetaan se, että työtä on jatkettava edelleenkin tämän tärkeän asian puolesta.

**17.34 Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! En kannata lapsivähennystä, koska lapsivähennys on sellainen tapa tukea lapsiperheitä taloudellisesti, jossa kaikkein köyhimmät lapsiperheet jäävät tuen ulkopuolelle, ja minusta on nurinkurista toteuttaa lapsiperheiden taloudellista tukea sillä tavoin, että ne, jotka tukea eniten tarvitsisivat, jäävät sitten sitä ilman. Jos lapsiperheitä haluttaisiin tukea verotuksellisin keinoin, niin sellainen voisi olla esimerkiksi joidenkin lapsiperhetuotteiden alennettu alv taikka verovapaus. Tällöin se lapsilisän tavoin osuisi kaikkiin lapsiperheisiin ja olisi tulonsiirto lapsettomilta kansalaisilta lapsiperheille. Mutta lapsivähennys sinällään on harvinaisen epätoimiva ja epäjäärkevä tapa tukea perheitä, jos tavoitteena on vähentää lapsiköyhyyttä. Meillähan perinteisesti lapsiperheitä on tuettu ensisijaisesti kattavan palvelujärjestelmän kautta ja universaalien lapsilisän kautta, ja nämä ovat molemmat loogisia ratkaisuja tilanteessa, jossa meillä on yhteisvastuu eläkkeistä: on loogista, järkevää ja oikeudenmukaista, että meillä on yhteisvastuu myös niistä tulevista eläkkeiden maksajista. Mutta jos tilanteessa, jossa muutenkin koko ajan kitistään siitä, että valtio kuluttaa liikaa, lähdettäisiin erikseen toteuttamaan yksinomaan hyvätuloisia lapsiperheitä tai veroja maksavia perheitä hyödyttäviä verouudistuksia, niin se ole missään tapauksessa sosiaalipoliittisesti järkevä ratkaisu.

Mitä tulee sitten tähän syntyvyyteen, niin ei ole olemassa näyttöä siitä, että rahan antaminen lapsiperheille saisi ihmiset tekemään enemmän lapsia. Päinvastoin on näyttöä siitä, että lapsia syntyy paljon olosuhteissa, joissa rahaa on hyvin vähän, ja tosiasiallisesti tällä hetkellä me emme tiedä, mistä Suomen nopeasti alenevat syntyvyyksiluvut tarkalleen ottaen johtuvat. Minun oma veikkaukseni siitä, mikä saattaisi tehota, on, että olisi sellaiset toimet, jotka tekevät yhteiskunnasta ylipäättään lapsimyönteisemmän, jolloinka lapsen saaminen ei sulkisi aikuista ulos siitä arjesta, jossa hän on aikaisemmin elänyt, ja siten se vähentäisi sitä kynnystä. Ja tietysti se keino syntyvyyden nostamiseen, minkä me varmasti tiedämme toimivaksi, on eläkkeiden poistaminen. Lopetetaan meidän eläkejärjestelmä, niin syntyvyys takuulla lähtee nopeasti nousuun, koska sellaisissa maissa, joissa vanhuudenturvaa ei ole, [Puhemies koputtaa] lapsia tehdään paljon.

**17.37 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! On pakko tarttua heti tähän edelliseen puheenvuoroon. Se nyt on ainakin kaiketi selvää, että jos meillä täällä Suomessa esitellään sa-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

nomalehden kannessa punaisella ruksilla peitettyjä vauvoja, niin se ei ainakaan tuo tätä ilmapiiriä yhtään lapsiperhemyönteisemmäksi. Ja sitten on hyvä huomioda, että myöskään verovähennykset eivät koskaan ole pelkästään hyvätuloisille vaan siellä on ihan tavallisia työssä käyviä, pienipalkkaisiakin ihmisiä.

Tähän väestöpyramidiin sen verran, että vuonna 2018 meillä on syntynyt 1,4 lasta per nainen. On kyllä tähän väestökehitykseen nähden erikoista, että tämä lapsilisä otetaan vasta neljännessä lapsesta. On hyvä tässä yhteydessä tuoda esiin, että esimerkiksi Virossa on vauvabuumi, kun on lähdetty tukemaan nimenomaan ensimmäisestä lapsesta lähtien, ja myöskin paljon parjattu Puola on kunnostautunut lapsiperhepolitiikassansa erinomaisesti siten, että heillä on jopa korkeampi lapsilisä kuin meillä täällä Suomessa. Se on 120 euroa ensimmäisestä lapsesta lähtien, ja Maailmanpankin mukaan lapsiperheköyhyyttä on siellä saatu vähennettyä lähes 12 prosentista 3 prosenttiin.

Kyllä sillä merkitystä on, millä tavoin me tuemme täällä ja kannustamme myöskin siihen. Kun tänä päivänä nuoret työssä käyvät ihmiset tekevät usein pätkätyötä, osa-aikatyötä ja kokevat huolta omasta toimeentulostaan, niin tietyllä tapaa kyllä yhteiskunnalla on velvollisuus tässä kohtaa auttaa. Nimenomaan nyt kun puhutaan siitä, että meillä puuttuu maastamme vauvoja, niin laskennallisesti kaiketi kolme lasta olisi semmoinen sopiva määrä, jolloin tämän kansakuntamme maksajat ja jäsenet pysyisivät jatkossakin riittävässä määrässä, jotta yhteiskuntaa voidaan ylläpitää. Tuntuisi siltä, että olisi mukavampi ja järkevämpi panostaa ehkä sinne alkuvaiheeseen kuin sitten loppuvaiheeseen, sillä monilapsisia perheitä meillä ei ole niin paljon eikä varmasti niitä, jotka haluavat välttämättä siitä kahdesta neljään nostaa, mutta sen sijaan yhdestä kahteen tai mahdollisesti kolmeen nostajia olisi sillä tuella, mitä voimme tässä maassa osoittaa. — Kiitos.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Edustaja Koponen. Avaamme samalla tuon vastauspuheen vuoromahdollisuuden, koska vaikuttaa siltä, että tämä keskustelu on saanut debatin luonteen. Sen jälkeen mennään minuutin puheenvuoroihin.

**17.40 Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! On upea huomata, että edustaja Berg tarttui heti tähän 6 miljoonan syöttiin eli siihen, että poistetaan aivan tarpeettomat puolueet. Koska hän myös kertoi, että se ei ole riittävä, niin mitä jos lisätään siihen, oliko se nyt 7 miljoonaa täältä hallituksen erityisavustajista? Eli siinä saadaan taas korotettua näitä lapsilisiin käytettäviä varoja.

Hienoa, että hallituspuolue kuuli heti huudon.

**17.41 Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulalle: Myöskään minä en usko siihen, että taloudellisilla poppakonsteilla syntyvyys kasvaisi, eli ajattelen sillä tavalla samoin, mutta olen täysin vakuuttunut, kun meidän tilastomme ja tutkimuksemme kertovat, että meillä on todellista lapsiperheköyhyyttä tässä maassa, että siihen pitää pystyä vastaamaan lapsilisäjärjestelmän kautta. Kuten mietinnössä tosiaankin todetaan, niin reaaliarvo on 30 prosenttia alhaisempi kuin 1990-luvulla. Sen takia pidän tärkeänä, että pystytään kehittämään tätä lapsilisäjärjestelmää paremmin, niin että se pystyy todellakin vastaamaan tähän lapsiperheköyhyyteen. Konkreettisesti se näkyy siellä vähävaraisissa perheissä siinä, pääsevätkö lapset harrastamaan, voiko ostaa samanlaisia tarvikkeita kuin jollakin kaverilla, ja tämä on minusta todella tärkeä asia.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

17.42 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sen verran edustaja Bergin kommenttia joudun korjaamaan, että perussuomalaiset jakaisivat tämän nyt hallituksen esittämän 6 miljoonaa euroa jo ensimmäisestä lapsesta lähtien. Eli meillä ei ole suinkaan täällä mitään selkeää 10 euron korotusta, koska sitä ei tämä hallituksen esitys ole antamassa, vaan se on se 6 miljoonaa euroa, minkä me jakaisimme mielestämme tasapuolisemmin.

Nuoret pelkäävät perustaa perheitä tänä päivänä. On totta, ettei varmasti mikään raha heitä siihen lapsentekoon kannusta. Meidän täytyy tehdä sellaista politiikkaa täällä, että nuoret uskaltavat perustaa perheitä. Muun muassa ilmastopolitiikka ja pelotteleminen sillä, että maailma kuolee ja elämä on mahdotonta, aiheuttaa pelkoa nuorissa: he ajattelevat, että he eivät tee lapsia tällaiseen maailmaan.

Perussuomalaiset puuttuisivat verotuksen keinoin palauttamalla lapsivähennyksen. Se olisi meidän keinomme [Puhemies koputtaa] lapsiperheköyhyyden ennaltaehkäisemiseen.

17.43 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontula hieman sarkastisesti lopetti puheenvuoronsa siihen, että kun kumotaan eläkejärjestelmä, niin silloin pitemmällä juoksulla saadaan nopeastikin syntyvyys nousemaan. Tämä oli sarkasmia, luonnollisesti, mutta se pitää tietysti sisällään totuuden siemenen. Näinhän se on, että niissä yhteiskunnissa, joissa tämä vanhuudenturva on hoitamatta ja joissa ei ole yhteisöllisesti, yhteiskunnan tasolla varmistettu sitä, että iäkkäämmätkin ihmiset tulevat toimeen ja pärjäävät, tämä ylläpitää tietysti suurta perhekokoa ja suurta syntyvyyttä. Tämän on tietenkin fakta.

Sitten kun yhteiskunnat kehittyvät, niin kuin me olemme jo pitkälle kehittyneitä yhteiskuntia, väistämättömästi globaalitasolla me olemme jossain vaiheessa siinä tilanteessa, että globaali väestönkasvu tyrehtyy. Sen on pakko tyrehtyä, koska täällä maapallolla on rajalliset resurssit. Me olemme jo nyt siinä tilanteessa, että kiihtyvä väestönkasvu on taipunut. Globaalimitassa Afrikka on vielä tässä suhteessa onneton maanosa. Mutta meidän täytyy Euroopassa yksinkertaisesti sopeutua siihen, [Puhemies koputtaa] että syntyvyys laskee ja sitten tämä tilanne tasapainottuu pitkälti maahanmuuton kautta.

17.44 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Vehviläiselle: Jottei jää väärää käsitystä, niin minä kannatan lapsilisien reipasta kasvattamista ja sitomista mahdollisimman anteliaaseen indeksiin. Tässä tilanteessa meillä pitäisi olla siihen sekä varaa että myöskin huutava tarve. Valitettavasti tähän ei ole eduskunnasta vielä enemmistöä löytynyt, mutta ehkä jonakin päivänä löytyy. Uskon, että vasemmistoliitto ei ainaakaan pane hanttiin.

Miksi nämä pienet rahat, jotka nyt hallitusneuvotteluissa oli lapsiperheille käytettävissä, käytettiin niin kuin ne käytettiin? Sen takia, että lapsiköyhyys on yksinhuoltajaperheissä ja monilapsisissa perheissä tilastollisesti kaikkein suurinta, jolloinka, kun rahaa oli vähän, ne työnnettiin sinne, missä niistä saattaisi olla eniten hyötyä. Mutta selvää on, että lapsiköyhyyttä ei poisteta pelkästään lapsiperheille suunnatulla rahalla, jos köyhyys jatkaa elämää muualla rakenteissa.

17.45 **Mikko Kinnunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on tullut hyviä ehdotuksia. Otan myöskin kantaa tuohon lapsivähennykseen. Yksi näkökulma, mikä ei ole vielä tullut esille, on se, että jos sellaisissa lapsirikkaissa kunnissa, joissa on

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

paljon lapsia, toteutetaan lapsivähennys, tulot edelleen vähenevät, ja siellä on paljon sitä palvelun tarvetta ja tuottamista. Sen vuoksi myöskin minä kannatan enemmän tätä reilumpaa lapsilisien korotusta ja indeksiin sitomista. Ja olen samaa mieltä, että meidän täytyy luoda sitä toivoa, että nuoret uskaltavat sitoutua ja perustaa perheitä ja saada lapsia, ja onkin tärkeää, että me puhumme myönteisesti lapsista ja perheistä.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Suomela, Berg, Rantanen ja Kiljunen. Sitten siirrytään puhujalistaan.

**17.46 Iris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä tässä kohtaa on hyvä huomata, että puhutaan jossain määrin eri asioista, kun puhutaan lapsiperheköyhyyden ratkaisemisesta ja toisaalta syntyvyydestä eli ikään kuin kaikkien nuorten mahdollisuuksista ja innosta lasten hankkimista kohtaan. Ja vielä kolmantena asiana on syytä nostaa esiin, että oikeastaan ei pitäisi puhua lasten hankkimisesta, koska asiaan liittyy paljon monisyisempiä syitä kuin se, että yhtäkkiä ryhdyttäisiin vain lapsia hankkimaan ja sitten niitä ikään kuin automaattisesti siunaantuisi. Sen tähden on syytä kiinnittää huomiota ennen kaikkea lapsettomien tukipalveluihin ja muihin palveluihin, joilla pyritään varmistamaan, että ne ihmiset, jotka lapsia haluavat saada, pystyvät todellakin sen tekemään. Tämähän on viime vuosina mennyt erinomaisesti eteenpäin, kun itsellisten naisten, naisparien ja monien muiden ryhmien oikeudet hedelmöityshoitoihin ovat parantuneet. Tällaiseen toimintaan on syytä pyrkiä jatkossakin, jotta jokainen, joka haluaa perheellistyä, saa siihen parhaan mahdollisen tuen. Ja sitten se lapsiperheköyhyys on toki erillinen haaste, [Puhemies koputtaa] jota myös on pyrittävä ratkaisemaan tämän kaiken rinnalla.

**17.47 Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Haluaisin nyt vielä, edustaja Juvonen, tämän selvittää, ettei se jää epäselväksi. Nostin tuossa puheenvuorossani esille nämä kaksi vaihtoehtoa: jos olen ymmärtänyt oikein, niin jos tämä summa jaetaan, niin se on noin 94 sentin korotus per lapsi, ja jos ei jaeta, tarvitaan lisää rahaa, jos halutaan se 10 euroa myös ensimmäistä lapsesta lähtien. Jos nyt saisi vielä tähän illan päätteeksi vastauksen siihen, lähtee teidän esityksenne nyt siitä, että se jaetaan, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että jokaiselle lapsiperheelle tulee 94 sentin korotus per lapsi. [Arja Juvonen pyytää vastauspuheenvuoroa]

**Puhemies Matti Vanhanen:** Vastauspuheenvuoro, edustaja Juvonen.

**17.48 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhtään sitä rahasummaa vähättelettä, kyllä se lähtee. Te esititte 6:ta miljoonaa euroa korotusta kolmannesta ja neljännestä lapsesta eteenpäin, ja meidän perussuomalaisen kanta, johon myös kokoomus yhtyy, oli se, että korotus annettaisiin ensimmäisestä lapsesta lähtien. Mutta toki 6 miljoonaa euroa on pieni rahasumma tässä mittakaavassa jaettavaksi, ja kysymys onkin siitä signaalista, minkä me haluamme antaa.

Elikkä me lähtisimme korottamaan sitä ensimmäisestä lapsesta, ja me myös esitimme sitä lausumaa, jolla toivomme, että kiinnitetään huomiota siihen, millä tavalla voidaan nostaa tuntuvasti lapsilisiä myös ensimmäisestä lapsesta lähtien. Meidän vaihtoehtobudjetissamme tulemme myös esittämään keinoja, niin kuin täällä on käynyt useassa puheenvuorossa ilmi. Elikkä lapsivähennyksen palauttaminen, joka on 70 miljoonaa euroa kaiken



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

kaikkiaan, on yhtenä meidän asialistallamme. Elikkä verotukselliset keinot ja tuki [Puhemies koputtaa] sitä kautta.

**17.49 Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todettakoon nyt tässä vielä selvennykseksi, että minäkään en ajattele niin, että pelkällä rahalla tämä asia ratkeaa, kun puhutaan lapsiperheiden tuesta ja syntyvyydestä, mutta sen sijaan asenne, tuki ja työelämän järkevä joustavuus ja pysyvyys ovat varmasti niitä asioita, jotka ehkä tähän vaikuttavat.

Mutta todella tässä asiassa kannattaa katsoa muihin maihin. Sitten kun katsotaan sekä väestöpyramidia mutta myöskin lapsiperheköyhyyttä, niin siellä on ihan hyviä ajatuksia — kuten totesin, tuo Puola muun muassa tässä lapsiperheköyhyyden vähentämisessä.

Sellaista asennetta pidän kyllä ikävänä, että kun tästä meidän väestöpyramidiasta ja suomalaisista lapsiperheistä puhutaan, niin tähänkin tuodaan tuo maahanmuutto. Tätäkin asiaa halutaan nyt maahanmuutolla sitten korjata. Mikä vika on suomalaisissa?

**17.50 Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te katkaisitte tämän debattivaiheen, ja kun minä olen tuossa listalla ensimmäinen, minä mielelläni vastaan vähän perusteellisemmin tähän juuri esitettyyn kysymykseen, minkä edustaja Rantanen tässä teki.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Siirrytään puhujalistaan.

**17.51 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Katsotaan nyt näitä tilastoja aivan viimeisiltä vuosilta. Mehän olemme nähneet sen yllättävän nopeankin muutoksen Suomessa, että todellinen, luonnollinen väestönkasvu Suomessa on pysähtynyt. Viime vuonna meillä syntyi noin 50 000 lasta ja kuolleisuus oli 52 000, eli kuolleisuus on Suomessa korkeampaa kuin syntyvyys.

Edustaja Rantanen oli siitä huolissaan ja toi luvun 1,4, joka on hedelmällisyys yhdellä naisella keskimäärin tällä hetkellä, ja lähti siitä liikkeelle, että mielellään nostettaisiin se 3:een. Minä epäilen hyvin vahvasti, että se ei ole tämän salin päätöksillä saatavissa aikaiseksi.

Totesin jo muutamassa puheenvuorossa aikaisemmin: tämä on väistämätön ilmiö, että väestönkasvu hakee sen optimitasonsa, ja se ei siitä vaan sitten nouse. Jossain vaiheessa globaali järjestelmä on siinä tilanteessa, että väestönkasvu yksinkertaisesti pysähtyy. Tämä on se luonnollinen prosessi, jonka kanssa me olemme tekemisissä näissä hyvinvointiyhteiskunnissa. Kun meillä kuitenkin on tarvetta lapsille ja tätä tapahtuu, niin globaalimitassa rajat menettävät yhä enemmän merkitystään. Ihmiset asuvat tällä maapallolla eri kulmissa, ja nämä entiset, perinteiset kansallisvaltioiden rajat eivät enää ole niitä esteitä, jotka estävät sitä normaalia väestön tasoittumista. Sen takia maahanmuutto on Suomessa juuri se ilmiö, joka tällä hetkellä ylläpitää meillä nettoväestönkasvua. Tämä maahanmuutto on ollut 13 000 viime vuonna, mikä nostaa ja ylläpitää tämän väestötason Suomessa. Tämä on luonnollinen, upea ilmiö myöskin suhteessa siihen, että me puhumme monista ongelmista, jollainen tämä lapsiluvun supistuminen on, ja tätä kautta tässä maahanmuutossa on tämäkin erittäin positiivinen piirre sen lisäksi, että sillä on paljon muitakin positiivisia piirteitä. [Arja Juvonen: Mistä rahat?]

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**Puhemies Matti Vanhanen:** Tässä otsikon mukaan keskustellaan sairausvakuutuslain 11 luvun 10 §:n muuttamisesta.

**17.53 Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Vielä haluaisin kyseenalaistaa useasti tässä keskustelussa esitetyn huolen siitä, että suomalaisten syntyvyys on vähenemässä ja että perheet eivät tekisi riittävästi lapsia. Ei ole olemassa mitään sellaista objektiivista mittaria, minkä verran Suomessa pitäisi asua ihmisiä. Jos suomalaiset eivät halua tehdä enempää lapsia ja jos yhä harvempi haluaa perheellistyä, niin sitten väestö täällä joko vähenee taikka kasvaa maahanmuuton seurauksena, jompikumpi. Minun nähdäkseni se ei sinällään ole ongelma, vaan sitten meillä on vain enemmän lääniä per henkilö, kun ihmisiä on vähemmän. [Arja Juvonen: Eläkkeenmaksajia on vähemmän!] Sen sijaan ongelma on se, jos meillä on yhteiskunnassa paljon ihmisiä, jotka haluaisivat perheellistyä mutta joille se ei syystä tai toisesta ole mahdollista. Se on oikea yhteiskunnallinen ongelma, oikea hyvinvointia ja ihmisten onnellisuutta laskeva ongelma, josta meidän pitää olla huolissamme, jos näin on, ja pyrkiä löytämään siihen ratkaisua.

No mitä ne ratkaisut sitten voisivat olla? Kun tuolla maailmalla matkatessaan katsoo, missä lapsia tehdään ja mikä niitä paikkoja yhdistää, niin siellä on semmoisia ilmiöitä, jotka Suomessa eivät ole vielä parhaalla mahdollisella tolalla, kuten se, että perheellisen on mahdollista tehdä työtä, eli nämä kaksi asiaa ovat sovitettavissa, tai se, että aikuiset osaa- vat iltaelämässä käyttäytyä niin, että lapset voi ottaa ravintolaan mukaan tarvitsematta pelätä, että he näkevät jotain sopimatonta, tai se, että vanhemmilla on lähipiirissään sellaiset luontaiset sosiaaliset verkostot, että perheneuvola ei ole se ainoa paikka, josta voi hakea apua, ja että lapsen saatuaan lapsen kanssa ei jää yksin. Väitän, että tästä maailmasta ei just sen yksinäisempää ihmistä löydykään kuin sellainen pienen vauvaikäisen tai taaperoiikäisen lapsen äiti, joka asuu tuolla jossain lähiössä ja jolla ei ole autoa ja joka rospuuttoaikaan syksyllä vaunujen kanssa ei pääse sieltä yhtään mihinkään liikkumaan eikä näe ketään, paitsi hyvin, hyvin väsyneen puolisonsa ehkä — jos hänellä sellainen on — iltaisin, kun tämä on tehnyt liikaa ylitöitä sen takia, että toinen puoliso on vielä kotona pienen lapsen kanssa. Nämä ovat ne tekijät, joiden vuoksi monet suomalaiset kyselyiden mukaan eivät koe mielekkääksi tehdä lapsia, tehdä sitä ensimmäistä lasta tai tehdä kovin suurta perhettä, koska sitä sellaista elämää ei vain jaksakaan kovin pitkään. Näihin meidän poliitikkoina olisi tietysti hyvä puuttua.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Nyt ovat jo kaksi viimeistä puheenvuoroa olleet muusta kuin lapsilisästä, mutta tasapuolisuuden nimissä edustaja Mäkelä käyttää oman puheenvuoronsa. Vetoan, että sen jälkeen pysytään otsikon mukaisessa aiheessa.

**17.56 Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Keskustelu kyllä osaltani liittyy siinä mielessä lapsilisään, että se on kuitenkin sellainen keino, millä tätä suomalaista syntyvyyttä varmaan kaikkien mielestä jollain tavalla saadaan nousemaan, ja kaikki myöskin tunnustavat sen ongelman, että syntyvyys on liian alhainen.

Edustaja Kontulalle sanoisin kommenttina, että tuo esitetty on varsin erikoinen kuva Suomesta, joka kuitenkin tunnetaan ehkä eräästä maailman parhaista neuvolajärjestelmistä, varhaiskasvatuksesta ja koulutusjärjestelmästä, joka on tasapuolisin maailmassa kaikille lapsille, eli en ymmärrä nyt tätä kurjuuden kuvaa, joka on luotu. Toisaalta varsin objektiivinen mittari sille syntyvyydelle, joka täällä tarvitaan, on se, että pitäisi olla tulevaisuu-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

dessakin työntekijöitä maksamaan tulevat eläkkeet ja hoitamaan vanhukset. Sosiaalijärjestelmämme kesto- ja kantokyky vaatii sitä.

Sen vuoksi, että suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin jatkuvuus turvataan, meidän pitää tehdä näitä poliittisia päätöksiä, joilla perheen perustaminen tulee mahdollisemmaksi ja ihmisten kannalta houkuttelevammaksi.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

### 11. Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamista koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 43/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2019 vp

*Toinen käsittely*

**Puhemies Matti Vanhanen:** Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

*Keskustelu*

**17.57 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Nyt ehdotettu kansaneläkelain korotus kohdistuu noin 609 000 eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1 200—1 300 euroa kuukaudessa. Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa myös ylimääräisen rintamalisän määrää, koska sen määrä lasketaan kansaneläkkeen määrän perusteella, sekä sotilasavustuslain täyden perusavustuksen määrää, joka on sidottu kansaneläkkeen täyteen määrään. Takuueläkkeen korotus nostaa lisäksi työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen minimiansaintarajaa, mikä mahdollistaa hieman nykyistä suuremman lisäansion työkyvyttömyyseläkkeen rinnalle ja parantaa vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneiden ikääntyneiden pitkäaikaisytyöttömien asemaa, koska eläketukilain mukaisen eläketuen määrä on sidottu takuueläkkeen määrään.

Ärade talman! I sitt betänkande ansåg social- och hälsovårdsutskottet att det är viktigt att förbättra uppehållet i synnerhet för dem som lever på de lägsta pensionsinkomsterna genom att höja folkpensionen och garantipensionen. Garantipensionen höjdes också förra året med cirka 47 euro, men samtidigt gjordes inga indexhöjningar. Å andra sidan höjdes folkpensionen för drygt tio år sedan med cirka 20 euro.

Det är också viktigt för pensionärernas köpkraft att gränsen för tilläggssjälvriskens och koefficienten för tilläggssjälvriskens ändras på så sätt att förändringen i pensionsinkomster har en liten effekt på pensionärers bostadsbidrag och därmed inte minskar ökningen av disponibel inkomst.

Ändringarna minskar också behovet av utkomststöd för pensionärer och det beräknas att utgifterna för grundläggande utkomststöd minskar med cirka 5,3 miljoner euro 2020. Social- och hälsovårdsutskottet betonade även att det är gynnsamt för både stödmottagarna och socialskyddssystemet som helhet att minska behovet och beroendet av utkomststödet genom att höja de primära förmånerna.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Arvoisa puhemies! Koska kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotus nostaa vähimmäiseläkkeen määrää suhteessa pieniin työeläkkeisiin, sosiaali- ja terveysturvavaliokunta piti eläkejärjestelmän kokonaisuuden ja järjestelmän kannattavuuden kannalta tarpeellisenä, että hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa myös pienemmillä työeläkkeillä olevien asemaa.

Sosiaali- ja terveysturvavaliokunta halusi kiinnittää eduskunnan huomiota myös siihen, että eläkkeensaajan toimeentuloon vaikuttavat tulojen lisäksi myös eläkkeensaajan menot ja vaarallisuus. Erityisesti asumisen ja sairastamisen menot aiheuttavat monelle eläkkeensaajalle toimeentulovaikeuksia, mikä näkyy myös eläkkeensaajien ulosotoissa. Voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu laki antaa kunnalle mahdollisuuden kohtuullistaa asiakasmaksuja, mutta valiokunta piti tärkeänä, että asiakasmaksulainsäädännön uudistusta jatketaan pikaisesti.

Valiokunta piti tärkeänä myös sitä, että hallitusohjelman mukaisesti selvitetään edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös pienituloisemmat.

**18.02 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva esitys pienten eläkkeiden korottamiseksi on perusteltu. Kokoomuksen valiokuntaryhmä kannattaa pienimpien eläkkeiden korottamista, koska niillä parannetaan pientä eläkettä saavien taloudellista asemaa.

On huomioitava kuitenkin, että eläkeläisten ostovoimaan ja käytettävissä olevan rahan määrään vaikuttavat varsinaisen eläkkeen lisäksi myös monet muut tekijät, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut, maksukaton sisältö, lääkkeet sekä ruuan ja energian hinta. Eläkeläisten perintään ohjautuneet asiakasmaksut ovat myös kasvaneet. Monet jättävät talousvaikeuksissa tarpeen mukaiset palvelut ja lääkkeet hankkimatta. On tärkeää huolehtia siitä, että jokaiselle ikäihmiselle turvataan riittävä toimeentulo. Asiakasmaksulain uudistamisen yhteydessä eläkeläisten tilanne tulee huomioida riittävän toimeentulon turvaamiseksi ja eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi.

Kokoomus on jättänyt valiokunnan mietintöön vastalauseen liittyen edellä oleviin perusteluihin. Vastalauseen lausumaehdotuksena on, että eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii riittävistä työllisyystoimista eläkekorotusten rahoittamiseksi.

**18.03 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kysymyksessä on hallituksen esitys niin sanotusti pienten eläkkeiden korottamisesta. Käsittelyssä on niin sanottu vappusatanen-esitys.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat jättäneet sosiaali- ja terveysturvavaliokunnassa tähän asiaan vastalauseen. Hallituksen pyrkimykset eläkeläisköyhyyden pienentämiseksi ovat sinänsä kannatettavia, mutta nyt esitettävät toimenpiteet ovat riittämättömiä. Osalla eläkeläisistä käteen jäävä tulo ei nouse juuri lainkaan, kun eläkkeen nousua vastaava summa vähennetään kokonaan tai osittain asumistuesta tai toimeentulotuesta.

Perussuomalaiset pitävät tärkeänä eläkeläisköyhyyden torjuntaa ja muistuttavat Rinteen hallitusta lupauksesta korottaa pienimpiä työeläkkeitä nettomääräisesti 100 eurolla niin sanotusti vappusatasen. Tämän tuli koskea alle 1 400 euroa ansaitsevia eläkeläisiä. Toimenpiteitä lupauksen lunastamiseksi olisi tarvittu viivytystä. Tämä hallituksen esitys on hyvä ensiaskel siihen, mutta se ei kuitenkaan vastaa tätä hallitusohjelman kirjausta 1 400

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

euron eläkkeiden korottamisesta. Eläke kohoaa 1 200—1 300 euroa tienaavilla eläkeläisillä, mutta vähän.

Arvoisa herra puhemies! Olemme jättäneet tähän vastalauseeseen kolme lausumaa, jotka esittelen tässä teille.

Ensimmäinen lausuma kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii eläkeläisten ulosottojen ennaltaehkäisemiseksi erillisen toimintaohjelman.” Perussuomalaiset kantavat suurta huolta siitä, että yhä useampi pieneläkeläinen joutuu ulosottoon. Me haluamme taistella sitä vastaan, että pieneläkeläisen asema on tässä tilanteessa huono.

Lausuma 2: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää asiakasmaksukattoihin liittyvät ongelmakohdat ja tuo niihin liittyvät muutosesitykset.” Perussuomalaisten mielestä asiakasmaksukatoissa on ongelmia, jotka tulisi selvittää. Meillä on kolme erilaista asiakasmaksukattoa: on terveyspalvelut, on lääkkeet ja Kela-matkat. Asiantuntijakuulemisissa kuulin siitä ongelmista, kuka muun muassa seuraa ikäihmisen asiakasmaksukaton täyttymistä. Eli tässä mielessä uskoisin, että meillä on yhteinen tavoite hallituksen kanssa selvittää asiakasmaksukattoihin liittyvät ongelmat.

Kolmas lausuma kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin pientä eläkettä saavien ostovoiman vahvistamiseksi ja estää näiden verotuksen kiristymisen.” Perussuomalaiset kantavat suurta huolta siitä, että tasavero on kaikille samanlainen. Asuminen, liikkuminen, lämmitys, ruoka, lääkkeet, sairastaminen lisäävät kustannuksia eläkeläisillä. Yksi sairaalareissu ja siitä tulevat kustannukset, sairaalamaksut, voivat kaataa kokonaan sen pieneläkeläisen talouden. Yksi ylimääräinen sairastuminen kuukaudessa aiheuttaa sen, että eläkeläinen joutuu miettimään, ostaako ne lääkkeet vai ostaa ko ruokaa.

Eli kolme lausumaa meidän vastalauseessamme, ja olikin ikävää, että huolimatta siitä, että nämä vastalauseet ovat yhteiskuntaamme rakentavia ja niillä on hyvä tarkoitus, ne eivät saaneet hallituksen kannatusta. Näin ollen myöskään tämä mietintö ei ollut yksimielinen, vaan perussuomalaiset jättivät tämän vastalauseen.

Mutta sitten vielä tähän vappusataseen. Tämä on todella ikävää, kun vaalien alla hallitus lupasi 100 euron korotuksen pientä eläkettä tienaaville ihmisille, se on kirjattu sinne hallitusohjelmaan, 1 400 euroa. Nyt on erittäin tärkeää, että te lunastatte sen lupauksen ja teette jatkotoimenpiteitä ja tuotte esityksenne ja näytätte suomalaisille äänestäjille, kansanedustajille, että te pystytte sen 100 euron lupauksenne pitämään.

Tämä korotus, mikä tässä esityksessä nyt tulee, ei ole sellainen, mitä te lupasitte, mutta se on hyvä alku, eli eläkeläisen hätä ja pieneläkeläisten tilanne ja asema on turvattava Suomessa. Perussuomalaisten mielestä erityisesti myös niitä pieniä työeläkkeitä tienaavia on katsottava suoraan silmiin ja heille on luvattava, että korotuksia tulee. Ja nyt minä puhun niistä esimerkiksi pienituloisista naisista: siellä on hoitajia, siellä on kaupan alan ihmisiä, siellä on siivoustyöntekijöitä, siellä on päiväkodin henkilöstöä. Eli katsetta heidän eläkkeisiinsä, ja ääni kuuluu, ja tämä oli perussuomalaisten vastalauseen kanta.

**18.09 Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Eläkeläiskeskustelu on erittäin tärkeä. Perussuomalaiset ovat huolissaan eläkeläisten toimeentulovaikeuksista. Eläkkeiden korotus on totta kai paikallaan. Verotus, terveydenhuollon maksut, lääkkeet, ruoka, polttoaineiden hinnankorotukset — hallitus leikkaa jopa kotitalousvähennyksestä. Se totisesti tuntuu eläkeläisissä. Nämä päätökset vaikeuttavat ja heikentävät eläkeläisten toimeentuloa ja asemaa.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Eläkkeisiin liittyviä aloitteita on täällä eduskunnassakin nähty, ja ne ovat erittäin tärkeitä. Perussuomalaiset ovat kannattaneet puoliväli-indeksiä eläkkeissä, mikä tarkoittaa sitä, että eläkkeiden arvo ei laske vaan ostovoima säilyy eläkkeissä paremmin — vaikka hinnat nousevat ja muutkin tarvikkeet kallistuvat, eläkkeellä kuitenkin saisi vähän enemmän kuin nyt. Olisi hyvä, jos myös eläkkeet samassa suhteessa nousisivat ja ostovoima säilyisi. Nyt eläkeläisen euro ei ole 100 senttiä. On todella noloa, että pääministerin lupaama satasen lisäystä eläkkeisiin ei tullutkaan, vai tarkoittiko arvoisa pääministeri vappusatasta luvattaan 100:aa senttiä, ei suinkaan 100:aa euroa? Haamusatset eivät suomalaisia eläkeläisiä lämmitä.

Edustaja Juvonen toikin esille perussuomalaisten huolia ja lausumavastalauseita, joita on pohdittu, ja ne asiat, mitä on pohdittu, ovat ulosottoon, ostovoimaan ja asiakasmaksukattoihin liittyviä asioita.

Eli kannatan edustaja Juvosen tekemiä lausumavastalauseita.

**18.11 Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä pienet verorahoitteiset eläkkeet nousevat, eivät sen vappusatasen verran, jota pääministeri Rinne aiemmin lupaili, vaan vähemmän. Kansaneläkkeen täysi määrä nousee 34 eurolla kuukaudessa ja takuueläkkeen täysi määrä noin 50 eurolla kuukaudessa. Nämä korotukset kohdistuvat kaikkiaan noin 690 000:een eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1 200—1 300 euroa kuukaudessa.

Nämä ehdotukset ovat sinänsä hyviä ja kannatettavia, koska monet korotuksen saajista ovat tähän mennessä joutuneet turvautumaan toimeentulotukeen, joka on kuitenkin aina viimesijainen tuki, jollei mistään muualta saa rahaa pakollisten menojensa katteeksi.

Arvoisa puhemies! Me kokoomuslaiset valiokunnan edustajat olemme kuitenkin huolissamme tämän eläkekorotuksen pitkäjänteisestä rahoituksesta. Julkisen talouden menojen arvioidaan lisääntyvän tämän ehdotuksen johdosta noin 180 miljoonaa euroa jo ensi vuonna, kun myös eläkkeiden korotuksesta aiheutuva verotuottojen kasvu otetaan huomioon. Ja summa kasvaa sitä mukaa, kun eläkkeellä olevien määrä kasvaa. On ehdottoman tärkeää, että hallitus saa työllisyysasteen nousemaan nykyisestä vajaasta 73 prosentista vähintään 75 prosenttiin. Muussa tapauksessa olemme entistä enemmän velkaantumisen ja verojen korotuksen tiellä.

Tästä syystä, arvoisa puhemies, kannatan edustaja Laihon tekemää vastalauseita sekä lausumaa, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii riittävästä työllisyystoimista eläkekorotusten rahoittamiseksi.”

**18.13 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on tärkeä lakiesitys koskien pienten eläkkeiden korotusta. Kuten tässä olemme jo kuulleet, ideana on se, että takuueläkettä nostetaan 50 eurolla ja kansaneläkettä 34 eurolla. Tämä on ensiaskel sillä eläketurvan kohentamisen tiellä, joka hallitusohjelmaan on kirjattu osaksi sitä laajaa pakettia, joka hallitusohjelmassa on ikäihmisten elinehtojen ja elämäntilanteen kohentamiseksi Suomessa. Ensimmäisen kerran 25 vuoteen meillä on tämänkaltaisen hallitusohjelma, jossa on keskeisiä useita kohtia alkaen hoivamitoituksesta ja päättyen kotihoidon tukemiseen, lääkärin määrän kasvattamiseen ja myöskin vanhusasiavaltuutettuun ja eläketurvaan. Iso paketti, joka on asteittain meille tulossa tänne eduskuntaan, on esillä. Tässä on nyt ensimmäinen askel siitä pienimpiin eläkkeisiin tulevasta korotuksesta, jota täällä on kutsuttu myöskin

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

vappusataseksi ja josta on todettu, että se ei vielä tässä vaiheessa riitä. Ei riitäkään — tämä on ensimmäinen askel.

Yksi huomio täydestä kansaneläkkeestä ja täydestä takuueläkkeestä tänään — nehan eivät ole vanhuuseläkettä vaan perusturvaa, mikä eläkejärjestelmässä on — tähän täytyy kuitenkin tehdä ihan saman tien, koska se luo luonnollisesti lisäulottuvuuden tähän asiaan: meillä 80 prosenttia täyttä kansaneläkettä saavista eli kaikki takuueläkkeen saajat ovat alle 65-vuotiaita ihmisiä. Keskimääräinen täyden kansaneläkkeen saaja Suomessa on tällä hetkellä 50-vuotias mieshenkilö. Meillä on enemmän alle 40-vuotiaita täyttä kansaneläkettä saavia kuin yli 65-vuotiaita. Sehän tietysti aukaisee välittömästi keskustelun siitä, mitä me teemme vanhuuseläkkeellemme eli työeläkkeelle — työeläkejärjestelmähän meillä on se, jota 98 prosenttia yli 65-vuotiaista nauttii ja käyttää, ja se on meidän lakisääteinen vanhuuseläke.

Edustaja Juvonen täällä nosti esille sen, että tämä nyt ei riitä, eikä tämä kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korottaminen riitäkään sen saavuttamiseen, mitä kutsuite vappusataseksi, mutta teidän kannattaa lukea myöskin hallitusohjelma huolella. Siellähän on huomio, että käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa. Siinä on se idea, että me pystyisimme nostamaan kaikkien 1 400 euron eläketasolla olevien ihmisten eläkettä sillä 100 eurolla, mihin te tässä viittaatte.

Ja nyt tullaan siihen tärkeimpään kysymykseen, mikä myöskin täällä on tullut esille: Pääministeri Rinnehän täällä viime torstaisella kyselytunnilla toi esille sen, että naisten pieniä työeläkkeitä tulisi myöskin korottaa, millä kompensoitaisiin eläkkeen saamatta jäämistä perhevapailla — tämä käynnistyi eläkekertymien osalta vasta vuodesta 2005 eteenpäin.

Nämä molemmat ajatukset, pääministerin Rinteen täällä esittämä ajatus ja tietenkin tämä kolmikantainen neuvottelu pienimpien työeläkkeiden nostamiseksi, ovat arvokkaita avauksia ja arvokkaita tehtäviä, ja niihinhan meidän täytyy tietysti panostaa. Harmi kuulla se keskustelu, mikä täällä käytiin viime torstaina, kun kokoomuksen Sari Sarkomaa erityisesti kärjessä ja kokoomusryhmä ehkä laajemminkin lähtivät yhtäkkiä ensinnäkin sanomaan, että ylimääräistä rahaa eläkejärjestelmässä ei ole — sitä ei kuulemma ole ollenkaan siellä — ja toiseksi myöskin, että tässä ryhdytään leikkaamaan työeläkkeitä kansaneläkkeitä tukien. Tämä oli täysin virheellistä, harhaista, harhaan johtavaa informaatiota, mistä tämä keskustelu käytiin.

Ensinnäkin joka ikinen eläkeläinen, joka saa 1 000 ja 1 400 euron välissä eläkettä — näistä joka ikinen — on työeläkeläinen. Kyse ei ole kansaneläkkeisiin siirrettävistä varoista, vaan työeläkkeistä on kysymys. Kieltämättä tässä tulee eläkejärjestelmään solidaarisuuskomponentti ansiosidonnaisuuden lisäksi, ja se on uutta. Mutta vielä häkellyttävämpää oli se puhe, johon kokoomus on saanut tukea myöskin esimerkiksi Elinkeinoelämän keskusliitosta. Vesa Rantahalvari, asiantuntija siellä, on todennut, että työeläkejärjestelmässä eläkerahastoissa ei ole senttiäkään ylimääräistä, ei senttiäkään ylimääräistä — rahastoissa, jotka vuodesta 95, viimeisen 25 vuoden aikana, ovat kasvaneet 8 miljardia euroa keskimäärin vuodessa. Tämän vuoden aikana ne ovat kasvaneet tammikuun ensimmäisestä päivästä, jolloin rahastoissa oli rahaa 193 miljardia, nyt jo 211 miljardiin euroon, minkä kuulimme pääministerin suusta, ja te puhutte, että rahaa ei ole, ei ole eläkejärjestelmässä rahaa yhtään ylimääräistä senttiä. Tämä aukaisee erikoisen tilanteen suomalaisen keskusteluun, kun me emme voi vakavasti puhua näistä asioista.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Eläkeyhtiöistä maksetaan asiakashyvityksiä keskimäärin 200—300 miljoonaa euroa, mitä Finanssivalvonta on kritisoinut siitä, että käytetään eläkerahoja väärin — 200—300 miljoonaa. Hintalappu, jonka Antti Rinne antoi sille korotukselle, joka menisi pienimpiin naisten saamiin eläkkeisiin, oli noin 200 miljoonaa. Eläkejärjestelmässä ei kuulemma ole senttiäkään rahaa näihin asioihin.

Meidän on muistettava myöskin se, että 1,4 miljardia käytetään vuosittain eläkejärjestelmästä sijoitusyhtiöihin. Rahoitetaan ulkomaisia sijoitusyhtiöitä, kun ne siirtelevät meidän eläkevarojamme, vaikka tämä periaatteessa voitaisiin hoitaa sijoittamalla indeksirahastoon suoraan ilman näitä sijoitusanalyyttikkoja. 1,4 miljardia, ja senttiäkään ei ole rahaa, kertoo kokoomuksen edustaja täällä meille. Tiedämme myöskin hulpeista palkkioista, joita eläkeyhtiöissä maksetaan, ja edelleenkin puhutaan, että meillä ei ole senttiäkään ylimääräistä. Hallintokulut Suomen eläkejärjestelmässä ovat vakuutettua kohden 49 euroa korkeammat kuin keskimäärin vastaavasti vertailumaissamme. Meillä on erittäin tuhlailtava, hallinnollisesti tehoton järjestelmä, johonka on suurimpana syynä tietenkin se, että meillä on lähes kaksikymmentä eläkeyhtiötä. Maailmassa ainutlaatuinen järjestelmä, jossa lakisääteistä tehtävää hoitavat yksityiset eläkeyhtiöt, ja vielä lukumäärä on suuri. Yksi ainoa eläkeyhtiö olisi se oikea tapa, niin kuin maailmalla kaikkialla muualla on, ja säästö olisi 500 miljoonaa euroa. Ja edelleen me kuulemme, että eläkejärjestelmässä ei ole rahaa senttiäkään tulla edustaja Juvosen käyttämää termiä, vappusatasta, vastaan.

Nämä ovat poliittisen tahdon asioita, ja poliittisella tahdolla nämä asiat tietysti täytyy pystyä muuttamaan. Kyllä eläkkeitä on poliittisen tahdon kautta myöskin leikattu: taitettu indeksi leikattiin 2014 päätöksellä, 0,4 prosentin korotus tehtiin sinne, jolla se puolitettiin siinä tilanteessa. Silloin kyllä oli poliittista tahtoa tehdä se ratkaisu. Nyt on oikea aika ottaa myöskin poliittinen tahto käyttöön [Puhemies koputtaa] ja todellakin saada voimavarat siihen, että me voimme pienimpiin eläkkeisiin tämän korotuksen tehdä, mihin ollaan sitouduttu.

**18.21 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Esitetty kansaneläkkeen ja takuueläkkeen nosto ensi vuoden alussa on hyvin perusteltu toimenpide, mutta valitettavasti se ei vielä sellaisenaan läheskään riitä toteuttamaan pääministeri Rinteen, nykyisen pääministerin, keväällä 2018 antamaa lupausta 100 euron nettokorotuksesta kaikkiin alle 1 400 euron kuukausieläkkeisiin. Tällaista eläkettä saavista henkilöistä valitettavasti hyvin monella tulot tämän esityksen myötä joko eivät nouse lainkaan tai nousevat vain vähän.

Arvoisa puhemies! Pettyneiden eläkeläisten joukko onkin ainakin tällä hetkellä varsin suuri. Väliinputoajia ovat muun muassa pitkän työuran pienipalkkaisessa työssä tehneet henkilöt, joiden työeläkkeet ovat jääneet hieman yli 1 000 euroon. Pientä työeläkettä saavien ihmisten asemaa tuleekin ehdottomasti parantaa. Hallitukselta odotetaan tältä osin ripeästi konkreettisia esityksiä.

Arvoisa puhemies! Monella eläkeläisellä hyvin suuri osa tuloista kuluu välttämättömiin elinkustannuksiin, kuten asumiseen, ruokaan ja lääkkeisiin, eivätkä eläkkeet riitä aina edes niihin. Vakavia toimeentulo-ongelmia voivat aiheuttaa esimerkiksi yllättävä sairastuminen tai jopa kodinkoneen rikkoutuminen. Lisämenoja aiheutuu muun muassa sähkön siirtohintojen jatkuvasta kohoamisesta ja liikkumiskustannusten noususta. Näihin edellä mainittuihin seikkoihin tulisikin kiinnittää erityistä huomiota, kuten perussuomalaiset esittävät.



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiseen vaihtoehtoon kuuluvia eläkeläisten elämää helpottavia toimenpiteitä olisivat muun muassa lääkkeiden omavastuuosuuden alentaminen, omaishoidontuen säätäminen verovapaaksi tuloksi, eläkkeiden verotuksen laskeminen samalle tasolle palkkatulojen kanssa sekä pienten ja keskisuurien työeläkkeiden korottaminen esittelemämme eläkemallin mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisten ostovoiman paraneminen sekä olisi inhimillisestä näkökulmasta tärkeää että lisäisi huomattavasti kotimaisten yritysten tuotteiden ja palveluiden kysyntää ja sitä kautta myös työllisyyttä. Hallituksen onkin suhtauduttava hyvin vakavasti eläkeläisten vaikeaan taloustilanteeseen ja etsittävä nopeasti sitä parantavia toimenpiteitä tämän esityksensä lisäksi.

**18.24 Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotettu pienten verorahoitteisten eläkkeiden korottaminen on kannatettavaa ja kohdistuu reiluun 600 000 kansalaiseen. On tärkeää, että pienimpien eläketulojen varassa elävien ihmisten toimeentuloa parannetaan, kuten täällä on ansiokkaasti jo useassa puheenvuorossa nostettu esiin.

Itse haluaisin painottaa tässä myös nuorten osuutta ja muistuttaa sen tärkeydestä. Hallituksen esityksessä ehdotettu nuorten kuntoutusrahan sekä ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan nostaminen takuueläkettä vastaavaksi on kannatettavaa ja ennen kaikkea tarpeellista. Tämä edistää osatyökykyisten nuorten ja työelämän ulkopuolella olevien osatyökykyisten aikuisten ammatilliseen kuntoutukseen hakeutumista ja tätä kautta heidän parempaa työllistymistään. Arvoisa puhemies, tämä on tärkeä toimenpide, jonka avulla tavoitellaan työelämään osalliseksi juuri heitä, jotka ovat todellisen syrjäytymisuhan alla.

**18.25 Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Teimme hallituksen lakiesitykseen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa mietinnön, jossa toteamme, että valiokunta pitää hyvin myönteisenä näitä pienimpien eläkkeiden korotuksia. Keskustalle on erityisen tärkeää, että voimme kohdistaa korotukset kaikkein pienituloisimpiin, heikoimmassa asemassa oleviin eläkeläisiin. Tämähän näkyi jo viime kaudella, jolloin takuueläkettä korotettiin kaikkiaan kolme kertaa noin 47 eurolla.

Haluaisin ehkä korjata tai tarkentaa sitä täällä esitettyä väittämää, että hallitus olisi vaalien alla luvannut joitakin eläkkeiden korotuksia. Eihän se ole mahdollista, kun hallitus vasta vaalien jälkeen muodostettiin, ja aivan kuten edustaja Kiljunen totesi, hallitus on ohjelmassaan kertonut tahtotilansa ja linjansa eläkkeiden suhteen. Siellä todetaan muun muassa, aivan kuten edustaja Kiljunen totesi, että käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa, ja osana tätä selvitystä selvitetään keinoja, joiden avulla voitaisiin nostaa alle 1 400 euron työeläkkeitä nettomääräisesti 100 eurolla työeläkemaksuja nostamatta. On tärkeää, että selvitämme perusteellisesti mahdollisuudet tähän ja myöskin muihin toimiin, joilla voimme eläkeläisten toimeentuloa parantaa.

Kansaneläkettä on viimeksi korotettu 20 euron suuruisella tasokorotuksella vuoden 2008 alusta voimaan tulleella lailla. Nyt pitkästä aikaa me voimme parantaa sekä kansaneläkettä että takuueläkettä korotuksella, joka tulee myönteisesti tuntumaan monen pienituloisen arjessa. Nyt ehdotettu kansaneläkkeen noin 34 euron ja takuueläkkeen 50 euron ko-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

rotus kohdistuu noin 609 000 eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1 200—1 300 euroa kuukaudessa.

Pääministeri Rinne nosti viime viikolla esiin hyvin tärkeän asian, mahdollisuuden korottaa vanhempainvapaalla olleiden naisten eläkkeitä. Tämä on todella tärkeä ja hyvä tavoite. Miten se teknisesti toteutetaan, siitä on hyvä nyt pääministerin avauksenkin jälkeen perusteellisesti keskustella.

Arvoisa puhemies! On hyvin arvokasta, että olemme täällä salissa yksimielisiä siitä, että nämä käsillä olevat eläkkeiden korotukset eivät yksistään riitä vaan tarvitaan paljon muitakin toimia eläkeläisten toimeentulon ja arjen parantamiseksi. Pidän erittäin tärkeänä valiokunnan mietinnön huomiota siitä, että eläkeläisköyhyyden vähentäminen edellyttää kokonaisvaltaisia ja tutkittuun tietoon perustuvia toimenpiteitä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että olemassa oleva tieto eläkeläisköyhyydestä on osin hajanaista.

Tässä keskustelussa nyt on tullut aivan oikein esille se, että pelkkä eläkkeen taso ei ole ainoa määrittävä tekijä eläkeläisen arjessa vaan monet kulut ja menot vaikuttavat siihen, paljonko rahaa jää käyttöön. Esimerkiksi asiakasmaksulainsäädäntö pitäisi uudistaa siten, että palveluja käyttävien pienituloisten ihmisten maksut eivät nousisi vaan niitä voitaisiin päinvastoin alentaa. Hallitusohjelmaneuvoittelussa sovimme asiakasmaksulain uudistamisesta, jotta voimme poistaa hoidon esteitä ja lisätä terveyden tasa-arvoa muun muassa maksuttomuutta laajentamalla. Yhteinen tehtävämme on varmistaa se, että Suomessa on hyvä olla eläkkeellä.

**18.29 Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Kuten aiemminkin totesin, niin takuueläkkeen ja kansaneläkkeen korotus on tärkeää, mutta siihen sisältyy sellainen ongelma, että varsinkin työuran loppuvaiheessa voi olla epämotivoivaa jäädä pienellä palkalla työelämään, jos kokee, että takuueläkkeenäkin saa kutakuinkin saman summan kuin pienenä työeläkkeenä, ja meillä on ongelma erityisesti naisten pienten työeläkkeiden kohdalla.

Haluan todeta olevani eri mieltä kuin edustaja Kiljunen, joka totesi täällä, että naisten pienten työeläkkeiden korottaminen olisi mahdollista tässä järjestelmässä, koska siellä on runsaasti rahaa. Eri työeläkeyhtiöiden julkisuudessa esittämä kanta on ollut hyvin yksiselitteinen, ja siinä on todettu, että ylimääräistä rahaa ei ole, ja jos työeläkejärjestelmän sisällä halutaan korottaa näitä pienimpiä naisten eläkkeitä, niin silloin se tarkoittaisi sitä, että muiden työeläkkeellä olevien eläkkeitä pitäisi pienentää, ellei sitten koroteta työeläkemaksuja. Tämä kanta on ollut hyvin yksiselitteinen, ja ihmettelen, miten tätä asiaa on voinut tulkita niin erilaisella tavalla. Toki eläkkeitä pitää korottaa myöskin näiltä henkilöiltä, jotka nyt jäävät korotusta vaille, että he tulevat paremmin toimeen omalla eläkkeellään ja pitkäaikaisella työskentelyllään työelämässä.

**18.31 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Heti välittömästi edustaja Kaumalle on todettava se, että työeläkeyhtiöiden roolina on ollut käytännössä niiden olemassaolon ajan puolustaa eläkejärjestelmän — niin kuin he käyttävät termiä, ihan oikein — rahoituksellista kestävyyttä. Rahoituksellisen kestävyuden osalta Suomen eläkejärjestelmä on aivan maailman huippuluokkaa — aivan maailman huippuluokkaa. Sen kansainväliset vertailut kertovat suoraan. Myöskin hallinnon avoimuus on hyvin tärkeätä, ja se on rekisteröity.

Sen sijaan siellä on se ongelma, että sitä pidetään tehottomana, koska se on kallis järjestelmä. Työeläkeyhtiöt puhuvat jatkuvasti siitä, että ei rahaa ole eläkkeisiin, ja tässäkin me puhumme 200—300 miljoonasta eurosta, joka on sinänsä suuri summa, mutta suhteessa

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

siihen volyyymiin, Suomen suurimpaan pääomakeskittymään ja sen kasvuun, me emme puhu yhteismitallisista asioista. Minä juuri kerroin, että eläkerahastot ovat kasvaneet viimeisen 25 vuoden aikana 21 000 euroa joka ikinen minuutti, tälläkin hetkellä. Me puhumme valtavasta kasvusta. Se on keskimäärin ollut 8 miljardia euroa vuodessa, eli 8 000 miljoonaa euroa vuodessa on kasvu. Jos te puhutte, että 200—300 miljoonaa ikään kuin johtaa työeläkemaksupaineisiin tai että järjestelmä ei sitä kestä, niin mehän emme puhu yhteismitallisista asioista. Nyt on vain se, että näkökulma on tässä toinen, ja siitä näkökulmasta, jota eläkeyhtiöt edustavat, eläkerahat pidetään täysin koskemattomina — vaikka ne on varattu eläkkeisiin. Ne rahat on varattu eläkkeisiin eikä mihinkään muuhun, asiakashyvityksiin vaikkapa, jolloin tässä ollaan kyllä hyvinkin ristiriitaisessa tilanteessa.

Edustaja Savio, te käytitte puheenvuoron ilmeisesti perussuomalaisten näkemyksestä, ja edustaja Juvonenkin toi esille sen, että teillä on ohjelmallisesti eräitä muitakin tavoitteita eläkeläisten tilanteen kohentamiseksi kuin tämä eläketurva. Lääkekulukorvauksiin viittasitte ja viittasitte myöskin eläkeläisten verotukseen. Minä haluan tässä nyt teille lukea sen, mikä on teidän ohjelmanne ollut tasan neljä vuotta sitten, hallitusohjelmaa tehtäessä. Silloin lääkekulukorvauksia pienennettiin 150 miljoonaa euroa, se oli teidän ohjelmanne, eläketulovähennyksiä pienennettiin, se oli 419 miljoonaa euroa, ja eläkkeisiin ei haluttu tehdä verotuksen ansiotulovähennystä, kun se tehtiin palkkatuloihin. Tämä oli teidän ohjelmanne silloin, kun te olitte hallitukseen menossa neljä vuotta sitten. Hienoa, jos te olette nyt muuttaneet kantanne. Sitä täytyy alleviivata, ja se on hieno asia, että nyt olette tehneet sen, mutta tietenkin minä joudun katsomaan näitä tilastoja myöskin sieltä puolelta, miten te olette tehneet silloin kun te olette hallitusvastuuta kantaneet. Nyt meillä on hallitus, joka ensimmäisen kerran tarttuu vakavasti — todellakin vakavasti — ikäihmisten elinehtojen kohentamiseen, eläkeläisten elinehtojen kohentamiseen.

**18.34 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin olisi hyvä tietää, millä tavalla teette tämän pienituloisten naisten, pieneläkettä saavien naisten eläkkeen korottamisen, koska siinäkin lauseessa on yksi lupaus. Eli millä tavalla se tehdään ja mitä tuloja tasataan ja mistä eläkevaroista nämä korotukset ollaan tekemässä?

Edustaja Aittakumpu, kyllä minun nyt täytyy sanoa teille se, että te olette samassa hallituksessa SDP:n kanssa ja heidän vaaliohjelmassaan kyllä on maininta tästä vappusatasesta, ei vappusatanen-nimellä, mutta siitä, että 1 400 euroa tienaavalle eläkeläiselle, pieneläkeläiselle tulee se 100 euroa. Elikkä kyllä teillä on ihan sama suunta. [Kimmo Kiljunen: Kyllä, se on sama suunta!] Te olette siellä samassa hallituksessa. Elikkä kyllä me voimme puhua täällä siitä lupauksesta, koska se on siellä ohjelmassa ja siitä on varmasti vaalikentillä myös puhuttu.

Perussuomalaisten mielestä eläkeläisköyhyys on todella vakava asia, ja meidän vaihtoehtobudjetissamme tulee sinne esityksiä. Kyllä minulla on täällä myös valtava, valtava lista siitä, mitä me perussuomalaiset saimme aikaiseksi niiden kahden vuoden aikana, kun saimme hallituksessa olla ennen kuin meidät sieltä ulos potkaistiin, mutta näkisin, että tässä en sitä luetteloa ala luettelemaan edustaja Kiljuselle.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Tämä keskustelu saa taas debatin luonteen, ja avataan saman tien vastauspuheenvuoronappi ja siihen mahdollisuus. — Edustaja Laiho.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**18.35 Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Pienten eläkkeiden korottaminen on sinällään kannatettavaa, ja olemme antaneet kannatuksen myöskin tälle käsittelyssä olevalle lakiesitykselle jättäen siihen vastalauseen liittyen sen rahoituksen epävarmuuteen. Mutta täytyy huomioda, että siinäkin korkeimmillaan ne korotukset ovat puolet siitä, mitä pääministeri Rinne on luvannut, eli se vappusatanen on sulanut puoleen. Olen tosi pahoillani, että moni eläkeläinen on joutunut pettymään pääministerin petetyn lupauksen takia.

Täytyy hämmästellä täällä salissa edustaja Kiljusen puheita siitä, että ylimääräisiä rahoja olisi eläkkeisiin, niitten kotona olevien naisten eläkkeiden korottamiseen tuosta vain, koska sellaista rahaa ei ole, niin kuin olemme kuulleet. Vai aiotteko te tässäkin asiassa syödä leivän lastemme suusta? Miten nykyiset työikäiset, miten lapsemme, miten nuoremme — aiotaanko todella kaikki vetää puhtaaksi, [Puhemies koputtaa] tilit tyhjiksi, eikä heille jätetä mitään? Onko se reilua?

**18.37 Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa edustaja Laiho, kun pääministeri Rinne on puhunut tästä 100 euron korotuksesta alle 1 400 euron oleviin eläkkeisiin, hän on puhunut vaalikauden ajasta, neljästä vuodesta, eikö niin? [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Juuri näin!] Antakaa nyt meille hieman aikaa tätä asiaa hoitaa, asteittain. Ei tätä korotusta kertarysäyksellä ollut tarkoitus tehdä vaan asteittain. Ja minun täytyy nyt kysyä edustaja Laiholta, onko teillä kuullun ymmärtämisessä ongelmia — useilla kansanedustajilla on. Kun me sanomme, että eläkejärjestelmä kasvaa 8 miljardilla eurolla vuodessa ja sanomme rinnalle, että 200—300 miljoonaa euroa on tämä hintalappu, niin kyllähän se tietysti voi olla niin, että 8 on pienempi numero kuin 200 tai 300, kyllä, mutta 8 miljardia on 8 000 miljoonaa euroa. Se on se summa, millä se kasvaa vuosittain. Nyt on kasvusta eikä eläkerahastojen purkamisesta kysymys, ja tämä kasvu voi olla yhtä lailla 7,7 miljardia [Puhemies koputtaa] euroa eikä 8:aa miljardia. Emme me ole Suomessa mitään rahastoja... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

**18.38 Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Kiljuselle: Totesitte tuossa työeläkeyhtiöistä sen, että meidän järjestelmämme on tuhlailtava muun muassa siitä syystä, että näitä yhtiöitä on niin paljon. Siinä kohtaa tietysti voidaan pohtia sitä, mikä on sopiva määrä työeläkeyhtiöitä, siinä asiassa olen kanssanne samaa mieltä. Mutta toisaalta täytyy muistaa, että työeläkeyhtiöt antavat myöskin erilaisia palveluita organisaatioille ja työpaikoille muun muassa työhyvinvoinnin kehittämiseen liittyen. Täytyy muistaa, että meillä esimerkiksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyä edelleen aivan liian suuri määrä ihmisiä, ja tämän järjestelmän kehittämisessä ovat työeläkeyhtiöt olleet suuressa roolissa.

Mutta koska näistä laskentajärjestelmistä, millä tavalla näitä pieniä eläkkeitä voidaan korottaa, ollaan niin erimielisiä näköjään eri puolueiden kesken, niin siinä mielessä kokoomus on nähnyt tärkeäksi esittää tällaisen parlamentaarisen työryhmän pystyttämistä, jotta päästään yhteisiin lukuihin ainakin siitä, [Puhemies koputtaa] millaisista asioista tässä ollaan päättämässä ja miten sitten päästään asiassa eteenpäin.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Myönnän vastauspuheenvuorot vielä edustajille Aittakumpu, Heinäluoma, Juvonen, Rantanen, Laiho ja Kiljunen, ja sitten puheenvuorolistaan.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

18.39 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä sen, että hallitus ei ole tosiaan ennen vaaleja yhtäkään lupasta antanut, mutta keskusta on täysillä mukana tässä hallitusohjelmassa, jonka me olemme vaalien jälkeen yhdessä sopineet ja joka on myöskin monien kompromissien tulos. Keskustalle on erittäin tärkeää se, että me haluamme yhdessä parantaa pienituloisimpien eläkeläisten asemaa. Ja aivan kuten totesin täällä, meillä on hallitusohjelmassa tämä tavoite nettomääräisesti nostaa alle 1 400 euron työeläkkeitä 100 eurolla työeläkemaksuja nostamatta. Tähän olemme sitoutuneet, ja tämä on todella tärkeä ja hyvä tavoite.

18.40 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt pyytäisin oppositiopuolue kokoomusta vielä kerran miettimään, kannatatteko te tätä hallituksen valitsemaa tavoitetta pienten eläkkeiden korottamisesta. Jos te kannatatte, niin sitten luulen, että tässä tämänkin lain kohdalla on helppo päästä keskusteluyhteyteen. Mutta nyt tulee hieman epämääräinen viesti, kun teiltä toisaalta sanotaan — ja sanoitte itsekin, edustaja Laiho, tässä — että hallitus tekee liian pieniä korotuksia tällä hetkellä näihin pieniin eläkeisiin, ja toisaalta sanotaan, että keinot ovat väärät ja otetaan väärästä paikasta. Luulen, että tämä hämää nyt ei pelkästään tätä salia vaan myöskin suomalaisia laajasti. Oletteko te sitoutuneet siihen hallituksen kanssa yhteiseen tavoitteeseen, [Puhemies koputtaa] jossa pyritään tätä näitten pienten eläkeläisten toimeentuloa parantamaan? [Kimmo Kiljunen: Eivät ole valitettavasti!]

18.41 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En malttanut olla kommentoimatta vielä näistä perussuomalaisten tekemistä edistysaskelista liittyen eläkeläisten asioihin viime kaudella, kun olimme sen kaksi vuotta siellä hallituksessa ennen kuin meidät todellakin sieltä sitten ulos potkaistiin. Silloin muun muassa 5 000 yli viisi vuotta työttömänä ollutta 60-vuotiasta suomalaista pääsi eläkkeelle. Silloin oli myös takuueläkkeen nostoa, silloin oli myös kaikille omaishoitajille vähintään kaksi lakisääteistä vapaapäivää kuussa turvattuna, elikkä oli paljon hyviä ja tärkeitä esityksiä.

Mutta maailma ei todellakaan ole valmis, ja me kaikki tiedämme, että eläkeläisten, pieneläkeläisten, asema on tukala Suomessa. Nyt te olette luvanneet sitä korotusta myös naisille. Se on erittäin tärkeä. Pienituloinen nainen on kyllä sellainen asia Suomessa, että hänet pitää huomata ja hänelle pitää todella kohdentaa. Mistä se rahoitus sitten tulee? Muun muassa Tela ja STTK ovat lausuneet, että tämä teidän mallinne on mahdoton.

18.42 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On melko hupaisaa, kun edustaja Kiljunen siteeraa täällä neljä vuotta vanhaa hallitusohjelmaa. Kehotan teitä lukemaan tuon perussuomalaisten sosiaalipoliittisen ohjelman. Siellä on paljon hyvää tavaraa ja opittavaakin.

Minusta on mielenkiintoista, että totta kai me olemme kaikki sitä mieltä, että eläkeläisköyhyys on vakava asia ja korotukset sinne ovat hyviä, mutta toisaalta te annatte nyt eläkeläisille rahaa ja otatte heidän toisesta taskustaan sen pois näillä polttoaineverokorotuksilla sekä lämmityksen korotuksella. Siinä mielessä on hiukan erikoista kyllä hurskastella täällä sillä, [Ari Koposen välihuuto] että eläkeläisillä rupeaa nyt menemään paremmin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Noloa se on!]

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Sen lisäksi haluaisin nostaa tähän vielä nämä lääkekulut ja omavastuut, omavastuut matkoista ja omavastuut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Ne pitäisi yhdistää ja pienentää sitä kattoa. [Puhemies koputtaa] Se meni juuri sinne, minne pitää.

**18.43 Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen aikaisemmissa puheenvuoroissani sanonut, kokoomus kannattaa tätä nyt käsittelyssä olevaa esitystä. Olemme jättäneet vastalauseen rahoituksen epävarmuuden takia, mutta emme vastusta niitä korotuksia, mitä nyt näihin pieniin eläkkeisiin on tehty.

Mitä tulee sitten näihin pääministeri Rinteen muihin esille nostamiin naisten pienten eläkkeiden korotuksiin, joihinkä käytettäisiin työeläkevaroja, rahastojen varoja, niin sitä emme voi hyväksyä, ja siihen ovat antaneet vastalauseensa muun muassa SAK, STTK ja Akava.

Jokaisen suomalaisen on pystyttävä luottamaan siihen, että kun on maksanut palkastansa eläkkeeseen menevää rahaa, niin työllensä eläkkeensä ansainnut saa myöskin eläkettä jatkossa. Ja sen takia siellä niitä varoja myöskin on, että jokainen sairaanhoitaja, jokainen poliisi, jokainen opettaja voi luottaa siihen, että kun on tehnyt vuosikausia töitä, [Puhemies koputtaa] niin saa myöskin sen eläkkeen eikä kukaan sitä ryöstä pois, ennen kuin on oman eläkkeen aika.

**18.44 Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho, meillä on valitettavasti sellainen eläkejärjestelmä, ennen kaikkea tämä taitettu indeksi, joka on vuodesta 95 tehnyt sen, että eläkkeensaajan ansaittu tulotaso laskee lakisääteisesti, ainoa tulonsaajaryhmä Suomessa, jonka tulotaso laskee. Tämä on se faktuaalinen tilanne, kun te olitte puolustamassa ihan oikein sitä, että ansaittu tulotaso säilyisi.

Työeläkeyhtiöt tekevät arvokasta, tärkeätä työtä Suomessa, sitä ei voi kukaan kiistää. Niillä on erittäin suuri rooli kerätä työeläkemaksut ja maksaa myöskin työeläkkeet eli meidän vanhuuseläketurvamme. Myöskin on olemassa tämä työhyvinvointipuoli, jota on Finanssivalvonta muuten kritisoinut niin, että siinä resursseja käytetään hukkaan monissa tilanteissa. En lähde yksityiskohtiin. Mutta mikä Suomessa on täysin poikkeuksellista koko maailmaan — koko maailmaan — verrattuna: yhdessäkään maailman maassa eivät yksityiset työeläkeyhtiöt hoida lakisääteistä eläkejärjestelmää, ja meillä on niitä vielä monta. Kaikkialla maailmassa silloin, kun on lakisääteisestä eläketurvasta kysymys, sen hoitaa yksi eläkerahasto. [Puhemies koputtaa] Sitten on näitä työmarkkinaeläkkeitä, jotka ovat monissa maissa erilaisia, mutta lakisääteistä tehtävää hoitaa vain yksi työeläkeyhtiö. Tämä on poikkeuksellista ja kallis järjestelmä.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Puhujalistaan, edustaja Kauma — poissa. Edustaja Kiljunen, teillä on nyt näemmä mahdollisuus saada kaksinkertaisesti viimeinen sana tähän keskusteluun.

**18.46 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu nyt siirtyi tämän työeläkejärjestelmän suuntaan, ja on sikäli tärkeää, että myöskin se nostettiin tässä esille, jotta me näemme, että kun me puhumme tästä vappusatasesta, josta on nyt lähtenyt liikenteeseen se, että se menetetty korotus tulee kansaneläkkeen, takuueläkkeen kautta eli valtion budjetista — niin kuin se juuri tekee, sen takia se on tässä vaiheessa meillä keskustelussa — niin meidän täytyy avata tämä toinenkin puoli, joka on hallitusohjelmaan laitettu. Se siellä on itse

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

asiassa suurempi asia kuin tämä niin sanottu kansaneläkkeen, takuueläkkeen korotus, eli se, että kolmikannassa lähdetään vakavasti neuvottelemaan siitä, että pystytään pienimpiin työeläkkeisiin saamaan tämä tuki.

Arvoisa puhemies! Heitän tähän loppuun sen viimeisen vetoituksen, että kun tätä kolmikantaista neuvottelua lähdetään käynnistämään, niin siihen pitäisi saada itse asiassa nelikanta, eläkejärjestöjen edustus siihen mukaan, koska me puhumme eläkkeistä. Meillä oli tämä komiteamietintö ensimmäisen kerran silloin 2013, kun puhuttiin taitetusta indeksistä, ja siinä kolmikannassa olivat eläkejärjestöt mukana, eli nelikanta muodostettiin silloin. Nyt on sama tilanne, kun nämä neuvottelut alkavat tästä asiasta, eli sinne täytyisi saada eläkeläisjärjestöt mukaan.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Anteeksi, ennakoin äsken liian aikaisin.

**18.47 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kyllä me perussuomalaiset olemme lukeeet hallitusohjelman. Me olemme lukeeet sen erittäin hyvin. Siellä on maininta siitä, että 1 400 euron eläkettä korotetaan 100 eurolla, ja tästä teidän kolmikantaisesta työryhmästäne. Mutta meidän vastalauseessamme — toivon, että olette lukeeet perussuomalaisten vastalauseen hyvin — mainitaan, että toimenpiteitä lupauksen lunastamiseksi tarvitaan viivytyksettä. Elikkä me kehotamme ja kannustamme teitä viivytyksettä käynnistämään nämä toimenpiteet tämän vappusatasen aikaansaattamiseksi.

No, sitten vielä toisen maininnan otan. Teillä on sinne hallitusohjelmaan kirjattu myös liittyen taksijuudistukseen, että näitä taksijuudistuksessa olleita ongelmakohtia tulisi korjata. Kun se on siellä teidän hallitusohjelmassanne, niin toivoisimme ihan käsi sydämellä, vilpittömästi sitä, että voisitte viedä sitä hallituskirjausta eteenpäin reippaasti ja todellakin korjata ja etsiä niitä ongelmakohtia, joita liittyy taksiliikenteeseen ja erityisesti taksin saamiseen ja kaikkeen, mitä Kela-takseissa on ollutkaan, suuria, suuria ongelmia.

**Puhemies Matti Vanhanen:** Nyt mennään aika kauaksi eläkkeiden korottamisesta.

Kiitos, niin, minä vain näistä kirjauksista, anteeksi, herra puhemies, liittyen tähän eläkeläisen asemaan. Elikkä liikkuminen, taksimatkat, kustannukset: kun on paljon kustannuksia, niin se vaikeuttaa eläkeläisen pärjäämistä. Myös tämä taksiasia on täällä meidän vastalauseessamme kerrottuna, arvoisa herra puhemies. Toivon, että hallitus vie tätä asiaa eteenpäin.

**18.49 Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rantanen toi hyvin esiin sen, miten hallitus tosiaan toisella kädellä antaa vanhuksille mutta toisella kädellä sitten ottaa sieltä. Lisäisin tähän hänen listaansa tuon kotitalousvähennyksen, mikä tuo sadoille ja taas sadoille siivousta käyttäville vanhuksille yli 200 euron lisälaskun vuodessa. Eli tämä kohdistuu just näihin ihmisiin, jotka sitä apua eniten tarvitsevat.

**18.49 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minä en voi täällä puhua hallituksen nimissä, mutta kun olen hallitusta puolustamassa näissä asioissa — ja muissakin asioissa — niin voin kertoa sen, kun tiedän, että hallitus suhtautuu erittäin vakavasti tähän eläkeläiskysymykseen — erittäin vakavasti. Siihen halutaan selkeästi panostaa, siihen ollaan sitou-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

duttu, että me pienimpiä eläkkeitä haluamme korottaa. Sen takia tämä esitys on juuri nyt tässä meillä pöydällä päätettävänä.

Myöskin tämän jatkon osalta olen tietoinen siitä, että hallitus pyrkii mahdollisimman jouhevasti pääsemään liikkeelle niihin kolmikantaisiin neuvotteluihin, joissa sitten voitaisiin katsoa, miten me työeläkejärjestelmän sisältä saisimme myöskin siirrettyä voimavaraa näihin pienimpiin eläkkeisiin, ja kuten sanoin, minä toivon, että se olisikin nelikantainen, että siellä olisi myöskin eläkeläisjärjestöjen edustus. Tiedän sen, että hallitus suhtautuu vakavasti tähän asiaan.

**18.50 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Toivon, että suhtaudutte niin vakavasti, että muun muassa öljylämmitteisiin taloihin ei tehdä veronkorotuksia ja vaatimuksia vaihtaa niitä, koska tämä asia nimenomaan koskettaa aika isolta osin juurikin eläkeläisiä.

Sitten toinen asia, eläkejärjestelmään kajoaminen: pitäisin kyllä siinä hiukan malttia, koska nyt minulla ainakin tulee tässä paha pelko, että niiden sairaanhoitajien ja poliisien eläkejärjestelmästä, joista täällä puhuttiin aikaisemmin, ruvetaankin purkamaan rahaa niille henkilöille, jotka eivät ole esimerkiksi Suomessa tehneet päivääkään työtä.

**18.51 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Viimeinen puheenvuoro tähän asiaan. Miksi te puhutte, että malttia siihen, että me käyttäisimme eläkkeisiin niitä varoja, joita Suomessa on kerätty nimenomaan eläkkeitä varten? [Mari Rantasen välihuuto] Minä en voi ymmärtää tätä. Taitettu indeksi hyväksyttiin 95 siitä lähtökohdasta, että suuret ikäluokat ovat siirtymässä eläkkeelle, eläkepomme uhkaa ja me rupeamme kasvattamaan rahastoja ja eläketasoja lasketaan. Sitä prosessia on nyt viety läpi 25 vuotta. Minkä takia me edelleen elämme siinä tilanteessa, että me olemme keränneet yli 211 miljardin potin, joka on jättimäinen pääomakeskittymä, ja me pidämme sitä käytännössä koskemattomana? Kultainen vasikka, johon ei kosketa ollenkaan. Minä en ymmärrä tätä keskustelua lainkaan. Kun kerran varat on kerätty eläkkeisiin, miksi niitä rahoja ei käytetä eläkkeisiin?

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

### **12. Hallituksen esitys eduskunnalle Digi- ja väestötietoviraston toimialaa koskevien lakien muuttamiseksi**

Hallituksen esitys HE 10/2019 vp  
Valiokunnan mietintö HaVM 3/2019 vp

#### *Toinen käsittely*

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 10/2019 vp sisältyvät 1.-79. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 80. ja 81. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

### **13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi laivaväen työ- ja asuinympäristöstä sekä ruoka-huollosta aluksella annetun lain 2 ja 11 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 52/2019 vp



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 2/2019 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Puhemies Matti Vanhanen:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 2/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

*Keskustelu*

18.53 **Anna Kontula vas** (esitys- ja työministeriön puolesta): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta siten, että lain soveltamisalan piiriin otetaan alle 24-metriset alukset siltä osin, kun kyse on säännöksistä, jotka koskevat aluksen asuintiloja, ruokaa ja ruokahuoltoa. Muutoksella pannaan osittain täytäntöön kalastusalan työtä koskeva neuvoston direktiivi. Lisäksi ehdotetaan, että viittaussäännös hallintolainkäyttölakiin muutetaan viittaukseksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettuun lakiin.

Laivaväen työ- ja asuin ympäristöstä sekä ruokahuollosta aluksella annetun lain 14 §:n mukaan laivaisäntä huolehtii siitä, että laivaväellä on työjakson aikaan mahdollisuus maksuttomaan ruokailuun. Valiokunta toteaa, että säännöstä ruoan maksuttomuudesta sovelletaan muutoksen jälkeen myös kaikilla alle 24 metriä pitkillä kalastusaluksilla.

Sosiaali- ja terveysministeriöstä saadun selvityksen mukaan tarkempia säännöksiä kalastus alusten asuintiloista, ruoasta ja ruokahuollosta annetaan asetuksella. Uuden asetuksen siirtymäsäännöksen mukaan säännöksiä sovelletaan vain uusiin aluksiin.

Esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisenä ja puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 52/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

### 14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2019 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Puhemies Matti Vanhanen:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 5/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

### *Keskustelu*

18.55 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 5/2019 valtiopäiviltä sisältää valiokunnan kannanotot hallituksen esitykseen 38/2019 valtiopäiviltä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta.

Esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutoksella parannetaan Vaasan sairaanhoitopiirin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa siten, että päivystyspalvelujen saatavuus paranee ja matka kiireelliseen hoitoon lyhenee. Valiokunta toteaa, että Vaasan keskussairaalan päivystyspalvelut vastaavat nykyisinkin lähes laajan päivystyksen sairaaloilta edellytettyä laajuutta, ja niitä vahvistetaan edelleen käytännössä kahden erikoisalan osalta.

Esityksessä ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin velvoite järjestää päivystyspalveluja ruotsin kielellä. Ruotsinkielisten potilaiden palvelut toteutetaan jatkossa samoin kuin muissa yksikielisesti suomenkielisissä sairaanhoitopiireissä. Päivystystoiminnan muutosten vuoksi tarvittavat lisävoimavarat otetaan huomioon ensi vuoden talousarvioesityksessä 1 miljoonan euron lisäyksenä, joka jaetaan kunnille kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti. Valiokunta pitää esityksen perusteluissa todetuissa syistä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisena, että myös Vaasan sairaanhoitopiirille säädetään velvollisuus järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut nykyisten 12 muun laajaa ympärivuorokautista päivystystä ylläpitävien sairaanhoitopiirien lisäksi. Valiokunta toteaa, että päivystyspalvelujen valtakunnallista toimivuutta tulee tarkastella myös osana koko palvelujärjestelmää siten, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalliskielillä turvataan.

Yliopistollisille sairaanhoitopiireille ehdotetaan velvollisuutta tuomioistuinten pyytämien lääketieteellisten lausuntojen antamiseen siten, että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri hallinnoi lausuntojen antamista. Esityksen tarkoituksena ja tavoitteena on turvata tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Uudistus liittyy vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, jonka tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmään. Vakuutuslääkärijärjestelmää koskeneen kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä eduskunta hyväksyi viime vuonna lausuman, jossa edellytettiin lainmuutosten valmistelua vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi.

Valiokunta pitää muutoksenhakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta tärkeänä, että riippumaton taho antaa keskitetysti lausuntoja tuomioistuimille lääketieteellisissä asioissa. Riippumaton asiantuntijataho lisää oikeusvarmuutta ja lääketieteellisen arvioinnin läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri perustaa asiantuntijatyöryhmän, johon kaikki yliopistollista sairaalaa ylläpitävät sairaanhoitopiirit nimeävät asiantuntijoita. Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri voi nimetä ryhmään myös muita lääketieteen asiantuntijoita ja tapauskohtaisesti pyytää tarvittaessa lausunnon asiantuntijaryhmän ulkopuoliselta asiantuntijalta. Lausuntojen tarpeeksi on esityksessä arvioitu 80–200 kappaletta vuodessa. Valiokunta toteaa, että lausuntojen määrän ja kustannusten kehityksen arviointi on epävarmaa, koska lausuntojen saatavuuden parantuminen voi lisätä lausuntopyyntöjen

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

määrää. Asiantuntijalausuntojen määrän ja kustannusten kehitystä tuleekin seurata. Valtio maksaa korvauksen toiminnan kuluista Pohjois-Savon sairaanhoitopiirille, joka välittää lausuntokohtaisen korvauksen asiantuntijalle. Valiokunta pitää perusteltuna, että lausunnonsta maksettava korvaus porrastetaan lausunnon laatimiseen kuluvaan työmäärän mukaan ja että tähän uuteen tehtävään varataan erillisrahoitus. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

**19.00 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi terveydenhuoltolakia ja lakia kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta siten, että Vaasan sairaanhoitopiirille lisättäisiin velvoite järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksikkö keskussairaalsen yhteyteen. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiriin velvoite järjestää päivystyspalvelut suomen ja ruotsin kielellä taas poistettaisiin tarpeettomana.

Ärade talman! Vasa sjukvårdsdistrikt är den enda tvåspråkiga enheten med omfattande jour i området. Befolkningens språkliga rättigheter i fråga om jourtjänsterna kan i fortsättningen bemötas väl i och med att den svenskspråkiga befolkningen härefter kan ty sig till Vasa sjukvårdsdistrikts omfattande jourtjänster som tillhandahålls dygnet runt. I Vasa sjukvårdsdistrikts område är det klart att den enda rätta lösningen med tanke på befolkningens språkliga rättigheter är att ändra på hälso- och sjukvårdslagen så att Vasa sjukvårdsdistrikt tilläggs till de övriga enheterna med omfattande jour dygnet runt.

Regeringens väsentligaste motiveringar för ett sjukhus med omfattande jour var i lagstiftningsskedet att uppnå en optimal patientsäkerhet, genomslagskraft, ekonomi och tillgång till tjänster. Den föreslagna lagändringen främjar den tvåspråkiga befolkningens rättigheter och tillgång till tjänster samt främjar patientsäkerheten i Vasa sjukvårdsdistrikts område. Dessutom fungerar verksamheten i organisationen redan nu på två språk. Tvåspråkigheten måste bara upprätthållas och utvecklas i fortsättningen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutoksella parannetaan Vaasan sairaanhoitopiiriin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa siten, että päivystyspalvelujen saatavuus paranee ja matka kiireelliseen hoitoon lyhenee.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa mietinnössään, että Vaasan keskussairaalan päivystyspalvelut vastaavat nykyisinkin lähes laajan päivystyksen sairaaloilta edellyttävää laajuutta ja niitä vahvistetaan edelleen käytännössä kahden erikoisalan osalta. Valiokunta pitää esityksen perusteluissa todetuista syistä kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisena, että myös Vaasan sairaanhoitopiirille säädetään velvollisuus järjestää laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palvelut nykyisten 12 muun laajaa ympärivuorokautista päivystystä ylläpitävien sairaanhoitopiirien lisäksi.

Ärade talman! Vasa sjukvårdsdistrikt har redan i tio år varit en vägvisare i Finland då det gäller utvecklandet av patientsäkerheten. Nu när Vasa centralsjukhus blir en av enheterna med omfattande jour dygnet runt skulle det vara idealiskt att Vasa sjukvårdsdistrikt skulle ges i uppgift att ansvara för såväl främjande av forsknings- och utvecklingsverksamhet inom patient- och klientsäkerhetsområdet på riksnivå som medverkande i internationellt

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

samarbete. Vasa centralsjukhus har redan skapat en klar struktur för en tydlig verksamhet och kunde väl bidra till att utveckla social- och hälsovården i Finland i en säkrare riktning.

**19.04 Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys esittää myös vakuutuslääkärijärjestelmän korjaamiseen liittyvää ensimmäistä askelta. ”Yliopistollisille sairaanhoitopiireille ehdotetaan velvollisuutta tuomioistuinten pyytämien lääketieteellisten lausuntojen antamiseen siten, että Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri hallinnoi lausuntojen antamista. Esityksen tavoitteena on turvata tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen saaminen. Uudistus liittyy vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, jonka tavoitteena on lisätä vakuutuslääkärijärjestelmän läpinäkyvyyttä ja kansalaisten luottamusta järjestelmään.”

Arvoisa herra puhemies! Tämä on lähtöisin viime kaudelta. Meillä oli täällä eduskunnassa käsiteltävänä kansalaisaloite, joka vaati, että vakuutus- ja eläkelaitosten lääkäreiltä on poistettava mielivaltaisen oikeus kumota potilasta hoitavan lääkärin lausuntoja. Sosiaali- ja terveysvaliokunta linjasi silloin tulevalle hallitukselle — me annoimme siitä lausuman, joka kuului näin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelee esityksen vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtien korjaamiseksi ja antaa eduskunnalle ehdotukset lainsäädännön muutoksiksi vuoden 2020 kevätistuntokaudella. Tässä yhteydessä on selvitettävä vakuutuslääkäreiden lausuntojen muotovaatimusten kirjaamista lainsäädäntöön.” Nyt tämä pää on avattu, ja tämä on se ensimmäinen askel, joskaan ei saa jäädä viimeiseksi. Suomalaisessa vakuutuslääkärijärjestelmässä on vielä paljon tehtävää, jotta ihmiset, jotka sen piiriin joutuvat, saavat oikeutta osakseen ja saavat päätökset ajoissa ja saavat sitten sen kautta eläkkeen ynnä muuta.

Arvoisa puhemies! Sitten tähän toiseen asiaan, mikä liittyy tähän lakiesitykseen, eli Vaasan sairaalan päivystyksen palauttamiseen. Tähänkin liittyen meillä oli viime kaudella kansalaisaloite, jota perussuomalaiset kannattivat sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Asiaa äänestettiin myös täällä eduskunnan salissa, ja silloinhan se aloite kaatui vain äänin 92—91, eli yksi ääni sen ratkaisi. Perussuomalaisten kanta tähän oli se, että Vaasan sairaanhoitopiiri on profiloitunut potilasturvallisuuden kehittämisessä ja alueella toimitaan pontevasti myös tämän potilasturvallisuusteeman eteen ja on erittäin tärkeää, että palvelua saa sillä sydämen kielellä, äidinkielellä. Siitä syystä pidimme erittäin tärkeänä, perussuomalaiset sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenet, että tässä mietinnössä huomioidaan molempien kielten, niin suomen kuin ruotsin kielen, merkitys, kun potilasta hoidetaan ja ihminen kohdataan. Eli siellä vaanii juurikin se potilasvahingon vaara, jos hoidettava ja hoitaja tai lääkäri eivät ymmärrä toinen toisiaan. Ja siinä mielessä, kun ne molemmat on myös kirjattu tänne mietintöön, asia on siltä osin selvä. On hyvä asia, että nyt vihdoinkin tämä asia sitten saatiin kuntoon.

Mutta meillä on edelleen ympäri Suomen päivystykseen liittyvissä asioissa myös korjattavaa ja parannettavaa. Pidetään huoli siitä, että päivystysvastaanotot toimivat ja sinne ihmiset pääsevät. Hallituksen tavoitehan on parantaa hoitotakuuta ja lisätä sitä kautta myös lääkäreiden määrää, jotta ihmiset pääsevät niin sinne päivystykseen kuin erikoissairaanhoitoon niin siellä Vaasassa kuin meillä kaikkialla Suomessa.

**19.08 Minna Reijonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Mistä apu, kun tarvitaan lääketieteellistä asiantuntijalausuntoa? Niitä voidaan tarvita monenlaiseen tarkoitukseen: voidaan tarvita vakuutusasioissa, oikeusasioissa, liikennevahingoissa, käräjäoikeudet voivat tarvita,

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tuomioistuimet ja monenlaisissa muissa asioissa. Aiemmin tämä lausuntojen anto ja saaminen ei ollut kovinkaan selkeää. Nyt se tulee mielestäni paljon parempaan kuntoon ja paremmin huomioitua.

Vakuutuslääkärijutut ovat kovasti puhuttaneet, ja syytä tietysti onkin. Pidän hienona, että nyt tämä tehtävä on keskitetty yhdelle sairaanhoitopiirille. Tätä tulee jatkossa hoitamaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri. Tehtäviin voidaan nimetä myös muitakin piirejä ja siihen voidaan nimetä muitakin asiantuntijahenkilöitä. On tosi tärkeää, että tämä lausuntojen antaminen varmistetaan, koska ihmiset voivat näitä tarvita ihan oikeasti.

**19.09 Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Kielellisten oikeuksien turvaaminen on tärkeä asia. Hallituksen esityksen tavoitteena on turvata päivystyspalvelujen saaminen suomen kielen lisäksi myös ruotsin kielellä nykyistä paremmin Vaasan sairaanhoitopiirissä. Muutos parantaa Vaasan sairaanhoitopiirin väestön kielellisten oikeuksien toteutumista päivystyspalveluissa. Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin osalta ehdotetaan, että velvoite järjestää päivystyspalveluja ruotsin kielellä poistetaan. Tällöin ruotsinkielisten potilaiden palvelut toteutetaan jatkossa samoin kuin muissa yksikielisesti suomenkielisissä sairaanhoitopiireissä. Tämä esitys edistää kielellisten oikeuksien toteutumista tarkoituksenmukaisesti.

Lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää tärkeänä, että päivystyspalvelujen valtakunnallista toimivuutta tarkasteltaisiin myös osana koko palvelujärjestelmää niin, että palvelujen yhdenvertainen saatavuus ja kielellisten oikeuksien toteutuminen kansalliskielillä turvataan.

**19.10 Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Kiitos hallitukselle ja kiitos sosiaali- ja terveysvaliokunnalle yksimielisestä mietinnöstä.

Ett varmt tack för det faktum att Vasa sjukvårdsdistrikt nu åläggs ordna så kallad omfattande jour 24/7 för invånarna i Österbotten. Tack också för gott samarbete.

Kiitos hyvästä yhteistyöstä. Tämä on ollut aika pitkä projekti ja prosessi. Kiitos kaikille eri puolueille ja edustajille, jotka ovat tässä olleet mukana. Kiitos muun muassa perussuomalaisille ja edustaja Juvoselle erinomaisesta puheenvuorosta äsken.

Vasa sjukvårdsdistrikt har varit föregångare inom många områden och i synnerhet när det gäller patient- och klientsäkerhet.

Muun muassa potilasturvallisuuden osalta Vaasassa ollaan oltu mamme parhaita. Elikkä jos ollaan Suomen parhaita tai parhaimmistoa, niin luultavasti myös maailman huippua muun muassa potilasturvallisuuden osalta. Siihen tietenkin liittyvät nämä kielet olennaisesti, sekä suomi että ruotsi ja käytännössä moni muukin kieli siellä Pohjanmaan rannikolla.

Det vore naturligt att grunda ett center för patientsäkerhet också i Vasa. — Kiitos kaikille. Tack.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**19.11 Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakiesitys terveydenhuoltolain ja kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annetun lain muuttamiseksi muun muassa mahdollistaa tuomioistuimille niiden tarvitsemien lääketieteellisten lausuntojen nykyistä paremman saamisen. Tämä esitys liittyy eräiltä osin vakuutuslääkärijärjestelmän kehittämiseen, ja muun muassa perussuomalaisen kansanedustaja Jari Ronkainen on pitänyt ansiokkaasti esillä vakuutuslääkärijärjestelmän epäkohtia ja puutteita potilaiden oikeusturvassa jo vuosien ajan.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Juvonen tässä edellä totesi, vakuutuslääkärijärjestelmässä ilmenneiden ongelmien korjaamiseksi jätettiin viime kaudella eduskuntaan myös kansalaisaloite, jonka käsittelyn yhteydessä eduskunta päätti edellyttää hallitukselta lainsäädäntöehdotusta ongelmiin puuttumiseksi viimeistään ensi keväänä, ja tähän asiaan on viitattu myös valiokunnan mietinnössä.

Olen itsekkin saanut tässäkin kuussa huolestuneilta kansalaisilta useita yhteydenottoja. He odottavat lainsäätäjältä viimein konkreettisia toimenpiteitä vakuutuslääkärijärjestelmän ongelmien ratkaisemiseksi, ja monet heistä ovat joutuneet odottamaan jo kymmeniä vuosia vaikeassa tilanteessa. Tämä lakiesitys on pieni askel eteenpäin, mutta kuten edustaja Juvonen jo hyvin totesikin, paljon muitakin toimia tarvitaan, ja eduskunta siis odottaa esityksiä viimeistään ensi keväänä.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa ei näytä juuri nyt olevan yhtään ministeriä paikalla, mutta tiedustelin, osaisiko esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Vehviläinen kertoa hallituksen puolesta, missä vaiheessa valmistelutyö vakuutuslääkärijärjestelmän uudistamiseksi mahtaisi tällä hetkellä olla. [Anu Vehviläinen pyytää vastauspuheenvuoroa]

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Vehviläinen, vastauspuheenvuoro.

**19.13 Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Anteeksi, vastauspuheenvuoro riittää oikein hyvin. — En täsmällisesti osaa sitä kertoa, mutta kun tämä kansalaisaloitteen mukainen lausuma sieltä viime vuodelta on otettu ja tiedämme, että tämä on tärkeä asia yli puoluerajojenkin kaiken kaikkiaan, niin omalta osaltani aion tämänkin mietinnön pohjalta tätä asiaa kiirehtiä. Jos muistan oikein, niin tämä lainsäädäntöesityspaketti, joka meille — tämä HE-lista, hallituksen esitys -lista — on annettu, ei tässä vaiheessa pitänyt sitä sisälleen, mutta itse kukakin meistä voi tätä asiaa kiirehtiä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja puhujalistaan.

**19.14 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Oikeastaan tässä edustaja Savio veikin jo kaiken, mitä olin sanomassa. Mutta on varmasti hyvä vielä alleviivata sitä, että ensinnäkin on hyvä asia, että tämä on lähtenyt eteenpäin. Perussuomalaiset Jari Ronkaisen johdolla ovat tätä kyllä hyvin jatkumona vieneet eteenpäin ja halunneet muutoksia tähän vakuutuslääkärijärjestelmään. Mutta todella, kuten sanottua, tämä on vasta ensimmäinen askel, sillä se on kohtuuton ajatus, että vasta tuomioistuinvaiheessa tulee mukaan tämmöinen riippumaton lausunnonantaja, lausunnonantajataho tähän riitaan. Tämmöisen henkilön kohdalla, joka on sairastunut, aika pitkälle joudutaan menemään siinä kohtaa, jos joudutaan sinne tuomioistuinkäsittelyihin asti, ja mieluusti toivoisi, että nämä asiat saataisiin tolkulliselle tolalle jo ennen sitä.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 38/2019 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

### **15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain ja työttömyysturvalain 14 luvun 1 a §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 41/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 6/2019 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 6/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Vehviläinen.

*Keskustelu*

**19.15 Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö käsittelee ensi vuoden työttömyysvakuutusmaksujen tasoa. Palkansaajan ja työnantajan työttömyysvakuutusmaksuja ehdotetaan vuonna 2020 alennettaviksi yhteensä 0,49 prosenttiyksikköä. Lisäksi Työllisyysrahaston suhdannepuskurin enimmäismäärää ehdotetaan korotettavaksi 5,0 prosenttiyksikön työttömyysastetta vastaavien menojen suuruudesta 6,0 prosenttiyksikön työttömyysastetta vastaavien menojen suuruiseksi. Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi omavastuumaksussa sovellettavia palkkasummarajoja sekä yrittäjän työssäoloeseen luettavan kuukausiansion palkkakerointarkistusta.

Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina. Työttömyysvakuutusmaksujen alentamisen arvioidaan pienentävän Työllisyysrahaston maksutuottoa noin 419 miljoonalla eurolla. Maksujen alentamisen jälkeenkin työttömyysvakuutusmaksujen tuotto kuitenkin turvaa työttömyysvakuutuksen rahoituksen. Esitetyillä maksuilla Työllisyysrahaston ylijäämän arvioidaan olevan 213 miljoonaa euroa vuonna 2020.

Suhdannepuskurin enimmäismäärän korottaminen ja muut suhdannepuskuriin ehdotetut muutokset parantavat Työllisyysrahaston talouden kestävyyttä ja turvaavat työttömyysvakuutusmaksujen vakautta ja ennustettavuutta. Myönteisen talous- ja työllisyyskehityksen oloissa suhdannepuskurin pysyvän lain mukainen enimmäismäärä on hallituksen esityksen mukaan osoittautunut liian matalaksi. Esityksen mukaan suhdannepuskurin enimmäismäärä kasvaa vuoden 2019 rahassa 1 460 miljoonasta eurosta arviolta 1 757 miljoonaa euroon vuonna 2020.

Valiokunta pitää tärkeänä, että työttömyysvakuutusmaksujen taso pystytään pitämään mahdollisimman vakaalla tasolla. Valiokunnan mietintö asiasta on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 41/2019 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

### **16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 148 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 42/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 7/2019 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 7/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

*Keskustelu*

**19.18 Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 7/2019 vp käsittelee maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 148 §:n muuttamista. Tässä pykälässä määritellään kokonaiskustannusten rahoituksen säädetyt prosenttiosuudet, joilla eri rahoittajaosapuolet osallistuvat maatalousyrittäjien työtaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmän kokonaiskustannusten kattamiseen. Muutokseen on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alussa.

Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaisen maatalousyrittäjän ja apurahansaajan pakollisen tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin luetaan korvauskulut, työturvallisuuskulut ja kohtuulliset hoitokulut. Kokonaiskustannukset rahoitetaan perusturvaosuudella, maatalousyrittäjien ja apurahansaajien vakuutusmaksuosuudella, valtion osuudella ja sijoitusten tuotolla. Perusturvaosuudella katetaan sellaista sosiaalivakuutuksen etuutta, johon maatalousyrittäjällä olisi oikeus ilman maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmääkin mutta joka etuusjärjestelmien ensisijaisuusjärjestyksen vuoksi maksetaan sen kautta.

Perusturvan rahoitukseen osallistuvat perusturvan etuuksista vastaavat laitokset, Kansaneläkelaitos järjestelmästä säästyvien sairausvakuutuslain ja kansaneläkelain mukaisten etuuksien osalta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos järjestelmästä säästyvien maatalousyrittäjien eläkelain mukaisten etuuksien osalta. Muut maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän kustannukset ovat lisäturvaa, joka katetaan vakuutusmaksuilla ja valtion varoin. Lisäksi valtio osallistuu välillisesti perusturvaosuuden rahoittamiseen, koska valtio vastaa sairausvakuutuslain, kansaneläkelain ja maatalousyrittäjien eläkelain perusteella osasta Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen etuusmenoista.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen rahoittajaosapuolten rahoitusosuudet tarkistetaan määrävuosin, koska etuuksissa tapahtuvat ja niihin vaikuttavat muutokset muuttavat perus- ja lisäturvan suhdetta sekä rahoitusosuuksia. Hallituksen esityksen perusteena on viimeisin tarkistuslaskenta, jonka pohjana on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen rekisteritiedot maksetuista tapaturma- ja ammattitautikorvauksista sekä työeläkkeistä vuonna 2018.

Esityksen mukaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen rahoittaman perusturvan suhteellinen osuus järjestelmän noin 35,8 miljoonan euron kokonaiskus-



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tannuksista alenee 37 prosentista 31,6 prosenttiin ja vakuutettujen ja valtion rahoittaman lisäturvan osuus vastaavasti nousee 63 prosentista 68,4 prosenttiin.

Kansaneläkelaitoksen osuus järjestelmän kokonaiskustannuksista alenee 27,6 prosentista 24,8 prosenttiin eli euromääräisesti noin 1 miljoonalla eurolla. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osuus järjestelmän kokonaiskustannuksista alenee 9,4 prosentista 6,8 prosenttiin eli euromääräisesti noin 0,9 miljoonalla eurolla. Lisäturvalla rahoitettavan osuuden noustessa vakuutettujen ja valtion rahoitusosuus kasvaa. Vakuutettujen rahoitusosuuden nousu aiheuttaa vakuutusmaksuun noin 15 prosentin korotustarpeen. Valtion suora rahoitusosuus nousee 29,5 prosentista 31,1 prosenttiin eli 0,5 miljoonalla eurolla. Valtion osuuden perusturvaosuudesta arvioidaan kuitenkin alenevan 1,5 miljoonalla eurolla. Kaiken kaikkiaan valtio osallistuu vuonna 2020 järjestelmän kokonaiskustannuksiin noin 16,8 miljoonalla eurolla, mikä on noin 1 miljoonaa euroa vähemmän voimassa olevan lain mukaiseen tilanteeseen verrattuna.

Valiokunta puoltaa rahoitusosuuksien muutosten hyväksymistä esityksen mukaisina. Valiokunnan mietintö on yksimielinen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 42/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

### 17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 33/2019 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2019 vp

*Ensimmäinen käsittely*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

*Keskustelu*

**19.24 Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Maamme vakavimpia ongelmia ja haasteita on tällä hetkelä se, että syntyvyys on romahtanut historiallisen alhaiseksi. Se vaikuttaa siihen, että joudumme yhä vakavammin pohtimaan sitä, mistä saamme riittävästi työvoimaa ja millä rahoitamme esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelumme. Tarvitsemme tämän maan nuoret kouluun ja opiskelemaan ja sen jälkeen reippaasti töihin. On hienoa, että hallitus sitoo opintorahan sekä viime kaudella päätetyn opintotuen oppimateriaalilisan ja opintorahan huoltajakorotuksen indeksiin. Sivistysvaliokunta toteaa mietinnössään, että indeksiin sitominen vähentää opintotuen ostovoiman heikkenemistä ja turvaa järjestelmän kestävyyttä sekä opiskelijoiden toimeentulon tasoa. Tämä on myös periaatteellisesti tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme tähän maahan lisää lapsia, ja lapsi- ja perheystävällisen Suomen vahvistamisessa lapsiperheiden tukeminen monin tavoin on tärkeää. Tähän

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

liittyen on arvokasta, että opintotuen huoltajakorotukseen tehdään 25 euron tasokorotus, jolloin huoltajakorotus on kaikkiaan 100 euroa kuukaudessa. Tämä on tärkeä kädenojennus perheellisille opiskelijoille. Keskustanuorten ja opiskelijoiden tavoitteena oli pitkään, että opintotukeen saataisiin palautettua huoltajakorotus, joka poistettiin laman alkuaikoina vuonna 1992. Viime vaalikauden aikana tehtiin päätös ottaa huoltajakorotus jälleen käyttöön, ja vuodesta 2018 alkaen huoltajakorotusta on maksettu 75 euroa kuukaudessa, lukuvuoden aikana noin 14 000 opiskelijalle. Vuositasolla saajia on ollut noin 22 000. Huoltajakorotus koskee niitä opintorahan saajia, jotka ovat alle 18-vuotiaan lapsen huoltajia. Huoltajakorotuksen parantaminen kohdistaa tuen kaikista tiukimmassa tilanteessa oleviin opiskelijoihin. Perheellisen opiskelijan mahdollisuudet käydä töissä opiskelujen ohella ovat usein haastavammat kun perheettömän opiskelijan.

Opiskelijoiden toimeentuloa on tärkeää parantaa myös muilla tavoin. Esimerkiksi opiskelijoiden tulorajoja työssäkäyntiin liittyen olisin valmis tarkastelemaan, ja pidän tärkeänä, että myös siitä voisimme tällä kaudella saada hyviä päätöksiä.

**19.27 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Koulutukseen panostaminen on tulevaisuuteen panostamista. Olli ja Elli Opiskelija lapsikatraineen kiittävät hallituksen esitystä. Kun helpotamme koulutukseen osallistumista esimerkiksi opintotukea parantamalla, edistämme yhdenvertaisuutta ja koulutuksen tasa-arvoa. Yksi selittävä tekijä Suomen kehittymiseen ja kukoistamiseen on se, että jokaisella on taustasta riippumatta mahdollisimman tasavertaiset mahdollisuudet edetä koulupolulla vahvuksiensa mukaan ja löytää oma paikkansa tässä yhteiskunnassa.

Opintotukilaki on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kelan yhteistyönä. Opintoraha sidotaan kansaneläkeindeksiin. Tämä kannustaa päätoimiseen opiskeluun. Indeksisidonnaisuus koskee opintorahan perusmäärien lisäksi opintorahan huoltajakorotusta, opintorahan oppimateriaalilisää ja opintorahan niin sanottuja vähävaraiskorotuksia. Näin etuudet seuraavat elinkustannusten kehittymistä.

Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn mukaan jopa 21 prosenttia lukion ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoista kävi palkkatöissä koulutyön ohessa. Tämä voi heikentää opintojen edistymistä ja kuormittaa opiskelijoita, jotka kamppailevat muutenkin jaksamisen kanssa. On syytä muistaa, että nuorten mielenterveyden vaikeudet ovat lisääntyneet viime aikoina. Työssäkäyminen on kasvanut 2 prosenttia kahden viime vuoden aikana.

Kun kuulumme sivistysvaliokunnassa myös opiskelijoita, ilmeni, että monet opiskelijat kokevat opintotukijärjestelmän monimutkaiseksi. Yhtenä syynä pidetään edellä mainittuja opintorahan eri osia. Huoltajakorotuksen ja oppimateriaalilisän määrästä oli välttämätöntä säätää opintorahan tasokorotuksen sijaan erikseen määriteltynä osana opintorahaa.

On tärkeää, että hallitus parantaa viime hallituskaudella palautettua huoltajakorotusta edelleen 25 eurolla. Niin kuin kuulumme, huoltajakorotus poistettiin 90-luvun laman alkuvuosina ja palautettiin 75 euron suuruisena viime hallituskaudella. Nyt se nousee 100 euroon. Uskon, että tämä rohkaisee pieneltä osaltaan nuoria sitoutumaan ja perustamaan perheen opiskelun lomassa. Huoltajakorotus mahdollistaa paremmin yhtäaikaisen opiskelun ja lapsista huolehtimisen. Se vähentää osaltaan perheellisten opiskelijoiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Se on myös yksi hyvä askel kohti lapsiystävällistä Suomea.

Toki on tarpeen todeta, että tuen toimintaympäristö on monimutkainen. Opintotuki liittyy sekä koulujärjestelmään että sosiaaliturvaan. Sosiaaliturvan laajemman uudistuksen yhteydessä kannattaa ottaa tavoitteeksi järjestelmän yksinkertaistaminen. Opintotuki tulee

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

arvioida myös oppivelvollisuusiän pidentämisen yhteydessä. On tärkeää, että myös jatkossa opintotuen vapaaehtoisten palauttamisten määräaika on tuen saajien ennakoitavissa ja että varmistetaan riittävän pitkä aika vapaaehtoiselle palauttamiselle.

Arvoisa puhemies! Uskon, että opintotuen parannukset vähentävät opiskelijoiden velkaantumista. Opiskelijat voivat keskittyä entistä paremmin opintoihinsa, valmistua kohtuullisessa ajassa ja päästä leivänsyrjään kiinni ja rakentamaan tätä yhteiskuntaa. Amisbarometrin 2017 mukaan jopa 34 prosenttia perheellisistä ammatillisen koulutuksen opiskelijoista oli joutunut turvautumaan pikavippiin tai kulutusluottoon. Huoltajakorotuksen auttamana perheelliset opiskelijat voivat suorittaa opintonsa paremmin loppuun, kun taloudellinen tilanne helpottuu.

Koulutukseen kannattaa aina panostaa.

**19.33 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! On tietysti hyvä, että opiskelijoille tehdään parannuksia, mutta täytyy samassa yhteydessä nyt todeta, että ensinnäkin näillä korotuksilla ja indeksiin sitomisella ei päästä siitä tosiasiasta, että opiskelijan toimeentulossa on edelleen vaihtoehtona joko opintolainan nosto tai työnteko. Mutta työntekoa en pidä huonona asiana, se nimittäin saattaa tuoda jossain kohtaa työpaikan, ja toisaalta olemme täällä kuulleet, että meillä on kova työvoimapula myöskin joillakin aloilla, joten opiskelijat paikkaavat osa-aikatyöllään erinomaisesti myös työvoimapulaa.

Jos oikein kuulin edustaja Aittakummun puheenvuorosta, niin totesitte, että hallitus ehkä tällä kaudella tarkastelee jopa tulorajojen poistoakin tai niiden uudelleenarviointia, ja se kuulostaan erinomaisen järkevältä — samoin ehkä kannattaisi pohtia näitä takaisinperinnän kohtuuttomuuksia, joita opiskelijoilla on. Nämä ovat sellaisia keinoja, jotka voisivat auttaa opiskelijoiden taloutta ihan tosissaan. — Kiitos.

**19.35 Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitin tosiaan toiveen siitä, että voitaisiin näitä tulorajoja tarkastella. Siitä ei ole tietääkseni minkäänlaisia päätöksiä tehty, mutta meillä on ollut vastikään liikkeellä lakialoite, jossa toivotaan sitä, ja allekirjoitin tuon lakialoitteen. On siis minun oma henkilökohtainen ja monen muunkin kansanedustajan toive, että voitaisiin sitä tarkastella, koska se on valtava ongelma tällä hetkellä. Niin kuin me kaikki tiedämme, työssä käyvien opiskelijoiden opintotuen takaisinperintä aiheuttaa suuria ongelmia, joten olisi hyvä rohkaista ja mahdollistaa opiskelijoiden työssäkäyntiä nykyistä paremmin.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja puhujalistaan.

**19.35 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä verrataan tilannetta neljä vuotta sitten, jolloin oli myöskin uusi hallitus ja tässä salissa keskusteltiin budjetista. Kun sitä vertaa tähän budjettiin ja tähän sävyyn, miten me tänään keskustelemme, niin onhan tässä eroa kuin yöllä ja päivällä. Edellisellä kerralla oli leikkausta, leikkausta, jäädytystä ja niin edelleen. Tänään meillä on ollut juuri budjettiin liittyen esillä kolme erilaista lakiesitystä, joissa ollaan nyt aidosti kohentamassa haavoittuvien ihmisryhmien elämäntilannetta. Me olemme puhuneet pienimpien eläkkeiden korottamisesta, me olemme puhuneet lapsilisien korottamisesta, ja nyt me puhumme opintotuenkin kohentamisesta. Kaikilla tasoilla tullaan hienosti vastaan, ja kun sille kruununa tänään vielä käydään keskustelua työttömiä kurottavan aktiivimallinkin lopettamisesta, niin onhan tässä juhlava tunnelma.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

**19.36 Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En malta tässä kohdalla olla vastaamatta edustaja Kiljusen ihastelemaan sävyyn tässä keskustelussa, jota nyt käydään tämänkin päivän menolisäyksistä. Aina on hyvä asia, kun voidaan auttaa heikommassa asemassa olevia, mutta kyllä täytyy sanoa, että toisesta toivon, että hallitus pääsee työllisyystavoitteeseensa ja että ne talouden näkymät, jotka nyt näyttäisivät tulevan, eivät iske koko voimallaan, koska fakta on se, että sitten jostain myös leikataan — tai sitten vaihtoehtoisesti otetaan velkaa, mutta sekään ei ole kovin kestävä tie.

**19.37 Kimmo Kiljunen sd:** Ihan lyhyt kommentti. Hallitus panostaa työllistämiseen, sen me kaikki tiedämme, ja sen takia on puhuttu työllisyysasteen nostamisesta 75 prosenttiin, jolla saadaan voimavaraa tämän hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen ja myöskin näihin julkisiin tulonsiirtoihin.

Ja älkää turhaan pelätkö sitä velkaantumista ihan niin paljon. Ei sitä tarvitse ihan niin paljon pelätä. Maailman mitassa Suomella on neljänneksi vähiten nettovelkaa — sitä on neljänneksi vähiten [Mari Rantasen välihuuto] kaikkien maailman maiden joukossa. Siellä on ykkösenä Saudi-Arabia, kakkosena Norja, kolmantena Qatar, neljäntenä Suomi. Emun kriteereitä kun katsotaan, esimerkiksi julkista velkaa Emu-maiden joukossa, siellä on ainoastaan kolme maata, jotka täyttävät Emun kriteerit eli joilla tämä julkinen velka on alle 60 prosenttia kansantuotteesta. Ne ovat Viro, Luxemburg ja Suomi. Eli meillä on myöskin varaa silloin, jos me olemme vaikeassa taantumatilanteessa, vaikeassa tilanteessa, ylläpitää järjestelmää. Silloin joudutaan näitä elvyttäviä toimia myöskin hoitamaan osittain julkisella velalla. Niin ovat muutkin tehneet.

**19.38 Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Nämä opintotuen parannukset ovat erittäin kannatettavia. Olin aamulla ”Köyhyyden kokeneet ja kansanedustajat samassa pöydässä” -keskustelutilaisuudessa, ja sielläkin nousi jatkuvasti esiin näitten vähempiosaisien perheitten opiskelevien lasten tilanne. Mutta kuten täälläkin salissa on useassa puheenvuorossa kuultu, myös muita uudistuksia tarvitaan kuin pelkästään nämä.

**19.38 Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vielä tähän näiden menolisäyksien rahoittamiseen. Aivan kuten edustaja Kiljunen hyvin totesi, hallitus on vahvasti sitoutunut siihen, että meidän täytyy saada työllisyyttä tässä maassa lisättyä koko valtakunnassa. Se on edellytys totta kai sille, että me voimme rahoittaa näitä hyviä ja tärkeitä menolisäyksiä. Kyllä hallituksella on selkeä tahtotila parantaa työllisyyttä, mikä tuli tänään hyvin esille siinä, kun keskusteltiin tästä aktiivimallista. Monia toimia on ja uusia toimia on tulossa, muun muassa yrittäjyyden tukemiseen on tulossa hyviä toimia, ja nyt tätä työllisyyspolitiikkaa jatketaan aktiivisesti ja sitä tilannetta seurataan jatkuvasti. Mutta kyllä esimerkiksi tämä opintotuen huoltajakorotuksen korotus tulee myönteisesti vaikuttamaan meidän maahan pitkällä aikajänteellä, kun me ajattelemme, että perheiden tuki vahvistaa yhteiskuntaa ja se koituu maalle myös taloudellisesti lopulta sitten hyväksi. [Kimmo Kiljunen: Viisasta puhetta!]

**19.40 Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Niin kuin edustaja Aittakumpu tuossa äsken sanoi, tämä huoltajakorotus varmasti vähentää sitä työssäkäymistä. Toki opiskelun aikana työssä käyminen ei ole aivan yksipiippuinen asia.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Joillekin aloille se on hyvin luontevaa, että tehdään työtä ja teoriaopinnot ja käytännön tekeminen yhdistyvät ja tekevät oppimisesta syvällisempää. Ja toki ammatillisessa koulutuksessa on työssäoppimisen jaksot ja teoriaopinnot. Toki sitten viime vuosina leikkausten vuoksi lähiopetusta on ollut liian vähän, ja nyt sitä sitten ollaan lisäämässä.

Mutta kaiken kaikkiaan on hyvä, että nuorten ei ole pakko mennä töihin ja otetaan tämä jaksaminen paremmin huomioon. Mutta sitten opintotukea ja järjestelmää tulee myöskin miettiä, kun jatkossa katselemme tätä jatkuvaa oppimista ja työssäkäyvän väestön osaamisen ylläpitämistä, että miten siinä tuet muodostuvat. Se on tulevien pohdintojen aihe.

**19.41 Kim Berg sd:** Arvoisa herra puhemies! Haluaisin nostaa kanssa tässä esille tämän edustaja Kiljusen nostaman asian siitä, että on aika hieno tunnelma tällä hetkellä: meillä on pitkä lista asioita, joita tämä hallitus on nyt parantamassa, toisin kuin viime kaudella, kun leikattiin. Voisin nostaa esille myös saman asian, minkä tuossa aikaisemmin nostin esille, että allekirjoitan myös sen, että eihän tämä missään nimessä riitä opiskelijoiden eikä vähävaraisten perheidenkään osalta, vaan vielä lisää pitää tehdä toimenpiteitä. Mutta näen itse, että tämä on tosi hyvä alku kaikin puolin, että aloitamme nytten tämän korjauksen asiassa, jota ollaan viety väärään suuntaan. Voisin myös nostaa esille sen, että kuulun myös tähän kansanedustajien joukkoon, joka on sitä mieltä, että opiskelijoiden tulorajan korotusta voitaisiin harkita, ja olen myös allekirjoittanut tämän hyvän lakialoitteen.

**19.42 Eveliina Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Kannatan itse ehdottomasti sitä, että opiskelijoiden toimeentulossa keskitytään siihen, että se toimeentulo ja opintotuki mahdollistavat päätoimisen opiskelijuuden, ja tässä suhteessa tämä hallituksen opintotuen korotus on aivan erittäin tärkeä asia. Mutta aivan kuten edustaja Berg tässä aikaisemmin totesi, tämä työnteko on aivan yhtä olennainen osa meidän opiskelijoiden arkea. Ja kansainvälisesti katsoen: vaikka meillä opiskelijoiden opiskeluajat ovat verrattain pidempiä kuin muualla Euroopassa, niin meillä sitten toisessa suhteessa opiskelijat työllistyvät hyvin nopeasti opiskelujaan ja ammattiaan vastaaviin työtehtäviin, ja tässä suhteessa heistä sitten tulee tietysti myös hyviä veronmaksajia suhteellisen nopeasti, kun vertaa esimerkiksi moniin Etelä-Euroopan maihin, joissa sitten nämä opiskeluajat saattavat olla lyhyitä. Mutta summa summarum: tämä hallituksen esitys opintotuen korotuksesta on hyvä asia, ja siihen suuntaan meidän pitäisi mennäkin, että mahdollistetaan täysipäiväinen opiskelu.

**19.43 Kimmo Kiljunen sd:** Puheenjohtaja! Kun opintotukijärjestelmiä on kansainvälisesti kehitelty, niin totta kai siinä on lähtökohtana — niin myöskin Suomessa — se, että opintotuella pyritään mahdollistamaan se, että ihminen voi täysipäiväisesti opiskella. Eli silloin se on tavallaan työhön rinnastettava panos, ja tähän suuntaan tietysti täytyy mennä. Onhan sitten toinen tilanne — meillä on sellaisia opintomuotoja myöskin — kun työharjoittelulle varattava tilaa, mutta se on eri asia, ja päälähtökohdan täytyy olla, että opiskelijan ei tarvitsisi joko syödä kaurapuuroa ja hernekeittoa tullakseen toimeen ja pystyäkseen opiskelemaan tai mennä töihin samanaikaisesti, kun hän opiskelee. Se joka tapauksessa tarkoittaa sitä, että tehokkuus on ihan toista.

Yleiskeskustelu päättyi.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 33/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

### 18. Lakialoite laiksi rikoslain 24 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 5/2019 vp Mari Rantanen ps ym.

#### *Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

#### *Keskustelu*

19.45 **Mari Rantanen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani esitän rikoslakiin lisättäväksi pykälän onnettomuuspaikalla kuvaamisesta koskien uhreja. On siis hyvä heti alkuun huomata, ettei lakialoitteeni esitä sitä, ettei kuvaa pakenevasta epäillystä tai onnettomuuspaikan yleiskuvaa saisi ottaa. Näistä voisi joskus olla jopa hyötyä muun muassa poliisille. Kameroilla varustettujen älypuhelinien myötä on Suomeen rantautunut sellainen epätoivottava kulttuuri, jossa tapahtumapaikoilla ihmiset kaivavat ensireaktionä kännykkänsä esiin. Lisäksi kuvattu materiaali ladataan nettiin ja sosiaalisiin viestimiin muiden katsottavaksi mahdollisimman nopeasti. Erityisesti tieliikenteen onnettomuudet saavat ihmiset tarttumaan hanakasti kännyköihinsä. Ensisijaisesti lakialoitteella pyritään yksityisyydensuojan turvaamiseen hädän hetkellä mutta myös turvallisuuteen onnettomuuspaikoilla. Lisäksi lain tarkoituksena on paheksua toimintaa, jossa ulkopuoliset kuvaavat onnettomuuden ja rikosten uhreja.

Hirvensalmen kaksi kuolonuhria vaatineessa liikenneonnettomuudessa vuonna 2017 kymmenet autoilijat pysähtyivät onnettomuuspaikalle kuvaamaan tilannetta. Tämä viimeistään herätti julkiset toimijat ja järjestöt ottamaan kantaa onnettomuuspaikoilla kuvaamista vastaan. Liikenneturva aloitti vuonna 2018 Älä kuvaa -kampanjan, jossa nimenomaan pyydettiin ihmisiä olemaan kuvaamatta onnettomuuspaikoilla. Tänä vuonna Liikenneturvan Auta auttajia -kampanjassa pyydetään autoilijoita ohittamaan onnettomuuspaikka sujuvasti alhaisella tilannenopeudella ja turhia pällistelemättä. Viestiään tehostaakseen he ovat yhdessä Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen kanssa julkaisseet sosiaalisessa mediassa kuvan nimeltä ”Joku roti — älä kuvaa onnettomuuspaikkaa vaan ohita se turvallisesti”. Suomen Punainen Risti aloitti tänä vuonna Ethän kuvaa onnettomuuspaikalla -kampanjan. SPR ohjeistaa auttamaan ensin, pysymään poissa ammattilaisten tieltä sekä jättämään ihmiset kuvaamatta. Myös turvallisuus- ja pelastusalan ammattilaiset ovat ilmaisseet huolensa ilmiöstä. Tampereen yliopistollisen sairaalan Ensihoitokeskus on vedonnut sosiaalisessa mediassa, että älä kuvaa toisen hätää. Sen mukaan älypuhelimelle on vain kaksi tarkoitusta hädässä: avun hälyttäminen ja tarvittaessa paikannus. Viime kuussa Kaakkois-Suomen poliisi tiedotti, että parhaiten autat, kun et someta onnettomuus- ja rikospaikalla. Kuvatun materiaalin levittämisestä voi jo nyt seurata rikosrangaistuksia, mutta jo kuvaaminen itsessään on haitallista. Se voi aiheuttaa vaaratilanteita kuvaajalle itselleen mutta erityisesti myös muille tien käyttäjille liikenteessä. Sivullisten toiminta saattaa sotkea onnettomuuspaikkaa ja ajoneuvojen jättäminen kuvaamista varten aiheuttaa vaaratilanteita.

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

Erityisesti pelastushenkilöstön mutta myös poliisin taholta on esitetty, että onnettomuus- ja rikospaikoilla kuvaaminen pitäisi panna mietintään. Sisäministeriöstä on vastattu turvallisuus- ja pelastusalan henkilöstön huoleen siten, että tilannetta tarkkaillaan, minkä jälkeen tehdään johtopäätöksiä lainsäädännön kehittämisestä. On kuitenkin selvää jo nyt, että kuvaamista puoltavia näkökantoja on vähän jos ollenkaan ja sitä vastustavia näkökantoja on useita ja painokkaita. Kansainvälisesti ilmiö on sama, ja sellaiset maat kuten Saksa vuonna 2016 ja Ruotsi vuonna 2018 ovat tehneet lainsäädännölliset muutokset, joiden myötä onnettomuuspaikalla kuvaamisesta voi saada rangaistuksen. Kansalaiset itse ovat halunneet muutoksen toimintakulttuuriin onnettomuuspaikoilla. Tästä kertovat muun muassa Onnettomuuspaikoilla kuvaaminen sakonalaiseksi -adressi sekä Kansalaisaloite kuvaamisen kriminalisoimiseksi onnettomuuspaikalla. Kukaan ei tahdo sitä, että uutinen omaisen loukkaantumisesta tai jopa kuolemasta saapuu sosiaalisen median välityksellä ei ainoastaan omaisille vaan myös koko maailmalle yhdellä kertaa.

Onnettomuuspaikalla kuvaamisen kiellosta en näe koituvan haittaa. Esimerkiksi Suomessa media ei ole tähänkään asti julkaissut kuvia onnettomuuspaikan uhreista. Onnettomuuden tai tuhon laajuutta voi kuvata mediassa tai yksityisissäkin viestimissä onnettomuuspaikkakuvilla sen jälkeen, kun vahingoittuneet on saatu pois paikalta. Tarvetta loukkaantuneiden tai surmansa saaneiden kuville ei pitäisi olla kenelläkään yksityisellä henkilöllä.

Poliisin mukaan taannoin Salon kuolonkolarissa sivulliset olivat pysähtyneet ja alkaneet kuvaamaan takaa-ajossa menehtynyttä motoristia. Samoin Kuopion kauhistuttavassa veriteossa olivat sivulliset pyrkineet kuvaamaan poliisin aseenkäyttöä sen sijaan, että olisivat varmistaneet itse pääsevänsä turvaan. Ihmiset siis kuvaavat tilanteessa, jossa hetkessä saatat itse olla nokat vastakkain miekan tai ampuma-aseen kanssa varustautuneen riehujan kanssa. Väkivaltatilanteen ”juokse, piiloudu, taistele” -ohje on muuttunut ”kuvaa, kuvaa, kuvaa” -käytännöksi.

Kuitenkin järkyttävin tapaus, johon itse olen tutustunut, on Ylen juttu, jossa kerrotaan auto-onnettomuuteen joutuneista nuorista. Loukkaantuneita nuoria oli viisi, ja ensimmäisenä onnettomuuspaikalle ehtinyt mies koki helpotusta huomattuaan, että paikalle pysähtyi muitakin. Auttamisen sijaan autoilijat istuivatkin vain paikoillaan. Päästyään ensimmäisenä auton luo pyytämään apua mies huomasi, että autoissa kuvataan maassa makaavia vakavasti loukkaantuneita nuoria. Avunhuudoista välittämättä ihmiset jatkoivat kuvaamista. Yhden onnettomuuteen joutuneen nuoren omaiset eivät enää koskaan näe tätä elossa, hän menehtyi onnettomuuspaikalle.

Arvoisa puhemies! Terve järki sanoo, ettei kenenkään tulisi kuvata uhreja tapahtumapaikoilla, mutta valitettavasti tätä ei näytä kaikilla olevan, kun ongelma on lisääntymään päin. Lakiesitykseni pyrkii rangaistuksen uhalla ennaltaehkäisemään vaaratilanteiden syntymä, joita seuraa sivullisten kuvaamisesta onnettomuuspaikoilla. Se antaisi mahdollisuuden rangaista häpeämättömästi toiminnasta. Lisäksi esitykseni suojaisi ja kunnioittaisi onnettomuuteen joutuneiden uhrien yksityisyyttä. Valtiovallan olisi lainsäädännöllä hyvä lähettää viesti, että toisen hädän ja elämän menettäminen ei ole kuvaamisen paikka, paheksomme tätä toimintaa syvästi.

Sekä viranomaiskentällä että poliittisessa puheessa vilahtelee usein termi ”toimintaympäristön muutos”. Tämä aloite on juurikin vastaamassa yhteen asiaan, joka on toimintaympäristön muutoksen aiheuttama. Muutos vaatii useita toimenpiteitä ja joskus lainsäädännönkin muutoksia. Toivon, että hallitus ottaisi tämän aloitteessa esitetyn rikosten ja onnet-

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

tomuuksien uhrien kuvaamisen kieltämisen tosissaan. Samalla vetoan, että niin edustajakollegat kuin jokainen ihminen miettivätkin, haluaisitko sinä, että sinua kuvataan onnettomuuden hetkellä mahdollisesti ruhjottuna, heikkona tai henkesi menettäneenä. Haluaisitko, että lapsesi jää kuvaamaan tilanteessa, jossa ihmiset ovat menettäneet väkivaltaisesti henkensä ja jossa lapsi ei tosiasiallisesti tiedä, onko itsekin vaarassa vielä? — Kiitos.

**19.52 Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Rantasen tekemä lakialoite — ja hänen käyttämänsä puheenvuoro — on poikkeuksellisen vakava ja painava. Jos en ole sitä allekirjoittanut — toivon, että olen allekirjoittanut — ainakin tällä puheenvuorolla voimakkaasti kannatan teidän tekemäänne aloitetta. Teillä oli poikkeuksellisen huolellisesti myöskin mietitty perusteita, minkä takia tämäntapainen onnettomuuksien kuvaaminen ei ole inhimillistä eikä järkevää. Siinä oli aivan varmasti se seikka, mikä oli oikeastaan aika järkyttävä tarina, kun kerroitte, että ihminen kuvaa eikä auta, minkä pitäisi olla se ensimmäinen tehtävä. Mutta yhtä lailla liian monissa tilanteissa on ollut asetelma, jossa kuvataan ja häiritään, jolloin avustustoimenpiteisiin tulee vaikeuksia. Siellä on sellaisia ihmisiä läsnä, joiden ei pitäisi olla läsnä, kun pitäisi nopeasti pyrkiä auttamaan.

Tässä on se maku, kun näitä onnettomuuksia kuvataan, että siinä pahimmillaan ikään kuin maiskutellaan toisen hädällä, hirvittävällä tilanteella. Onhan siellä sekin tausta olemassa, että joku saattaa jopa kuvitella, että siitä on hänelle itselleen etua sillä tavoin, jos hän saa hyvän kuvakulman jostakin hirvittävästä tilanteesta, että sillä voisi olla jopa uutisarvoa jossakin asetelmassa. Silloin jos tämä on siinä motiivina vielä taustalla, niin se on entistään, voidaan sanoa, kyynisempi suhtautuminen itse tilanteen vakavuuteen.

Kiitos edustajalle siitä, että te olette tämän lakialoitteen tehnyt.

**19.54 Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää edustaja Rantasta erittäin tarpeellisesta lakialoitteesta ja myös, niin kuin edustaja Kiljunen sanoi, erittäin hyvästä puheenvuorosta. Olen myös ymmärtänyt, että ongelmia syntyy monesti onnettomuustilanteissa juuri siitä, että paikallaolijat sen sijaan, että he auttaisivat, keskittyvät siihen kuvaamiseen ja sitten myös samalla aiheuttavat häiriötä sekä pelastus- että hoitohenkilökunnalle siinä onnettomuustilanteessa ja, niin kuin nostit hyvin esille puheenvuorossasi, asettavat tosiaan myös itsensä monesti vaaraan onnettomuustilanteissa.

**19.55 Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Kiitos kiitoksista. Itsekin näen, että tämä on tämän ajan asia, johon on syytä varmaan tässäkin talossa perehtyä. Tiedän, että tämä lakialoite on herättänyt vähän kummastusta: ”no mites, onhan se jo nytkin” ja ”eihän siinä”. Tavallaan tässä on myöskin se, että pelastushenkilökunnalla ei ole mitään keinoa häätää ketään sieltä pois, kun ei se ole kriminalisoitua. Tavallaan siinä on se ongelma, että he tulevat. Poliisilla sen sijaan on toki keino aina kehotuksin ja tarvittaessa käskyin poistaa siitä paikalta, mutta niin kauan kuin he eivät siellä ole vaan siellä on pelastus ja ensihoito, tämä on hankalaa. Ja itse asiassa tämä lakialoite on lähtenyt siitä, että sitä toivetta on tullut sieltä kentältä, ja uskon, että meidän kannattaa täällä tämän ajan asioihin tältäkin osin perehtyä. Toki toivon, että tätä pohditaan tässä talossa ja ministeriöissä eteenpäin ennen kuin sitten pääsee sattumaan jotakin sen vuoksi.

Täytyy nyt tässä kohtaa todeta, että näin silloin sieltä Kuopiosta kuvatussa videossa, jossa nuori kuvaa sitä poliisin voimankäyttötilannetta tietämättä, onko siellä plus yksi -tilanne, onko jossain kulman takana esimerkiksi toinen tekijä, ja se on aina äärimmäisen, äärim-



## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

mäisen vaarallista niin tieliikenteessä kuin tällaisissa rikostapahtumissakin. Toivoisin, että ihmiset käyttäisivät harkintaansa ja malttia tämän asian suhteen ja pitäisivät itsensä ensisijaisesti turvassa, työntekijät turvassa ja että myöskin kunnioitettaisiin toisten yksityisyyttä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.

### **19. Lakialoite laeiksi asuinhuoneiston vuokrauksesta annetun lain ja vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta**

Lakialoite LA 8/2019 vp Terhi Koulumies kok ym.

*Lähetekeskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan. Asian käsittely keskeytettiin 8.11.2019 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.

### **20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain 7 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 49/2019 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta**

Hallituksen esitys HE 25/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 6/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi öljyjättemaksusta annetun lain kumoamisesta**

Hallituksen esitys HE 26/2019 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 7/2019 vp

## Pöytäkirja PTK 62/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **23. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2018**

Kertomus K 11/2019 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 2/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **24. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus eduskunnan tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018**

Kertomus K 5/2019 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **25. Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus eduskunnalle puoluerahoituksen valvonnasta 2018**

Kertomus K 8/2019 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 3/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **26. Eduskunnan tilintarkastajien tilintarkastuskertomus Valtiontalouden tarkastusviraston tilinpäätöksestä, toimintakertomuksesta ja kirjanpidosta sekä hallinnosta vuodelta 2018**

Kertomus K 6/2019 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 4/2019 vp

*Mietinnön pöydällepano*

Mietintö pantiin pöydälle 13.11.2019 pidettävään täysistuntoon.

### **27. Seuraava täysistunto**

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 13.11.2019 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.37.

## **Pöytäkirja PTK 62/2019 vp**

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen